

ŞANLIURFA İLİ KÜLTÜR EēİTİM SANAT
VE ARAşTIRMA VAKFI

.. Urfa'nın Kurtuluşuna Dair    HATIRAT

M. Akif Sözeri

Naci Balak

M. Cevdet Emiroēlu

Müslüm C. AKALIN

  RKAY Yayınları: 41

.. Urfa'nın Kurtuluşuna Dair ÜÇ HATIRAT

AKİF SÖZERİ • NACİ BALAK • CEVDET EMİROĞLU

Yayına Hazırlayan
Müslüm C. AKALIN

2017

ŞURKAV

Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı

Adres: Yusuf Paşa Mah. 886. Sk. No:27 Eyyübiye / Şanlıurfa

Telefon: (0414) 215 65 27 - (0414) 215 82 00

Faks: (0414) 216 89 02

e-mail: surkav@hotmail.com - surkav@gmail.com

www.surkav.org.tr

ŞURKAV Yayınları: 41

Birinci Basım

Ocak 2017

ISBN: 978-975-7394-41-9

Görsel Yönetmen

Mustafa AKGÜL

Baskı

UYUM AJANS / ANKARA

Tel: 0.312.229 39 72

www.uyumajans.com.tr

TAKDİM

11 Nisan 1920, Urfalıların tek başına, işgalcilere ve ortaklarına karşı başlattığı savaş sonunda esaretten kurtulduğu gündür.

Birinci Dünya Savaşı'nın galip devletleri tarafından hiçbir hukuki gerekçeye dayanmadan işgal edilen güzel ülkemizin bu cennet köşesi, tam 13 ay düşman işgali altında kalmıştır. 7 Mart 1919 tarihinde İngilizlerle başlayan işgal, 31 Ekim 1919 tarihinden sonra Fransızlarla devam etmiştir. Bağımsızlığı, kişiliğinin bir parçası olarak gören kahraman Urfa halkı bu işgale daha fazla dayanamamış ve Heyet-i Temsiliye Başkanı Mustafa Kemal'in emir direktifleri ile kurtuluş hareketini başlatmıştır. Milli amaçlar uğruna yerel imkânlarla savaşa başlayan yürekli ve inançlı Milli Kuvvetler, silah ve donatımı zayıf olmasına rağmen düşmanı topraklarından atmayı başarmıştır. Urfalılar, işgalci Fransız ve Ermenilere karşı 61 gün süren bir mücadeleyi milli irade ve inançla yürütmüşlerdir.

Milli mücadelede gösterdikleri kahramanlıktan dolayı İsimleri hemşerilerince malum olan ve Urfa'nın kurtuluş meşalesini ateşleyerek bu mücadeleyi kazanan insanlara olan borcumuzu asla unutmamalıyız.

Urfalılar 11 Nisan 1920'de Fransızları yenilgiye uğratarak, Cumhuriyet tarihine "Kendi kendini kurtaran şehir" olarak geçmişlerdir. Bu zaferin anısına 22 Haziran 1984 tarihinde T.B.M.M.'nin kararıyla Urfa'ya "ŞANLI" ünvanı verilmiş; daha sonra 7 Nisan 2016 tarihinde T.B.M.M

kararıyla Kurtuluş Savaşı esnasında verdiği destansı mücadele ile büyük kahramanlık gösteren Şanlıurfa'ya "İstiklal Madalyası" verilerek bu zafer taçlandırılmıştır.

Dünya şehri olan Şanlıurfa'nın, tarihi dokusunu ve kültür değerlerini korumak 11 Nisan gününün anlamıyla çok uyumlu düşmektedir. Bu bakımdan kurtuluş günü yıldönümlerinde bu şehirden elimizde neler kaldığının bir değerlendirmesini yapmamız gerektiği düşüncesindeyim.

"Urfa Kurtuluş Mücadelesi"nde yedek subaylardan M. Akif Sözeri ve Cevdet Emiroğlu'nun hatıratlarıyla Naci Balak'ın günlüğüne ulaşan değerli yazarımız, bu hatırat ve günlüğü yeni yazıya çevirerek, Urfa Kurtuluş Savaşı ile ilgili bizlere ışık tutacak önemli bilgileri bu kitapta görmemizi sağlamıştır.

Göbekli Tepe'de yapılan kazılarda elde edilen bulgulara göre 12 bin yıllık bir tarihi geçmişi olan ve sahip olduğu kültürel değerler itibarıyla bir dünya kenti özelliği bulunan Şanlıurfa'nın değerlerinin korunması bizim için her zaman önemlidir.

Bu kitabı siz değerli hemşerilerime ve Şanlıurfa kültür hayatına kazandıran Tarih Araştırmacısı ve Avukat Sayın Müslüm C. Akalın'a bu güzel eserinden dolayı teşekkür ediyor, başarılı çalışmalarının devamını diliyorum.

Güngör Azim TUNA

Şanlıurfa Valisi

İÇİNDEKİLER

Takdim	3
İçindekiler.....	5
Önsöz	7
Akif Sözeri'nin Kurtuluş Mücadelesi Hatıratı.....	9
Naci Balak'ın Kurtuluş Mücadelesi Hatıratı.....	45
Cevdet Emiroğlu'nun Kurtuluş Mücadelesi Hatıratı	83
Dizin.....	101

Orjinal Nüshalar:

Cevdet Emiroğlu'nun Kurtuluş Mücadelesi Hatıratı.....	114
Naci Balak'ın Kurtuluş Mücadelesi Hatıratı.....	226
Akif Sözeri'nin Kurtuluş Mücadelesi Hatıratı	280

ÖNSÖZ

Urfa'nın Kurtuluşuyla ilgili sohbet ve çalışmaların bir çoğunda ortak bir hayıflanma duygusu vardır. Bu, Mücadele'ye katılmış olanların hatıralarını yazmamış olmalarının vermiş olduğu eksiklikten kaynaklanır.

Konuyla ilgili olarak yayınlanmış olan ilk kitap Urfa Jandarma Kumandanı Yzb. Ali Saip Ursavaş'ın çok eleştiriye ve tepkiye yol açan “Kilikya Faciaları ve Urfa'nın Kurtuluş Mücadeleleri” adlı kronolojik hatıratıdır (Ankara-1924). Bu hatıratta Urfalılara bir iftihar payı verilmemiş olduğu gerekçesiyle, kendisinden önceki jandarma kumandanı Bnb. Ali Rıza Bey'in yayınladığı hatıratının adıyla “Urfa Mücadelesi” dir (Sinop 1924/25).

Siverek Kuvvetleriyle Urfa'ya yardıma gelen Kuvayı Milliye içinde yer alan muhabere yedek subayı Kerim Fırat'ın yaşadıkları ve gördüklerini anlatan “Urfa Savaşından Yapraklar” (1942) ve “Urfa Kahramanları” (1944) kitaplarından sonra yayınlanan tek hatırat, Müftü Hasan Efendi'ye ait 2001 yılı mart ayında yayınlanan “Urfa Kurtuluş Mücadelesi Hatıratı” dır.

Uzun yıllar varlığından haberdar olduğumuz ancak ulaşamadığımız birkaç hatıratın son yıllarda peyderpey elimize geçmesi ise gerçekten mutluluk vericiydi. Bunlar, mücahitlerden Ahmet Mestçi vasıtasıyla Naci İpek'e intikal eden yedek subaylar Akif Sözeri ve Cevdet Emiroğlu'nun hatıratıyla yeğeni değerli sanatçı Abdullah Balak'a intikal eden

Naci Balak'ın günlüğüydü. Her biri Mücadele'nin karanlıkta kalan gizli yönlerine ışık tutan bu hatıraların çevrilip, düzenlenip, kitap haline gelmesi uzun zaman aldı.

Naci Balak'ın günlüğünün ilk forması kayıptır. Bu nedenle hatıralar 8 Mart 1920 gününden başlamaktadır. Ayrıca günlük içerisindeki Urfa'nın Kurtuluşu ile ilgisi bulunmayan –*genel politikayla ilgili*- çeşitli haber ve yazışmalar metin dışı bırakıldı.

Çalışmaların kitap haline gelmesi çok sayıda insanın katkısıyla oldu. Hatıraları bana teslim eden ŞURKAV'ın değerli üyeleri Naci İpek ve Abdullah Balak ağabeylerimize minnet borçluyuz.. Onlar olmasa bu hatıralar da birçok değerli eser gibi kaybolacaktı. Bunlardan başka Mahmut Karakaş Hocanın zorlu okumaları, Sabri ve Cihat Kürkçüoğlu'nun her zamanki teşvikleriyle, Mustafa Akgül'ün baskı öncesi titiz ve özverili destekleri unutulur gibi değildir. Hepsine teşekkür borçluyum.

Müslüm C. AKALIN

***M. Akif Sözeri'nin
Kurtuluş Mücadelesi
Hatıratı***

Mehmet Akif Sözeri

(Abdulkadir-Fatma) (1899-1973)

Urfa'nın Yusufpaşa Mahallesi'nden olup aile şöhreti Cabirzade'dir. 26 Ekim 1916 tarihinde talimgâhta başladığı askerliğine Baytar Mektebinde (1917) ve birliğinde devam etmiş (1918), Asteğmen olarak katıldığı Urfa'nın kurtuluşunda 9/10 Şubatta Şakaloz'un damının işgalinde, 16/17 Şubatta Külaflı Tepesi'nin alınmasında, Badıllı Cüneyt ve Sait Bey'lerin kolunda katıldığı 4/5 Marttaki büyük hücumda ve Şebeke mevkiindeki çarpışmalarda büyük fedakârlıklar göstermiştir. Urfa'nın kurtuluşunda ağabeyi yedek subay Suphi Sözeri (1897-1927) ile birlikte hizmet ettikten sonra 1 Ekim 1920'de Ordu'ya katılmış, 1923'de teğmen olarak terhis edilmiştir. Urfa Şoför Mektebi Müdürlüğü ve 3 yıl kadar çalıştığı Belediye Başkâtipliğini müteakip 1932 yılında Sayıştay'a geçmiş, 1957 yılında Sayıştay Baş Denetçisi olduktan sonra 1964 yılında emekli olmuştur. TBMM tarafından 24.05.1926 tarihinde 6078 sayılı kırmızı şeritli İstiklâl Madalyasıyla ödüllendirilmiştir.

GİRİŞ

Temmuz 1961 başlangıcından itibaren geçici memuriyetle iki ay kadar Urfa'da bulunduğum bir sırada rüştiye ve idadi¹ tahsil hayatımızda sınıf ve daha sonra gençlik, askerlik ve Urfa Milli Mücadele arkadaşım ve halen de aziz sevgili dostum Yeni Urfa Gazetesi² sahibi ve başyazarı Mestçi Ahmet Bey'in³ Yeni Urfa gazetesinin 22 Temmuz 1961 tarihli ve 619 sayılı nüshasından itibaren "Urfa Kurtuluşu" başlığı ile tefrikaya başladığı Urfa Milli Mücadelesine ait yazıları büyük bir memnuniyet ve sevinçle gördüm. Bu husustaki hizmetinden dolayı öncelikle Ahmet Bey'i candan tebrik ederim.

Bu büyük memnuniyet ve sevincimin sebebi Milli Mücadele sıralarında büyük hizmetleri geçen ve o sıralarda Urfa Vilâyet Jandarma Tabur Kumandanı bulunan Bnb. Ali Rıza Bey (şimdi Albaylıktan emekli)⁴ ile Kuvayı Milliye kumandanımız Jandarma Yzb. Ali Saip Bey'in⁵ bu husustaki yazmış

- 1 Rüştiye ve İdadi: Rüştiye, ortaokul; İdadi, rüştiyeden sonra yüksekokullara hazırlayan okul idi.
- 2 Yeni Urfa Gazetesi: 1952 yılında başladığı yayın hayatını 1976 yılında sonlandırmış olan mahalli gazete.
- 3 Ahmet Mestçi, (1899-1994): Birinci Dünya Savaşı'nda Doğu Cephesi'nde savaştıktan sonra terhis olarak Urfa'ya dönüp işgalle karşılaştığında çok sayıda yedek subayla birlikte işgale karşı örgütlenip mücadele etmiştir. Yedek subaylardan oluşturulan taburda bölük kumandanlığı yapmış, Karalök'ün Bağ'ına yapılan hücumda 3 yerinden yaralanmıştır. Urfa'nın tahliyesinden sonra Gaziantep ve Sakarya cephelerine katılmış olup hizmetlerinden dolayı kırmızı şeritli İstiklâl Madalyasıyla ödüllendirilmiştir.
- 4 Jandarma Kumandanı Bnb. Ali Rıza Bey (Türksoy) (1876-1948) Yarbaylıktan emeklidir. Hatıratının adı *Urfa Mücahedesi*'dir (Sinop, Hicri 1343). Hatırat 1995 yılında günümüz Türkçesine çevrilerek ŞURKAV tarafından yayınlanmıştır.
- 5 Jandarma Kumandanı Yzb. Ali Saip (Ursavaş) (1887-1939) Revandiz doğumlu olup Bağdat İdadisi ve Harbiye mezunudur. Kozan'dan Urfa'ya Yüzbaşı rütbesiyle tabur komutanı olarak atandıktan sonra Urfa Müca-

oldukları Urfa Milli Mücadelesi eserlerinden başka bu mücadeleyi hakiki çehresiyle tasvir eden ve canlandıran tarafsız bir zihniyetle kaleme alınmış bir eser yoktur. Hâlbuki bu iki zat tarafından yazılmış bu eserler daha ziyade kendi açılarından ve aynı zamanda politik bir zihniyetle kaleme alınmış olduğu için Milli Mücadelemizin hakiki çehresi tamamen tasvir edilmemiştir. Ve birçok hakikatler ile beraber büyük fedakârlıklar kahramanlıklar gösteren Gazi Urfa'nın hakiki kimliği ve bu arada Milli Mücadelemizde büyük hizmet ve kahramanlıklarda daha ileri giden birçok gazi ve şehit olmuş milli kahramanlarımızın adları bile meçhul kalmış ve ne yazık ki kelle velinin (Urfalının) olduğu halde bu eserlere göre ad yalnız Ali'nin olmuştur. O günün kahramanı gazilerinin bir kısmı hayatta iseler de birçokları da rahmete kavuşmuş bulunuyor ki bugün hayatta olan gaziler de Urfa Milli Mücadelesinin hakiki çehresini tasvir edecek bir eser vücuda getirmeden mahrum olmaları halinde mücadele günlerinde henüz çocuk çağıda olan ya da bilahare doğmuş bulunan mücadelemizin gazi ve şehit kahramanlarının bugün hayatta olan genç evlatları ve gelecek nesil, yukarıda adları geçen Bnb. Ali Rıza Bey'le Urfa Kuvayı Milliye Kumandanı Yzb. Ali Saip Bey'in eserleriyle Urfa hakiki Milli Mücadelesini değerlendirmeyecekler ve ne yazık ki kendilerine ve gazi ve şehit olmuş kahraman babalarına amcalarına ve dayılarına bir iftihar payı bile çıkaramayacaklardır. Bu acı hakikatleri göz önünde tutarak Urfa Millî Mücadelemizi tasvir eden hakiki ve samimi bir eseri meydana getirmek lüzumunu hisset-

dele'sine Kuvayı Milliye Kumandanı olarak katılmıştır. Şeyh Sait isyanı sırasında Şark İstiklâl Mahkemesi üyeliği ve başkanlığı, I, III, IV, V, VI. Dönemler Urfa; II. Dönem Kozan Mebusluğu yapmıştır. Urfa savaşıyla ilgili hatıralarını, haktanır olmadığı için çok eleştiri alan *Kilikya Faciaları ve Urfa'nın Kurtuluş Mücadeleleri* (Ank.1924) adlı kitapta yayınlamıştır. Mücadele'de kullandığı takma ad (Namık) tır.

miş olmama rağmen Urfa ile ve aziz hemşerilerimle daimi ve sıkı temas halinde bulunduğu halde uzun zamandan beri Urfa'dan uzaklarda kalmış bir memur bulunduğum için o günün hâlâ hayatta olan kahraman mücadele arkadaşlarımla devamlı temastan mahrum bulunmam nedeniyle doküman elde etmek zorluğu karşısında bu görevi yerine getirmeye cesaret edememenin daimi üzüntü ve ıstırabını yaşadım.

Çok şükür bu gün bu hususu en büyük yetkiyle ele almak imkânına malik olduğuna inandığım Millî Mücadelemi-
zin en kıymetli kahramanlarından Ahmet Mestçi Bey'in Urfa Kurtuluşu eserini tefrikaya başlaması karşısında ben bir nefer sıfatıyla çalışmış bir memleket evladı olarak acizane yaptığım gördüğüm bildiğim ve belgelenmiş olarak öğrendiğim hususları bir doküman olarak Mestçi Ahmet Bey'e bir yazı serisi ile bildirmeyi vazife bildim. O kara ve mesut günleri yaşamış ve bizzat bu mücadeleye katılarak büyük hizmet ve kahramanlıkları geçmiş bütün mücadele arkadaşlarımızı, yaptıkları, gördükleri bildikleri ve belgeli olarak öğrendikleri hizmet ve kahramanlıkları ve edindikleri bütün bilgileri bu asil vazifeyi üzerine alan Mestçi Ahmet Bey'e yetiştirerek vücuda getirmek istediği Urfa Milli Mücadele ve kurtuluşu eserine hediye etmeleri suretiyle Urfa Milli Mücadelesinin hakiki ruh ve çehresini ve o günün gazi ve şehit kahramanlarının isim ve kimliklerini memlekete tanıtmak gibi mühim ve tarihi bir vazifeyi üzerine almış bulunan Mestçi Ahmet Bey'e yardıma davet ediyorum.

İşte ben de bu husustaki memlekete hizmet ruhundan ilham alarak yaşadığım hakiki sahneleri ve bildiğim ve öğrendiğim hususları hakiki çehresiyle burada olduğu gibi tasvir etmeye ve canlandırmaya çalışacağım.

Malûmdur ki 1. Cihan harbinde müttefikimiz bulunan Almanların garp cephelerinde mağlup düşerek barışa razı olmaları üzerine biz de direnmenin beyhude olduğunu görerek düşmanlarla mütareke imzalamaya mecbur kalmış ve mütareke şartnamesi gereği olarak terhis edilen ordu içinde bulunan biz Urfa yedek subayları memleketimiz olan Urfa'ya döndüğümüzde mütarekename⁶ hükümlerinin çiğnenmesi suretiyle İngilizler tarafından işgal edilmiş olduğunu derin bir üzüntü içinde görmüş ve aziz hemşerilerimizi, sanki yüzlerine kül elenmiş bir halde sonsuz bir keder ve ıstırap içinde bulmuş idik⁷ ve fakat ayrıca herkeste ve kendi gönlümüzde bir isyan ve mücadele ruhu ve azminin bizleri yeni bir mücadelenin ufuklarına doğru teşvik ettiğini ve sürüklediğini de hissediyorduk. İşte bu ruh ve azim her gün biraz daha dumanlı bir duyguyla beslenerek büyüyor ve şahlanmak için bir zaman fırsat ve imkânlar kollanıyordu. Nihayet İngilizlerin Fransızlarla nöbet ve el değiştirmeleri ile Urfa'nın işgalinin Fransızlara intikal etmesi ve Fransızların ise hürriyetlerimize müdahale ve tecavüz etmelerinin zaten isyan halinde bulunan ruhumuza bir kıvılcım tesiri yaparak bizi bir barut fıçısı gibi patlama halinde getirdiği bir sırada halkla temas ve gizli faaliyet halinde bulunan ve bütün halkı galeyan içinde

6 30 Ekim 1918 tarihli Mondros Mütarekenamesi

7 Mahut Mondros Mütarekenamesi şartları arasında bulunan bir madde Türkiye de bulunan Ermenileri himaye maddesidir.

Bu madde Türkiye'nin herhangi bir yerinde Ermenilerin Türkler tarafından zulüm ve eziyet görmeleri halinde müttefik işgal kuvvetlerinin Ermenileri himaye etmek üzere o memleketi işgal hakkını vermiş olan maddedir ki o sıralarda Ermenilerle kardeş gibi geçindiğimiz bir sırada bu maddedeki hükümden faydalanarak Adana, Konya, Antalya, Antep, Maraş vilayetlerinin işgal kuvvetleri tarafından işgal edilmiş olduğu gibi Urfa'da aynı zamanda bu vesile ile evvela İngilizler tarafından işgal edilmiş, sonra da Fransızlarla nöbet değiştirmişlerdi (Akif Sözeri'nin notudur).

bulunan Urfa'nın o zamanki Jandarma Kumandanı Bnb. Ali Rıza Bey Fransızlar tarafından tutuklanıyor ve yerine o zaman Adana'da Fransızların hizmetinde olduğunu bildiğimiz Jandarma Yüzbaşı Ali Saip Bey Urfa'ya Jandarma Tabur Kumandanı olarak geliyor. Hakikaten o tarihlere kadar bir yüzbaşının Jandarma Tabur Kumandanlığına tayini görülmemiş ve duyulmamış bir hadise olduğu için Urfa halkının bütün şüpheli ve endişeli nazarları Ali Saip üzerine çevriliyor ve milli galeyan azami bir hadde gelmiş bulunuyordu. Bu arada bir hadise vuku buluyor ve Urfa'nın ileri gelen milliyetçileri Fransızlar tarafından tutuklanmış bulunan eski Jandarma Tabur Kumandanı Ali Rıza Bey'i güzel bir tertiple kaçırıp kurtarıyorlar ve bu hal Fransızların kinini mucip oluyor ve halka ve memleketin ileri gelenlerine karşı ters ve haşın davranmalarına sebep oluyor. Şüphesiz ki bu hal Urfa'nın kaynaşmasını daha şiddetli bir hale getiriyor.

Bu sıralarda halkla temas halinde bulunan yeni Jandarma Tabur Kumandanı Ali Saip Bey'in, halkın ortak vicdanındaki isyanın pek yakın bir anda patlak vermesinin kaçınılmaz olduğunu gözlemesi mümkün oluyor. Ve bunun üzerine memleketin ileri gelenleriyle anlaşarak Fransızlara karşı halkla beraber isyan bayrağını çekmeye karar veriyorlar. Ancak memleketin ileri gelenleri Ali Saip Bey'in Fransızların adamı olmasından endişe ederek tertipli bir oyunla bizi arkadan vurma endişesini de bertaraf etmek mülhazasıyla Urfa Kuvayı Milliye Kumandanlığı payesini ona vermek suretiyle Ali Saip Bey tamamen isyan bayrağının altına alınarak bütün endişeler bertaraf ediliyor⁸ Namık takma adıyla Urfa Kuvayı Milliye Kumandanı sıfatıyla faaliyete geçen Ali

8 Urfa Kuvayı Milliye kurmaylarının Ali Saip Bey'den şüphe ve endişelerinde haklı olduklarını ve benim de buna iştirak ettiğimi teyit eden Ali Saip Bey'in Kozan mebusu bulunduğu sırada Urfa mebusu şair Yahya

Kemal Beyatlı ile huzurumda yaptığı bir konuşmayı aynen ve hatasız yazıyorum. Aynen okuyalım:

“İstiklal harbi zaferle neticelenmiş ve Lozan anlaşması imzalanmakla birlikte harp hali son bulmuş ve yedek subayların terhisine başlanmış olmakla benim de terhisim vuku bulmuş ve bu sırada Ankara’da bulunduğum cihetle harcırahımı Ankara kumandanlığından takip ederken mezkûr kumandan Fuat Beyi ziyarete gelmiş bulunan Ali Saip Bey’e tesadüf ettiğimde benimle görüşüp konuşma arzusunu göstermiş ve kumandanın önünde bana fevkalâde iltifat etmiş ve beni sitayişle bu kumandana takdim etmiş ve benden o zaman Karaoğlan denen mahalledeki büyük zevatın devam ettiği Merkez Kırathanesinde buluşmak randevusu almıştı. Aynı gün tam saat 1’de ikimiz de randevumuza geldik ve henüz buluşmuş olduğumuz bir sırada ve henüz sandalyeye oturmadan kırathaneye giren o zamanın Urfa mebusu şair Yahya Kemal Beyatlı’yı bana göstererek ‘İşte mebusunuz şair Yahya Kemal Bey, haydi seni ona takdim edeyim’ dedi ve Yahya Kemal’in oturduğu masaya beni götürdü. Ve bu zata da beni sitayişle methederek takdimi Yahya Kemal’in de bana büyük iltifatını sağlamıştı. Ondan sonra Ali Saib Bey’e dönerek dedi ki, ‘Sizin büyük milli mücadele hatıratınızı ve Urfa’nın kurtuluşunu büyük bir takdir ve hayranlık duygularıyla okudum. Bu mücadeleyi bir de büyük mücahidin dilinden dinlemek istesem bunu lütfeder misiniz?’ Ali Saip Bey “baş üstüne” dedi ve anlatmaya başlarken, dedi ki, ‘Ben Adana Kozan mıntıkasında jandarma mülâzımıevveli olarak çalışırken herhangi bir milli mücadele faaliyeti olmadığı ve halkın sinmiş olduğu bir sırada işgal kuvveti bulunan Fransızlardan taraf görünmek ve hakiki maksadımı maskeleyerek kendimi onlardan taraf göstermek lüzumunu duymuş ve verdikleri emirleri aynen yerine getirmekle Fransızların itimadını kazanmaya çalışmış idim ve buna da muvaffak oldum. İşte uzun süren faaliyetlerimden memnun kalmış olan Fransızlar günün birinde beni kendi adamları olarak Urfa jandarma komutanlığına tayin ettikleri sırada henüz benim Yüzbaşılığa terfiimi sağladıkları halde en az bir Binbaşı makamı olan Urfa jandarma tabur komutanlığına beni tayin ettiler. Urfa’ya gelir gelmez ilk işim Urfa eşrafını ve erkânını toplayıp milli mücadele harekâtını hazırlamaya koyulmak oldu ve az zamanda buna da muvaffak oldum. Zaten Urfalılar da böyle bir mücadeleye fikren hazır idiler, bunun için teşkilatlanmak kolay oldu. Ve milli mücadele faaliyetimiz başladı. Tabi ben bunu Urfa’yı işgal etmiş bulunan Fransızlara en ufak bir şey hissettirmeden yapıyordum. Nihayet teşkilatı iyice kurduk ve harekâta geçmeye karar verince birkaç mücadele erkânı arkadaşla memleketi terk ettik. Ve ben ta Diyarbakır’a giderek Mustafa Kemal Paşa’yla temasa geldim ve Paşadan aldığım emir ve direktifle arkadaşlarımla bulunduğum Badıllı Aşireti Reisi Sait Bey’in yanına gelerek birkaç gün içinde başkaca da topladığım aşiretlerle ve reisleriyle beraber Urfa’ya geldim. Ve Karaköprü sırtlarından Fransız komutanına Namık takma adıyla ile bir ultimato gönderdim ve şehri derhal tahliye etmelerini Kuvayı Milliye kumandanı sıfatıyla talep ettim. Verecekleri cevabın menfi olacağını bildiğim için gün kararınca yani yatışıyla beraber şehre girdik. Ve daha evvel halk tarafından camilere serilmiş ipek

ve atlas yatak ve yorganlara beraberimizde getirdiğimiz köylü aşiretlerini, Badıllı ve İzollu aşiretlerini misafir ettik. Ve ertesi günü gelen menfi cevap üzerine 9 Şubat 1920 günü hapishaneyi boşalttıktan sonra ilk çatışmamız başladı. Kar yağışı başladığı günde ve hatıratımı okuduğunuz vechile 11 Nisan günü mücadelemiz zaferle son buldu. İşte karşınızdaki şu ihtiyat zabiti o mücahitlerden biridir' dedi ve sözleri son bulunca Yahya Kemal Beyatlı Ali Saip Bey'e kendine mahsus şairane konuşmalarıyla iltifat ve takdirlerini bildirdi. Ondan sonra benim de elimi sıkarak iltifatlarda bulundu. Ben de 'Vazifemizi yapmaktan başka bir şey yapmadık' demekle yetindim. Bu müddet zarfında çaylar kahveler içildi ondan sonra da hep beraber kalktık ve Ali Saip Bey'le beraber Yahya Kemal Bey'le vedalaşarak ayrıldık. Sonra öğrendim ki Ali Saip beyin benden randevu almak istemesinin sebebi Urfa'da tekrar mebus olmak arzusu imiş. Ali Saip Bey'in Yahya Kemal Bey'e anlattığı macerasında ne kadar samimi olduğunu iz'an sahibi insanların takdirine bırakırım. Benim vicdanen kanaatim şudur ki Ali Saip Bey'in hakikaten Fransızların emellerine şahsi menfaat düşüncesiyle hizmette bulunmuş ve Urfa'ya da Fransızların adamı olarak gelmiş ve fakat geldiğinde eski Jandarma Kumandanının -o zaman Bnb. Ali Rıza Bey- on iki kişiden ibaret olarak kurduğu Kuvayı Milliye erkânı ile karşılaştıktan ve halkın heyecan içinde Fransızlara karşı harekete geçmeye hazır bir hale gelmiş olduklarını ve halkın mücadele ruh ve heyecanını görünce Urfa'da Adana ve Kozan gibi faaliyet gösteremeyeceğine kani olarak zekâsını kullanmış ve hakkında hasıl olmuş kötü zanları gidermek üzere Urfa milli mücadelesine iştirak ederek beratını sağlanmış ve bundan çok faydalanmış ve milli kahramanlar meyanına girmiştir. Urfa Kuvayı Milliye mücadelesi erkânının kendisine Kuvayı Milliye kumandanlığını vermeleri, kendisini de Fransızlara karşı mesul bir vaziyete sokmak ve kendilerini arkadan vurması endişesini bertaraf etmek maksadına matuf olduğu kanaatindeyim. Esasen Ali Saip Bey'in milli mücadelemizde mühim bir rolü ve fonksiyonu olmamıştır. Ama ne yazık ki kendi hatıratında bütün kerametleri kendi nefsinde toplamış ve kimseye layık olduğu değere hatıratında yer vermemiştir. Aşağıda yapacağım açıklama Ali Saip Bey'in mahiyeti hakkında iyi bir fikir vermeye kâfi gelecektir.

Şurası malumdur ki Ali Saip Bey'in Urfa Kuvayı Milliye kumandanı idiyse de hakikatte bu hususta fonksiyonu olmayan ve emir kumandayı büyük Hacı Mustafa'nın verdiği emir ve direktif üzerine yapan Hacı Mustafa Bey'in bir emir subayı mahiyetinde bir durumda idi. Ve bu sebeple her hususta büyük Hacı Mustafa Bey'in dediği olurdu. Çünkü büyük Hacı Mustafa halk tarafından tutulmuş ve sevilmiş ve hakiki Kuvayı Milliye komitesinin reisi olan ve bütün olan biten işlerin inisiyatifini elinde tutan bir şahsiyet idi. Badıllı Sait Bey de onun en büyük ve sözü geçer bir yardımcısı idi. Bu sebeple Ali Saip Bey Fransızlara karşı lafzîmurat bir Kuvayı Milliye kumandanı idi ve büyük Hacı Mustafa Bey'in bir emir subayı mahiyetinde bir fonksiyon sahibi bulunuyordu.

İçin için bunu hazinedememiş olan bu zat Kuvayı Milliye harekâtının muvaffakiyet ve kurtuluşla başarılanmasından sonra Urfa mebusu olarak seçiliyor Ankara'ya

gönderiliyor ve fakat Urfa'ya mahiyeti ve vefasızlığı anlaşılarak ikinci devrede Urfa'dan mebus olamıyor. Ve hükümete ve daha doğrusu o zaman gazi Mustafa Kemal Paşa olarak anılan Atatürk'ün yardımıyla Kozan mebusu olarak meclise iştirak ediyor amma bilhassa Urfalıların başında bulunan büyük Hacı Mustafa Bey'e ve onun muavini mahiyetinde bulunan Badıllı Aşireti Reisi Sait Bey'e kinleniyor. Ve günün birinde Şark İstiklal Mahkemesi üyesi bulunduğu bir sırada büyük Hacı Mustafa Bey'le Badıllı Aşireti Reisi Sait Bey'in İstiklal Mahkemesi tarafından muhakeme edilmelerini temin ediyor. Ve kendilerini muhafaza altına, Diyarbakır'a dava vekili Hasan Hartavi Efendi ve diğer bazı kişilerle birlikte celp ettiriyor. Meğer bunların suçları Urfa'nın İngiliz işgali altına bulunduğu ve Mustafa Kemal Paşa'nın Anadolu'ya geçtiği ve faaliyete başladığı sırada İstanbul Hükümeti'nin emir ve telkiniyle Urfa'da bir Kürt Teali Cemiyeti açmış olmalarıymış. Şih Said isyanının bastırılmasından sonra Diyarbakır'da kurulan İstiklal Mahkemesi üyesi bulunan Ali Saip Bey'in kinlendiği Hacı Mustafa ve Sait Bey'den intikam alma zamanının geldiğini görüyor. Ve Büyük Hacı Mustafa reisliğinde vaktiyle kurulan Kürt Teali Cemiyeti faaliyetini Şih Said isyanıyla ilişkilendirerek Büyük Hacı Mustafa Bey ve Said Bey'le Cemiyet arkadaşlarını Diyarbakır İstiklal Mahkemesince muhakemelerini yapıp mahkûm ettirmek zihniyetiyle Diyarbakır'a celp ettiriyor. Ve bunları vaktiyle kurmuş oldukları lafzîmurat faaliyetsiz kalmış o sözü edilen Kürt Teali Cemiyeti açmış olmalarından dolayı muhakeme ettiriyor.

Gerçi bu Kürt Teali Cemiyeti açılıyor ve bu cemiyet büyük Hacı Mustafa Bey, Badıllı Aşireti Reisi Sait Bey ve dava vekili Hartavi Hasan Efendi ve diğer arkadaşları tarafından kuruluyor amma bu kuruluş İstanbul hükümeti emir ve telkiniyle değil bu emir telkinin yapıldığı Büyük Hacı Mustafa Bey tarafından Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya bildiriliyor. Ve ne yapmaları lazım geldiği hususunda Mustafa Kemal Paşa'nın emirlerini soruyor. Telgrafla gelen cevapta Kürt Teali Cemiyeti'nin açılması hususundaki İstanbul Hükümeti tarafından verilen emir ve telkinin Mustafa Kemal Paşa'nın Anadolu'ya geçmeden ve İstanbul'da bulunduğu sırada kurduğu teşkilat tarafından emir ve telkin edildiği ve kendisinin bundan haberdar olduğunu ve derhal tereddüt etmeden Kürt Teali Cemiyeti'ni açmalarını ve kendisine bilgi vermelerini bildiriyor. Ve Cemiyet bu suretle Urfa'da kuruluyor. Eğer bu Cemiyeti kurmaktan maksat Adana, Antep, Maraş, Urfa dahil olmak üzere ta Van vilayetine kadar İtilâf Devletleri tarafından kurulması hayâl edilen dar uzun Ermenistan hükümetinin önlenmesine dönük bir teşebbüs mahiyetinde imiş ki ve bu teşkilat ve siyasi faaliyetlerle ve Kuvayı Milliye hükümetinin zaferle sonuçlanan başarısı sayesinde İtilaf Devletleri'nin hayal ettikleri Ermenistan hükümeti hayalde kalıyor. Ve nihayet Sovyet Rusya devleti içinde ve Kafkasya eteklerinde merkezi Erivan olmak üzere küçük bir Ermenistan hükümeti kuruluyor ve Kars, Ardahan Artvin ve civarındaki birçok yerler şark ordusu kumandanı Karabekir Kâzım Paşa tarafından milli hükümetin kurulmasında ve Mustafa Kemal Paşa'nın Anadolu'ya geçmesinden evvel Türkiye'ye ilhak ediliyor.

Saip Bey memleketin ileri gelenleriyle kararlaştırdıkları şekilde Jandarma Kumandanlığı vazifesini terk ederek firar ediyor. Ve Diyarbakır'dan Mustafa Kemal Paşa ile yaptığı muhabereden sonra zaten hazır bir halde bulunan Badıllı ve İzollu aşiretlerinin hazır kuvvetlerini alarak günün birinde Urfa'nın Karaköprü sirtlarında milli bir kuvvet olarak beliri-

İşte bu Kürt Teali Cemiyeti'nin açılması Atatürk'ün İstanbul'da bulunduğu sırada kurduğu Anadolu Mücadelesi'ne bağlı teşkilat tarafından emir ve telkin edilmekle beraber Milli Mücadeleyle kıyam eden ve Mustafa Kemal Paşa'nın emir ve muvafakatiyle kuruluşu.

Zeki ve basiretli olan Büyük Hacı Mustafa ve arkadaşları İstanbul Hükümeti tarafından verilen emir ve telkinle Kürt Teali Cemiyeti'ni kurdukları nı Ali Saip Bey'e naklediyor. Ama Mustafa Kemal Paşa'nın bu hususta emir ve muvafakatine ait olan cevabi telgrafından bahsetmiyor. Yani madalyonun yalnız bir tarafını gösteriyor ve diğer tarafını kasten Ali Saip'e söylemiyor. Madalyonun diğer tarafını İstiklâl Mahkemesi huzurunda ve Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın bu husustaki telgraf emrini okumak suretiyle gösteriyor. Ve Ali Saip Bey'i rezil ve perişan etmek suretiyle beraat ediyorlar. Ali Saip Bey'in ihanetkâr ve kindar bir insan olduğunu ve Kuvayı Milliye harekâtı sırasında yapamadığı arkadan vurma ihanetini burada gösterdiğini ispatlıyorlar. Ondan sonra Ali Saip Beyin Urfa'dan mebus olması şöyle dursun bir daha Urfalıların yüzlerine bakacak halleri kalmıyor.

İşte madalyonun ikinci tarafını vaktiyle Ali Saip Bey'e göstermemelerinin sebebi günün birinde Ali Saip Bey'in Kürt Teali Cemiyeti'ni açanlara bir oyun yapmak ihanetini göstereceğini teyit ve ve tecrübe etmek maksadına matuf olduğu anlaşılıyor ve tahminle tecrübeler tahakkuk ediyor. İşte Ali Saip Bey kuvvetli bir halde geldiği zaman mayasını ortaya koyuyor ki Adana ve Kozan'daki Fransızlara hizmetlerini ve Urfa'ya geldiğinde bizim Kuvayı Milliye'ye iltihakını bu zaviyeden mütalâa etmek icap eder. Hâlbuki Urfa'daki Kürt aşireti olarak kendilerini vaktiyle zanneden Badıllı Aşireti Beğdilli aşiretidir. Döğerli aşireti Dügeroğlu aşiretidir. Diğer Türk isimleriyle yadedilen Milli Aşireti, Karakeçili aşireti ve diğer aşiretlerin bugün ellerinde bulunan zamanın padişahları tarafından verilen fermanlarla Orta Asya'dan gelmiş Türk kabileleri olduğu sabit olmuş bulunmaktadır. Ve aşiretler arasında ne Şih Said'in isyanı sırasında ne de daha evvel veya daha sonra Kürtlük tezahürü göstermiş bir aşiret görülmemiştir. Ve Kuvayı Milliye mücadelemizde büyük kahramanlık göstermek suretiyle bu memleketten müdafaasına koşmuşlardır. Ve daima Türk milliyetçilik ruhu büyük bir vatanperverlik ile temsil ettikleri ve temsil etmekte oldukları tarihen sabit ve ayandır. Kürt Teali Cemiyeti politik bir sebeple doğmuş ve yaşamadan ölmüştür. Ve yerini Türk milliyetçiliğine bırakmıştır. Milli kahraman Büyük Hacı Mustafa ve Sait Bey'ler ve arkadaşlarının ruhu şad olsun (Akif Sözeri'nin notudur).

yor ve ilk defa ve Namık takma adıyla Urfa'nın Fransız işgal kuvvetleri kumandanına derhal memleketi terk etmeleri ve aksi taktirde meydana gelecek can kaybından kendilerinin sorumlu olacağını bir ültimatom ile bildiriyor. Fransız işgal kuvvetleri kumandanı tarafından verilen cevapta 24 saat mühlet isteniyor. Ve hâlbuki o gece Fransızlar gereken müdafaa tertibatını alıyorlar ve ertesi günü verdikleri cevapta asker oldukları için bağlı oldukları askeri kumandanlarından emir almadıkça Urfa'yı terk edemeyeceklerini bildiriyorlardı. Zaten bunun böyle olacağı malum olduğu için gece kararınca beraberlerindeki Badıllı ve İzollu aşiretleri silahlı kuvvetleriyle şehre giren Ali Saip Bey, yedek subaylar ve haber alan şehir halkı tarafından tezahüratla karşılanıyor. Ve Ali Saip Bey gereken tertibatı almak üzere Belediyeye geliyor. Ve maiyetinde gelen Badıllı Aşireti daha evvel hazırlanan ve ipekli yatak ve yorganlarla tefriş edilmiş Camii Kebir mabedine⁹ ve İzollu Aşireti de aynı suretle hazırlanan Sumeydanı Camii mabedine yerleştiriliyor. Belediye'ye gelen Ali Saip Bey etrafını saran büyük bir şevk ve mücadele azim ve imanıyla vazife isteyen yedek subaylara muhtelif mıntikalarda vazifeler veriyor. Ve bu meyanda merhum Suphi ağabeyime¹⁰ Dergezenli bölgesi¹¹ ve Badıllı aşireti silahlı kuvvetleri kumandanlığı ve bana da Sumeydanı mahalle bölgesi İzollu aşireti silahlı kuvvetler kumandanlığı veriliyor ve her birimize birer de yedek subayı yardımcı olarak veriyor. Benim yardımcım

9 Ulu Cami

10 Yedek subay Suphi Sözeri (1897-1927). Kardeşi Akif Sözeri ile birlikte Fransız işgalinin başından sonuna kadar Kuvayı Milliye Hizmetinde çalışmıştır. 17 Şubat'taki Külâflı Tepesi Baskını'nda, Badıllı Cüneyt ve Sait Beylerin kolunda katıldığı 4/5 Marttaki büyük hücumda yararlıklar göstermiştir.

11 Bugün Atatürk Mahallesi adını taşıyan ve Topçu Meydanının güney ve güneybatısında eski şehir surları dışında yer alan mahalle.

yedek subay Taha idi¹², bu mahallelerin halkı da ayrıca kumandamıza tabi bulunuyorlardı.

Bütün yedek subaylar gibi vazifelerimizi tebliğ eder etmez hemen bölgelerimizdeki vazifelerimize başlıyoruz. Ve bir gece zarfında tertipleniyoruz. Benim bölgem ve görevim Ermeni mahallelerinin Sumeydanı mahallesine isabet eden kısmını içine alacak şekilde ne Ermenilerin Fırfırlı Kilisesi'ne¹³ daha evvel yerleşmiş bulunan bir takım miktarındaki Fransız askerlerine ve ne de Müslümanlarla karşılıklı olarak biri birlerine saldırı ve tecavüzde bulunmalarına meydan vermemek ve mücadelenin gelişimine göre verilecek emirlerle beklemek idi.

Benim bölgemdeki halkın başında o tarihte emniyet başkomiseri olarak bulunan Şakir Bey¹⁴ var idi. Ve bunlar da kumandam altında bulunuyordu. Vazifemi teslim aldığı zaman Başkomiser Şakir Bey'i Samsat Kapısı tarafındaki evinde buldum. Ve bölgenin kumandanlığına tayin edildiğimi ve derhal harekete hazır bir hale gelmemiz lazım geldiğini ve ancak Kuvayı Milliye Kumandanı Ali Saip Bey'in Namık takma adıyla Fransız Kumandanına gönderdiği ulti-matoma yarına kadar gelecek cevabı beklerken herhangi bir harekete bulunulmayarak sadece Müslüman ve Ermeni mahallelerinin birleştiği sokak başlarına barikat yapmakla yetineceğimizi oradaki silahlı arkadaşlarıma söylemiş ve bunu o gece ilk defa başlayan ve sabaha kadar devam eden kar

12 Mehmet Taha Tülay (1900-1963) Beykapısı mahallesinden olup S 17204 sayılı İstiklal madalyası sahibidir

13 Fırfırlı Kilise, bugün Vali Fuat caddesi adını taşıyan Büyük Yol'un batısında yer alan Ermeni Protestan kilisesi.

14 Arabikâtibizade Komiser Şakir (Yazgan) (1876-1969). Milli Mücadele'de İstanbul'da Karakol Teşkilatı'nda çalıştı. Urfa'nın Kurtuluşu'nda Onikiler diye bilinen Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti'nin üyesiydi.

yağışı altında yaptırmıştım ve merhum Ali Rıza Kürkçüoğlu Bey'in selamlığını da mıntika karargâhı olarak seçmiştim. Ertesi günü o gece yağan kardan her taraf beyazlara bürünmüş olarak büyük bir sessizlik içinde emir bekler halde idik. O günü Fransız Kumandanı'ndan menfi cevap üzerine aldığımız emirle sükût iki taraftan da ihlal edildi ve çatışmalar başladı. Ali Saip Bey'in bugün ilk işi hapishaneyi tahliye ederek mahkûmları serbest bırakmak oldu ki bunlar Kuvayı Milliye mücadelesinde büyük fedakârlıklar göstermişlerdi. Çatışma günü tarihi 9 Şubat 1920 idi. O gün ve gecesi ilk işim Fransız karargâhı ile Ermeniler arasındaki bağlantıyı kesmekti. Ve bu arka cepheyi emniyete almak maksadıyla Samsat Kapı denilen mevkiden ta Telfutur tepesine¹⁵ kadar sur duvarları boyunca devam eden evlerden Ermenilere ait olanlarını işgal etmek oldu. Ermeniler zaten korkularından bu evleri boşaltıp Ermeni Mahallesi merkezine sığınmış oldukları için bu evleri ta en sondaki Şakaloz'un evine kadar işgal etmemize kadar müşkülata rastlamadık. Ve bu sayede arka cephe tamamen emniyet altına alınmakla Fransız karargâhına daha sonra tertiplenen bütün saldırılarımız Ermenilerin her türlü tehdidinden korunmuş oldu. Ve bilhassa Fransızları bu cepheden muhasara altına almak ve Ermeni mahallesinde kalan Fransız askerlerinden herhangi bir tecavüz olmadığı takdirde meydana getirdiğimiz barikatlar arkasında ve işgal ettiğimiz evlerde geceli gündüzlü nöbet beklemekten ibaret bir hal aldı.

Bu hareketsizlik beni tatmin etmediği için daha büyük faaliyetlerde bulunabilme ve daha faydalı olabilmem maksadıyla en uygun bölgeyi Suphi Ağabeyime verilen Dergezenli Mahallesini bulmuştum. Ve bu bölgede göstereceğimiz başa-

15 Tılfındır tepesi. Üzerinde Ermeni mahallesi bulunmaktaydı.

rının şerefini iki kardeş arasında paylaşmamızda da mahzur görmeyerek her gün biri birimizce nöbetleşerek vazife görmemizi ve Badıllı aşireti ile Dergezenli Mahallesi halkının silahlı güçlerinin iki bölüğe ayrılarak birisinin ağabeyimin ve diğerinin benim kumandama verilmesinin daha uygun olacağı hususundaki teklifim derhal Ali Saip Bey tarafından uygun görülmele Dergezenli Mahallesi bölgesinin 2. bölük. Komutanlığına getirilmiştim. Ve 12 Şubat 1920 tarihinde Dergezenli Mahallesindeki görevime başladım.

Bu bölgenin komutanları olarak iki kardeş ilk işimiz aramızda vazife taksimi yapmak oldu. Ve her gün her birimizin 24 saat müddetle nöbeti teslim almak suretiyle iki bölük nöbetleşmeye başladık. O gün ilk nöbeti ben almıştım. O gece yaptığım incelemelerde Parmaksız Hacı Bekir Bey'in, sahipleri tarafından tahliye edilmekle boş ve ayrı bir halde kalmış bulunan Dergezenli Mahallesi'ne bakan hanı ve evini¹⁶ işgal etmemizi zorunlu buldum. Ve ikinci gün nöbeti teslim alacağım zaman bu işgali yapmayı kararlaştırdım ve 14 Şubat 1920 gecesi bu kararımı uygulayarak adı geçen hanı ve evi işgalimiz altına aldım. Bunun farkına varmayan Fransızlar bir gece sonra herhalde bu evi işgal maksadıyla bir keşif kolu gönderdiyse de ateşimizle karşılaşınca bu maksatlarından vazgeçmek zorunda kalmışlardır. Halbuki Külâflı Tepesi'nden Dergezenli Mahallesi'ne yakın bulunan Hacı Sait Ağazade merhum Ali Ağa'nın¹⁷ bağına kadar devam eden bağlar ve

16 İran Şehbenderi Parmaksızade Bekir Bey'e ait olan ve Bugün Topçu Meydanı'nda Topçu Hanı olarak bilinen han.

17 Hacı Sait Ağazade Ali Ağa (1897-1948) Müdafaayı Hukuk ve İşe kurullarında ve çeşitli cephelerde önemli hizmetleri geçmiştir. İstiklâl Madalyası sahibidir. Ali Ağa'nın Bağı olarak bilinen mevki bugün Topçu Meydanında Cengiz Topel İlkokulu civarından kuzeye uzanan alan.

bu arada “Alman Bağı”¹⁸ dediğimiz Hacı Bedir Ağa'nın bağı Fransızların ileri karakolları tarafından vaktiyle işgal edildiği için Hacı Bekir Bey'in hanının ve evinin Fransızlar tarafından işgaliyle düşmanın ta Köprübaşı meydanı ve Atatürk Caddesi dâhil olmak üzere bütün Dergezenli Mahallesi'ni kontrolle-ri altına almaları kabil olacağı için Dergezenli Mahallesi'nde barınmamız çok güç olacaktı. Hacı Bekir Bey'in hanı ve evini işgal edişim ile hem bu bölgeyi güvenlik ve koruma altına almayı mümkün kılmış ve hem de birkaç gün sonra Külâflı Tepesini işgal etmeme imkân sağlanmıştı. Hatırımda kaldığına göre 17 Şubat 1920 günü akşamı nöbeti teslim almak üzere bölgeme giderken eski hükümet konağı zamanındaki jandarma bölük komutanlığı odasından çağrıldım. Bölük komutanlığının odasında ağabeyimi ve Şam'da 1. Cihan Harbi sırasında tanıştığım hemşerimiz Ferhat'ın oğlu jandarma yüzbaşısı Hüsnü Bey'i¹⁹, o zaman jandarma üsteğmen bulunan Ömer Bey'i (bu zat Urfa'yı Fransızlar terk ettiğinde rehberlik vazifesi gören müfrezenin komutanlığını yapmıştı) buldum. Hüsnü bey merhum üzülen bir şeyler anlatıyordu. Meğer Kuveyi Milliye komutanı Ali Saip Bey 400'ü İzollu Aşireti 200'ü de şehir halkı silahlı güçlerinden olmak üzere 600 silahlı adamdan ibaret bir tabur teşkil etmek ve komutanlığına da o zaman jandarma yüzbaşısı bulunan Hasan Fehmi adında bir zatı getirmek ve Külâflı tepesinin zaptını sağlamak istiyordu. Hüsnü Bey hem Urfalı hem de esasen piyade subayı olduğu halde bu kumandanlığın bir yabancı jandarma subayına verilmesine kızıp duruyordu ve bu üzüntüsünde pek haklı idi. Kumandanlığın Hüsnü Bey'e verilmemesi anlamlıydı.

18 İçinde Almanlar tarafından yapılan iki taş binanın yer aldığı Külâflı tepesinin eteklerinde bulunan ve “Hacı Bedir Ağa'nın Bağı” olarak da bilinen bağ.

19 Yzb. Hüseyin Hüsnü Aslaner (1883-?) Beykapısı Mahallesinden olup İstiklal Madalyası sahibidir

Ali Saip Bey bu şerefi Urfalı olan Hüsnü Bey'i rakip gözüyle gördüğü için olsa gerek ona çok görmüş idi. Halbuki Ali Saip Bey'in bu endişesi yersizdi. Ben o gece Külâflı Tepesi'ne böyle bir gece baskısını kararlaştırdığım ve buna da muvaffak olacağıma çok ümitli olduğum için verdiğim cevap, "Hüsnü Bey, haklısınız merak etmeyiniz inşallah bu arzunuz yerine gelir" demek oldu. Bu sözlerimin hakiki anlamı inşallah gece buna muvaffak olurum da üzüntüleriniz kökünden hallolur demekti. Tabii hakiki maksadını açıklayamadım. Çünkü 600 kişilik tabura tevdi edilecek kadar ehemmiyet verilen bir işin 40 kişilik bir kuvvet tarafından başırlamayacağı endişesi ile bu teşebbüsüne mani olunması mümkün idi. Bu sebeple bu husustaki kararımı Suphi ağabeyimden bile gizli tutmuştum. Çok şükür Cenabı Hakkın bana kolay kıldığı bu başarıyı o gece hakikaten yalnız Badıllı Aşiretinden ayırdığım 40 silahlı ile başarmak şansına kavuştum. Ve başta Ali Saip Bey olmak üzere herkes hayret sevinç ve heyecan içinde kaldı. Ve Hüsnü Bey merhumun da büyük üzüntüsü bertaraf edildikten sonra karşılaştığımızda bir gün evvel söylediğim cinaslı sözlerimin manasını sonra anlayarak beni candan tebrik etmişti. Şimdi bir harp tarihi kabilinden meydana gelen olayın nasıl meydana gelmiş olduğunu âcizane olduğu gibi anlatayım:

Bu bölgeye verildiğim günden itibaren bütün hedefim Külâflı Tepesi'ni zapt etmek ve bu sayede bu tepeden ta Hacı Sait Ağazade Ali Ağa bağına kadar uzanan ve Alman Bağı diye bilinen Hacı Bedir Ağa'nın²⁰ bağını da içine alan bütün bağlardaki Fransız ileri karakollarının gerilerini tehdit ederek onları kendi karargâhlarına çekilmeye mecbur etmek suretiyle bir taraftan Sırrın ve Karaköprü yollarını ve bir taraf-

20 Hacı Bedir Ağa (Fırat): Adıyaman Rışvanlı aşireti reisi (1872-1928) TBMM 1, 2 ve 3. Dönem üyesi olup kırmızı ve yeşil şeritli İstiklâl Madalyası sahibidir.

tan da Eski Kehriz ile Moksomor Deresini²¹ ve Halepli Bahçesi'ni²² Fransızların kontrolü tehdidinden kurtararak bilhassa Fransızların bu ileri karakollarını ele geçirerek Fransızları kendi karargâhları içinde kuşatma imkânını sağlamaktı.

17 Şubat 1920 gününü 18 Şubat'a bağlayan gece hiçbir kimseye ve dahi ağabeyime bile hissettirmeden 40 kişiyle bu kararımı tatbika koyuldum. Tesadüfen o gece kuzey yanından o kadar şiddetle ve soğuk bir rüzgâr hatta bir fırtına esiyordu ki ufacık bir buz tanesi haline gelen karın bir tabakasını savurarak yüzlerimizi kırbaçlıyordu ve insanı donduruyordu. Bu havada kurt bile ininden çıkamazdı. Bu sebeple bu hava tam bir baskın havası idi ve bu baskını başarmak için en uygun hareketi Külâflı tepesinin en tatlı meyilli tarafı olan Hacı Bedir Ağa'nın bağından başlayarak Külâflı tepesine baskın yapmada buldum. Ve bu maksatla Hacı Bedir Ağa'nın bağına Badıllı Aşiretinden en açık göz 4 kişiyi keşif kolu olarak gönderdim. Bunların görevleri Hacı Bedir Ağa'nın Bağ'ını ve içindeki binaları keşfetmek ve şayet bu bağ Fransızlar tarafından işgal edilmemiş ise ikisinin sessizce yanında kalıp bizi beklemek üzere diğer iki kişi ile bize haber göndermeleri ve şayet bu bağ Fransızlar tarafından işgal altına alınmış ise, yine sessizce Fransızların kuvvet derecesini keşfe çalışarak dördünün de beraberce durum hakkında bana bilgi vermeleri idi. Takriben yarım saat sonra bu 4 kişilik keşif kolundan dönen iki kişi Hacı Bedir Ağa'nın Bağ'ının Fransız işgali altında olmadığı ve boş olduğu haberi getirince zaten daha evvel hazır bir halde bulunan kuvvetimizle mümkün

21 Eski Kehriz ve Moksomor dereleri: Urfa'nın kuzey batısında yer alan dereler.

22 Balıklıgöl'ün kuzeybatısında yer alan ve içinde şair/mutasavvıf Sakıp tarafından yaptırılan köşkün bulunduğu, türkülere komu olan bahçe ve civarı..

olduğu kadar Fransız ileri karakollarının uzağından geçerek Hacı Bedir Ağa'nın başına geldiğimiz zaman orada kalan iki kişinin binanın dalda yerinde alevli bir ateş yakarak ısınmakta olduklarını gördüğümüz zaman büyük bir endişeye düşmüştük. Ve derhal oradaki birbirinden ayrı bir halde bulunan iki büyük binayı kontrole başladık. Konuşmamaları ve ses çıkarmamaları hususundaki bütün tavsiyelerime rağmen kırk kişinin konuşarak çıkardıkları ses sanki üç yüz kişilik bir kuvvet hissi veriyordu. Bereket versin ki rüzgâr Fransız işgal bölgesinden bize doğru estiği için seslerimizin düşman tarafından duyulmayacağı kanaatiyle teselli buluyorduk. Birinci binanın bodrum ve zemin katında hakikaten bir ses duymayınca 2. binaya geçtik. Ve bu binanın bir köşesinden dama çıkan merdivenin dibinde rastladığımız ilk odayı çakmakla ışıklandırarak içini tetkik ederken bir Fransız sömürge askerinin filinta silahını iki kolu arasında sarmış ve sırt üstü uzanmış bir halde hayretler içinde görünce bunu canlı olarak tutmamızı söylememe kalmadı Badıllı Aşiret Reisi Sait Bey'in²³ akrabası olduğu için Hasan Bey²⁴ dediğimiz pek kısa boylu bir zatın bu askerin göğsüne bir kurşun sıktığını gördüm. Hiçbir hayat işareti göstermeyen bu askerin nöbet yerinde olduğu ve soğuktan donarak öldüğü anlaşılıyordu. Maalesef ki bu binaların Fransızlar tarafından işgal edilmiş olduğu halde keşif kolunun vazifesini yapmamış olduğu görünce derhal her tarafı yeniden ve bizzat kontrol etmem icap etti. Ve o odanın yanındaki merdivenden dama çıktığımız zaman damın bir kısmının kardan temizlenerek ve yerine saman konularak üzerine de sekiz on battaniyenin serilmiş

23 Badıllı Sait Bey:(1882-1944): Badıllı Aşiret Reisi Sait Bey, işgal süresince ailesi ve aşiretiyle birlikte Urfa savaşının fedaisi olarak çalışmıştır.

24 Badıllı Hasan Bey: (Badıllı)(1887-1945): Badıllı aşireti reislerinden olup aşiret kuvvetleriyle savaşın başlangıcından sonuna kadar mücadelenin içinde olmuştur.

olduğunu ve etraflarında da sandıklar dolusu cephane gördük. Diğer 1. binanın bodrumunu da kontrol ettiğim zaman kuytu bir yerde yine saman üzerine sekiz on battaniyenin serili olduğunu ve yanı başındaki iki oyuk yuvarlak tuğladan yapılmış bir duvarın iki adamın geçeceği kadar bir deliğin açılmış olduğunu gördük ki bu bağda kalmakta olan on beş kişilik bir Fransız ileri karakolunun herhalde çıkardığımız büyük gürültüden büyük bir kuvvetin baskına geldiği zannıyla ve mukavemet edemeyerek öldürülecekleri korkusuyla bizim bağa yaklaştığımız sırada görünmeden karargâhlarına katıldıkları anlaşılıyordu. Bu durum karşısında yapacağımız iş Fransızların karşı bir tedbir almalarına fırsat bırakmadan asıl hedefimiz olan Külâflı Tepesi'ne tırmanarak bir gece bu sıkıntıyla Tepeyi ele geçirmek idi. Derhal bunu uygulamaya koyulduk. Tepeye vardığımız zaman vakit şafağa yakın idi, zaten baskına çıkarken bu husus ona göre hesaplanmıştı.

Verdiğim talimata göre Fransız Karargâhı ve Moksomor Deresi istikametleri açık bırakılmak suretiyle hilâl şeklindeki tarafımız ve hemen kuşatma çemberini daraltmamız üzerine Külâflı Tepesindeki binaya takriben elli metre mesafedeki bir çukurdan (meğer sonra gördüğümüz ve cephanelik yapılan bir küçük mağara) iki kişinin fırlayarak tepedeki binaya doğru koştukları görününce yaylım ateşimiz üzerine bunların birisinin yere yığılarak düştüğü ve diğerinin binaya sığındığı ve akabinde tepedeki binadan sinerek fırlayan Fransızların Moksomor deresi istikametinde kaçtıkları görüldü. Ve bu suretle Külâflı tepesi tarafımızdan kolaylıkla işgal edildi. Bu baskında Badıllı aşiretine ve Bitlis muhacirlerinden ve Resul adında birisinin yalnız sağ elinin hafifçe yaralanmasından başka bir vukuatımız yoktu. Buna mukabil beri tepede yıkılarak düşen Cezayir sömürge askerlerinden Abdulkadir adındaki bir askerin bir ayağının ökçe yerinden isabet eden

bir kurşunla ayağı kırıldığı için kaçamamış ve esir edilmişti ki bu askerin ayağı şimdiki PTT binasındaki hastanede tedavi edilmişti. Ayrıca Fransız karargâhına doğru kaçan Fransız askerlerinden ikisinin, yarım saat sonra gün ağardığı zaman uzaktan görölüyordu ki tam isabetle öldükleri anlaşılan bu askerlerin cesetleri ertesi günü görölmemekle bunları ertesi gece karargâhlarına taşındıkları anlaşıyordu. Bu sayıya Alman Bağ'ında ölenleri de eklemek gerekir. Öte tarafta ertesi günü ayrıca öğreniyoruz ki Moksomor Deresine kaçan Fransız askerlerinden Karakoyun deresini takiben Hastane civarına gelen ve karargâha iltica etmek üzere tırmandıkları sırada Şakaloz'un Damı'ndan²⁵ görölüp yaylım ateşimize uğramalarıyla kendi karargâhlarına iltica edemeyen on beş Fransız askerin başlarında astsubay kumandanları olduğu halde Yenikapı²⁶ tarafından Karakoyun deresine inen milli kuvvetlerimiz tarafından esir edilmişler ve Harran kapısındaki merhum Hacı İmam Nebo'nun²⁷ evine hapsedilmişlerdi. Kurşunsuz bir halde bulunan mavzerleri de ellerinden ganimet olarak alınmıştı.

İşte bu tepeyi zapt etmemizle bu tepenin etek kısmında Hacı Sait Ağazade Ali Ağa'nın bağına kadar olan bütün bağlardaki Fransız ileri kuvvetlerinin tehlikeye düştüğü Fransızlar tarafından görölmekle bu bağların hepsi boşaltılmış ve bilahare bu bağlar Urfa yedek subaylarının kumandanlığı altında teşkil edilmiş 400 kişilik bir Kuvayı milliye taburu

25 Şakalozun damı ya da evi: Samsat kapıdan Büyük Yol'a (Vali Fırat Caddesi) çıkan caddenin sol başında bulunan köşedeki ev.

26 Yenikapı: 1900'lerin başında, Mahmutoğlu Kulesi'nden Karakoyun'u takiben batıya uzanan surların köprüye yakın bir yerinden şehre, bugünkü Gençlik Banyo'nun bulunduğu sokağa açılan kapı.

27 Hacı İmam Nebo (Elçi) (1863-1940): 12'ler üyesi olup Müdafaaı Hukuk Cemiyeti ve iâşe kurulunda yer almış, maiyetiyle önemli hizmetler yapmıştır.

tarafından işgal edilerek Fransız karargâhı tam bir kuşatma altına alınmak imkân dâhiline girmiş ve bu kuşatma Fransızların Urfa'yı tahliye etmek mecburiyetinde kalmalarına en büyük bir etken olmuştur.

Külâflı Tepesini işgal etmemizi müteakip uykudan kaldırtarak bu müjdeyi telefonla verdiğim zaman sevinç ve heyecandan çılgına dönen ve önce bu müjdeye inanmayan Ali Saip Bey bu işi başarmak için 600 kişilik bir tabur teşkiline lüzum görecekt derecede önem verirken Kuvayı Milliye hareketimizin kurtuluş ile neticelenmesine büyük bir etken olan bu büyük zafere hatıratında "Külâflı tepesine gönderdiğim bir müfreze tepeyi zaptetti." demekle yetiniyor. Ve tepeyi işgal eden kahraman müfrezenin ve hatta başlarındaki kumandanın adını bile hatıra defterine anmayı kısıkanıyor. Ve Külâflı tepesine saldırı konusunda değil kendisinden emir almak kendisinin önceden ruhunun haberi olmadığı halde bu saldırı yine kendine mal ediliyor hâlbuki ben kendisine rakip olacak yaşta da değildim. Yaşım ne mebusluğa ne de belediye azalığına müsait değildi. Ve fakat daha sonra çıkan kanuna göre istiklal madalyasıyla taltif edilmeme ait inhasında Ali Saip Bey aşağıya aynen aldığım yazısında²⁸ -bu yazı

28 9. Şubat 336 tarihinde Urfa'da başlayan Kuvayı Milliye hareketinde milli ve vatani görevlerini tamamen ifa ettiğinden dolayı İstiklâl Madalyası ile taltifini istirham eden ihtiyat mülâzımı sânilerinden ve halen şoför mektebi müdürü bulunan dilekçe sahibi Mehmet Akif Efendi herkesten evvel memnuniyetle koşup vazife talep etmiştir. Onu İzollu aşireti birinci bölük kumandanı olarak pek mühim olan İslam ve Ermeni Mahallesi mıntıklarına Telfutur ve Sumeydanı bölgelerine tayin eyledim. Kendisi ilk fırsatta bizim için çok gerekli bulunan Şakaloz'un Damı namıyla bilinen binayı vukuatsız işgal ile Fransız ve Ermenilere pek hakim bir bölge temin etmiş ve Fransız-Ermeni bağlantı ve görüşmelerini önlemeyi başarmakla birlikte o bölgedeki bütün hareketimizi kolaylaştıran Telfutur tepesi gibi gayet hakim bir tepenin elimize geçmesine etken olmuştur. Onu iyi yönetimini göz önüne alarak daha sonra daha mühim bir bölge olan Dergezenli mahallesine nakleyledim. Bölgesinin Fransızlara karşı

hatırimda kaldığına göre Yeni Urfa gazetesinin 1957 yılı Nisan ayının on birine ait Urfa kurtuluş yıl dönümüne ait fevkalâde nüshasında aynen yazılıdır- hakikati olduğu gibi yazmakta sakınca görmemiş ise bu, yazının herkesin malûmu olamayacağını ve dosyasında kalacağını idrak edeceğimden ileri gelmiş olsa gerektir. Ve bu inhada dahi tepeyi zapt eden müfrezeyi kendisinin tertipleyerek gönderdiğini yazmaktan ve kerameti kendi nefesine inhisar ettirmekten geri kalmamıştır.

Ne yazık ki bu büyük ve çok mühim tepede ve başarıyı gerektiği gibi kendi hatıratında tasvir etmeyi ihmal etmesi Urfa kurtuluşu zafer ve başarısını hiç kimse ile paylaşmaya razı olmadığından ve bütün kerameti kendi nefesine de toplamak istemesindendir.

Yeri gelmiş iken şunu belirteyim ki Ali Saip Bey belki bir jandarma subayı olabilir ve fakat kıta hayatı görmediği ve hiçbir harbe iştirak etmediği için askeri kültürü olmayan bu zat Urfa Mücadelesinin devamı boyunca hiçbir kimseye

olan kuşatma hattını emniyet altına alan adı geçen şahıs daha yüksek bir başarı sağlamak maksadıyla bölgesini maiyetinden 25-30 nefere bırakarak geri kalan 30-40 mevcutlu müfrezeyi bölgesinin dört-beş kilometre açığında bulunan ve bütün şehre hakim olan ve Fransızlar'a yirmi yirmibeş km.lik geniş bir daire bahsettiren ve tek dayanakları bulunan ve önemli bir Fransız birliğince korunup savunulan Külâflı tepesi namıyla bilinen yüksek tepeye bizzat yaptığı gece baskını üzerine Fransızlar'a birkaç ölü ve yaralı verdimiş ve başların- da kumandanları bulunduğu halde onbeş esir ve bütün silahlar, cephane ve bir otomatik tüfek bırakarak çekilmelerini sağlamış, kendini Urfa halkına pek fedakâr ve kahraman bir genç olarak tanıtmıştır. Başarının en önemli ve dikkate değer yanı Külâflı tepesinin alınmasından dolayı tepeden Dergezenli mahallesine kadar dört-beş km.lik bir hat üzerinde mevcut bütün Fransız ileri karakollarının geriye çekilmesiyle yirmi yirmibeş km.lik bir alana sıkıştırılmalarıdır. Evvelce Fransızlar'ı her taraftan kuşatma imkânı yokken bu başarı üzerine tam anlamıyla sıkı bir çember içine alınmalarına imkân doğmuştur. Bunun içindir ki bu başarı bir harikadır. (11 Teşrinievvel 1341 tarihli inha yazısından-Yeni Urfa Gazetesi 11.4.1957)

askeri noktadan bir emir verememiş ve bütün cephele hep kendi insiyatifleri ile hareket etmişlerdir. Ve Kuvayı Milliye teşkilatına daha ziyade merhum ve kahraman Büyük Hacı Mustafa Kâmil hâkim olmuştur. Zahren Kuvayı Milliye kumandanlığı unvanı Ali Saip Bey'de görünüyordu ama bütün insiyatif büyük Hacı Mustafa Bey'in elindeydi. Bunu kabul ve itiraf etmek her Urfalı için bir vicdan ve kadirşinaslık borcudur. Gerçi Ali Saip Bey mücadelenin son günlerinde halkın heyecanından istifade ederek şehrin silahlı güçlerini kale gibi aşılması mümkün olmayan Fransız karargâh binalarına saldırı emrini vermiş ve buna da topçu yüzbaşısı İzzet Bey adında kara yağız bir adamı memur etmiş ise de bu beyhude saldırılarda birçok şehitler verilmiş ve hiçbir netice alınmamıştır. Bunun üzerine yedek subayların müdahalesiyle bu lüzumsuz taarruzlardan vazgeçilerek sıkı kuşatma nizamı sürdürülerek düşmanın tahliye zorunda kalması sağlanmıştır. Ve neticede 11 Nisan 1920 tarihinde Urfa'yı tahliye etmeye mecbur kalan Fransızlarla benim de iştirak ettiğim Urfa şehir halkı silahlı milli güçleri arasında şehirden takriben 2,5 saat mesafedeki Şebeke mevkiinde vuku bulan çarpışmada düşmanın mühim bir kısmı imha edildiği ve geriye kalanların da teslim olarak esir edildikleri sırada ele geçen ve sonra o tarihte sorgu hakimi bulunan merhum avukat Nureddin Nabi Bey'e²⁹ nasılsa intikal eden (bugün avukat Adnan Akçar Bey'de saklı bulunduğunu ümit ettiğim) Fransız askeri kumandanlığıyla hâkimi siyasiye ait resmi ve gayri resmi evrak ve hatıraları merhum Nureddin Nabi Bey bir gün resmi

29 Nureddin Nabi Akçar: (1887-1947): Milli Mücadele'de iâşe kurulu üyeliği yapmış olup 1925 yılında çıkarılmaya başlanan *Urfa* gazetesinin sahip ve başyazarıdır. 1927 *Urfa Salnamesi*'nin hazırlayıcılarından olup en çok bilineni *Urfa Tarihi* adını taşıyan çok sayıda yayınlanmamış eserin sahibidir. TBMM tarafından 15.02.1926 tarihinde kırmızı şeritli İstiklâl Madalyasıyla ödüllendirilmiştir.

daireesinde tasnif ederken rastlamış ve Külâflı tepesinin tarafımızdan zaptı münasebetiyle hatırımda kaldığına göre şöyle bir hatıraya rastlamış idim: “Türkler üç yüzden fazla bir kuvvetle karargâhımızın kuzey tarafından işgalimiz altında bulunan tepeye ani bir hücum yapmışlar ve esasen tepe bize lüzumlu olmadığı için terk edilmiştir. Ve fakat bu çatışmada Türkler, Almanlardan öğrendikleri yanaşık nizamla hücum ettikleri için çok zayıat vermişlerdir” diye yazmışlardı.

Hâlbuki bu çatışmada yukarılarda belirttiğim gibi silahlı kuvvetimize mensup Resul adlı bir kişi elinin başparmağından hafifçe yararlanmış buna karşılık Fransızlardan biri Hacı Bedir Ağa'nın bağında diğeri üçü Külâflı tepesindeki çatışma sırasında toplam dört erleri ölmüş ve birisi de Külâflı tepesinde yakalanarak esir düşmüş Cezayirli bir er bilahare Kuvvayı Milliye hastanemizde tedavi edilerek Gaziantep'in Fransızlardan tahliyesini mucip olan Ankara Anlaşması gereğince diğer Fransız esirleri arasında Fransızlara teslim edilmiştir. Fransızların bizim 40 kişilik bir kuvvetimizi 300 kişiden fazla tahmin etmeleri bütün ısrarlı tavsiyelerimize rağmen o geceki baskın sırasında bir türlü önleyemediğimiz gürültülerinin hakikaten kuvvetimizin çok fazla hissini vermesinden ve Fransızların maneviyatının çok sarsılmış olmasından ileri gelmiş olduğu ve belki de tepeyi terk etmelerini mazur göstermek maksadıyla kuvvetimizi çok fazla göstermek lüzumu gördüklerini anlaşılmaktadır.

Külâflı tepesinden Moksomor deresine kaçan ve ertesi gün Karakoyun deresinden kendi karargâhlarına sığındıkları sırada kurşunsuz kalan silahlarıyla diğer milli kuvvetlerimiz tarafından esir edilmiş on beş Fransız arasında bulunan ve merhum Hacı İmam Nebo'nun Harran Kapısındaki evinde muhafaza altına alınmış olan Fransızların Külâflı tepesi kumandanı bulunan halis bir Fransız başçavuşunu bilahare

merhum Suphi abim merhum yedek subay Veysi Arar ve yine yedek subay Osman İlhami Keskinlikç'la beraber ziyaret ettiğimiz zaman tepenin 49 kişilik bir müfreze tarafından müdafaa edildiğini ve tepenin zapt edilmesiyle ricat hatları tehlikeye düştüğü için karargâhlarına çekilmek zorunda kalan bağlardaki Fransız ileri karakolları mevcudunun ayrıca 40 kişiden ibaret olduğunu ve bu suretle Külâflı Tepesinden Ali Ağa'nın Bağına kadar uzanan bölgenin 89 Fransız eri tarafından müdafaa edildiğini öğrenmiştik.

İşte büyük fedakârlıklarla zapt edilen bu tepeye Fransızların büyük bir kuvvetle herhangi bir baskın yapmaları ihtimalini önleyici bir tedbir olmak üzere ve büyük bir kuvvetle ve makineli tüfeklerle tepeye gelinip bir baskın tertiplemeyi lüzumlu bulduğumu açıkladığım Ali Saip Bey bunu çok muvafık görmüş ve iki gün içinde tertiplediğim bir müfreze bir çok milli kuvvet meyanında başta Ali Saip Bey olduğu halde hatırımda kaldığına göre Badıllı Aşiret Reisi Sait Bey, Küçük Hacı Mustafa Kâmil³⁰, Hacı Mustafa Güven³¹ ve bir makineli tüfek ile Hacı Ahmet Bey'lerin iştirakiyle kurşun menzili içinde Sırrın ve Karaköprü'den Katırdağı³² yoluyla Külâflı Tepesine gelinmiş ve Hacı Ahmet Bey'in bizzat kul-

30 Mustafa Reşit Kâmil: (Yetkin) (1887-1966): "*Küçük Hacı Mustafa*" adıyla anılır. İngiliz işgalinin başlangıcında Nusret Bey tarafından oluşturulan Milis teşkilatında çete reisiydi. Fransız işgali yaklaştığında kurulan Müdafaa Hukuk teşkilâtı 12'ler ve 9 Şubat sabahı Urfa'ya giren Kuvayı Milliye'nin işe kurullarında yer aldı. TBMM tarafından 22.02.1926 tarihinde kırmızı şeritli İstiklâl Madalyasıyla ödüllendirilmiştir.

31 Sofizade Hacı Mustafa Çavuş (Güven) (1894-27.01.1965) 12'ler ve Müdafaa Hukuk Cemiyeti'nde yer almış, Cemiyet çalışmalarının dışında Jandarma taburundaki görevi nedeniyle çetelerin yönetiminde bulunan Hacı Çavuş, Şebeke'de Kuvayı Milliye'nin önemli bölümünü yönlendirip idare etmiştir. Kırmızı şeritli İstiklâl Madalyası sahibidir

32 Katırdağı: Bugün Mehmet Akif caddesinin kuzeyinde yer alan bölgenin eski adıdır.

landığı tüfek ile tepeden Fransız karargâhına isabetli ateşlerle bir baskın yapılmış ve akşam karanlığında şehre dönüyor-ken tepenin büyük bir kuvvet tarafından muhafaza edildiği hissi yaratılmıştı. Bilahare karda ve soğukta Badıllı aşiretinin silahlı kuvvetlerinin tepede beklemeye tahammül edememesi üzerine zaten büyük bir kuvvetin tepede atıl kalmasını doğru bulmadığım için tepenin bir jandarma müfrezesi tarafından muhafaza edilmesini ve kumandam altındaki Badıllı Aşiretinin tamamının Dergezenli Mahallesindeki mevzilerinde sıkı kuşatma vazifelerine devam etmeleri hususunda Ali Saip Bey'e yaptığım teklif uygun bulunmuş ve Külâflı tepesi birkaç gün sonra bir jandarma müfrezesinin korumasına terk edilmiş idi.

Bilahare yedek subayların teklifi üzerine ve kendi kumandanlıkları altında Urfa şehir halkından ayrıca bir Kuvayı Milliye taburu teşkil edilmiş ve Bölük komutanlıklarına Hacı Ahmet, Muallim Fikri³³ Remzi Canbeyli³⁴ ve hatırımda kaldığına göre Fikri Hatipoğlu³⁵ ve diğer yedek subaylarca ileri karakollarını teşkil eden bağlar işgal edilmiş ve bu sayede Fransız karargâhı tarafından esaslı bir kuşatma çem-

33 Hocasade Yedek subay Muallim Mustafa Fikri (Demirel)(1896-1961): Kuvayı Milliye'de önemli hizmetler yapmıştır. Listesi yapılan Urfa yedek subaylarının komutasında oluşturulan yüzer mevcutlu 4 çete bölüğünden dördüncüsü Hocasade Fikri'nin komutasına verilmiştir.

34 Canbeylizade İsmail Remzi (Gönül)(1900-1995): Milli Mücadele'de yedek subay olarak Kuvayı Milliye taburunun bölük komutanlığında bulunmuş, işgalin çeşitli safhalarında hizmetleri geçtiğinden TBMM tarafından 22.05.1926 tarihinde kırmızı şeritli İstiklâl Madalyasıyla ödüllendirilmiştir.

35 Hatipzade Hacı Mehmet Fikri (Sözen)(1899-1975): Sina Cephesinde ve Yıldırım grubu hücum taburu ağır makineli bölüğünde askerliğini yaparken Mütareke ilan edilince terhisen Urfa'ya gelmiştir. Fransız işgalinde teşkil edilen Kuvayı Milliye Taburunda bölük kumandanlığına getirilmiş olup hizmetlerinden dolayı verilen kırmızı şeritli İstiklâl Madalyası sahibidir.

beri altına alınmış ve nefes alamaz hale gelen ve dışarıdan gelecek bir Fransız yardımından da ümidini kesen Fransızlar nihayet direnmelerinin boşuna olduğuna kanaat getirip Urfa'yı tahliyeye mecbur olmuşlardır. Ve 9 Nisan 1920 tarihinde teklif ettikleri mütareke ve görüşmeler sonunda 11 Nisan 1920 tarihinde Urfa'yı tahliye etmişler ve bu gün Urfa'nın tarihi kurtuluş günü olmuştur. Her sene büyük bir heyecanla kutlanan mesut Kurtuluş Bayramı bütün Urfalılara mübarek olsun. İşte ehemmiyet derecesi bu derece belirgin olan Külâflı Tepesinin büyük zaferini Ali Saip Bey'in kendi hatıratında önemsemeyerek ve benimsemeyerek önemsiz gibi göstermesindeki gizli anlamı ve bu zaferi sağlayan müfrezeden ve kumandanından bahis bile etmemesi hususundaki duyguyu insaf sahiplerinin takdirine terk ederim.

Hele jandarma taburu eski kumandanı Bnb. Ali Rıza Bey'in bu başarıdan hatıratında bahse bile lüzum görmemiş ve her halde politik zihinle olacak bazı muhterem zevattan bahsetmekle hatıratını doldurmuştur. Buna rağmen gerek Ali Saip Bey'in ve gerekse Ali Rıza Bey'in bu uğurdaki hizmetlerini şükranla anmayı kadirşinaslık borcu telakki ederim.

İşte Külâflı Tepesinin arz ettiğim şekilde zaptı üzerine her taraftan sıkı bir kuşatma çemberi altına alınan Fransızların er geç Urfa'yı tahliyeye mecbur olacakları malum olduğu halde Fransız karargâhı içinde bulunan ve zaptı mümkün olamayan binalara topçu Yzb. İzzet bey kumandasında Dergezenli Mahallesi bölgesinden Ali Saip Bey'in' gündüz tertiplediği hücumlar hiçbir fayda sağlayamamış ve birçok şehitlerin düşmesine ve ağır yaralıların birçoğunun sakat kalmasına sebep olmuştur ve memleketimize çok pahalıya mal olmuştur. Yine yedek subayların ikazıyla bu neticesiz hücumlardan vazgeçilmiştir. Bu hücumlara bir müddet ara

verdikten sonra bu sefer bir gece ay karanlığından istifade edilmek düşüncesiyle üstünde bina bulunmayan ve kayalık mevzileri Fransızlar tarafından işgal edilmiş bulunan Keşişin Bağı'na -şimdiki Şehitlik tepesi- merhum Suphi ağabeyim ile birlikte bir gece baskını hazırlamış idik. Bu baskına maiyetimizdeki Badıllı Aşiretiyle Dergezenli Mahallesi halkından başka Küçük Hacı Mustafa Kâmil emrindeki halk kuvveti iştirak etmişti. Ne yazık ki daha mevzilere yaklaşılmadan ve henüz şehitliğin dibinden geçen şose yolunun yanına geldiğimiz sırada içimizden birkaç kişinin Fransız mevzilerine birkaç el silah atmaları düşmanları harekete geçirmeye kâfi gelmiş ve düşmanın yoğun ve sıkı bomba yayılım ateşi karşısında baskınımız da neticesiz kalmış ve çok şükür o gece hiçbir vukuat vermeden kendi mevzilerimize dönmemiz kabil olmuştur. Merhum Suphi ağabeyim mücadelenin başladığı günden sonuna kadar benden ayrı olarak Dergezenli Mahallesiindeki evlere Fransızların sızmamaları için Fransız karargâhını Dergezenli Mahallesiinde tam bir kuşatma çemberine almaya önem vermiş ve korkudan önceleri sahipleri tarafından tahliye edilmiş bulunan bu mahalledeki Müslüman evlerinden başka Ermenilere ait bir kısım binaları da işgal altına almak suretiyle bu bölgedeki çevirme ve kuşatma çemberini tamamlamıştır. Birçok çatışma vuku bulmuş ise de hiçbir kimsenin burnu kanamamış ve fakat Fransızları bu bölgede zarar vermeyecekleri kadar kuşatma altına almak Dergezenli Mahallesiindeki bütün hareketlerimizi kolaylaştırmıştır. Bu faaliyetleri sırasında birçok defalar ölüm tehlikesi geçirmiştir. Bir defasında gerek benim gerekse ağabeyimin aynı zamanda ölümden mucize kabilinden kurtulmamız mukadder olmuştur.

Suphi ağabeyimin bu bölgeyi düşman karargâhı ile karşı karşıya gelecek derecede kuşatma çemberi içine alması sa-

yesinde icabında bu bölgede bıraktığımız küçük bir kuvvetle bu bölgeyi müdafaa etmek imkânı sağlanması sayesinde benim Külâflı Tepesine saldırmak hususundaki teşebbüs ve başarımlar etken olmuştur. Ve bu suretle iki kardeş bu bölgede büyük bir ahenkle çalışmamız mümkün olmuştur. Diğer taraftan başka bölgelerde baskınlar tertipleniyor ve birçok şehitler de veriliyordu. Nitekim Fransız işgali altında bulunan ve hastanenin arkasında bulunan Karalök'ün Bağı'na yedek subay Mestçi Ahmet Bey tarafından tertiplenen birçok gündüz hücumlarında Mestçi Ahmet Bey ve merhum Kürkçü Nedim Bey'in evine kışla tarafından tertiplenen hücumlara katılan yedek subaylardan eski ortaokul müdürü Cevdet Emiroğlu³⁶ ve yedeksubay İlhami Keskinkılıç³⁷ muhakkak ölüm tehlikeleri atlattıyorlar ve bu hücumlarda birçok şehitler veriyorlar. Bu husustaki kahramanlık menkıbelerini bu kişilerin kalemlerinden okursak bu hücumların safahatı ve hücumdaki kahramanları daha iyi anlamamız mümkün olacağı için burada bu husustaki tafsilat vermeye kendimi salâhiyetli görmüyorum.

Özetle diyebilirim ki bütün Urfa halkı kaza köy ve aşiretleriyle bu büyük savaşa bütün heyecanlarıyla katılmış ve

36 Cevdet Emiroğlu: Muallim Mahmut Cevdet (Baykal/Emiroğlu)(1896-1981): Adana Sultanisinden mezun olup öğretmenlik ve Turan İlkokulu Müdürlüğü yapmış, Kurtuluş Savaşı'na yedek subay olarak katılmıştır. Hizmetlerinden dolayı verilen kırmızı şeritli İstiklâl Madalyası sahibidir.

37 Osman İlhami Keskinkılıç: Muradın oğlu Hacı Osman İlhami (Keskinkılıç)(1898-1975): Hekimdede mahallesindendir. Yedek subayların aralarındaki görev bölüşümünde birlikte olduğu Cevdet Emiroğlu ile Kışla'nın arkasında Köprübaşı'nda görevliken 4 Mart 1920'de Mahmut Nedim'in Konağına yapılan büyük hücumla Millet Hanı'ndan hareketle İzollu Bozan Ağa'nın kolunda katılmıştır. Top ateşi desteğinde girilen Mahmut Nedim'in Konağının bahçesinde, top arızalanınca Fransızların makineli tüfek ateşi altında mahsur kalmış, ölü taklidi yaparak canını kurtarmıştır.

bütün servetlerini bu uğurda feda ederek bütün varlıkların ortaya dökmüşlerdir ve nihayet Urfa kahramanları Şebeke'de düşmanın mezarını kazmışlar ve güney sınırında Urfalıları Türkiye'nin ebedi bekçileri olduğunu bütün dünyaya tanıtmaya ve milli kurtuluş tarihimizin de şerefli mevkilerini almışlardır. Şunu ilave edeyim ki Şebeke savaşı Urfa kahramanları için ve bütün Urfalıları için çok acı olmuş ve bizzat iştirak ettiğim bu savaşta birçok kahramanlar gözümün önünde şehit düşmüşlerdi. Mücadele boyunca bütün kardeşleriyle beraber büyük kahramanlıklar göstermiş bulunan Şekerci Emin Bey³⁸ de şehitler arasında bulunuyordu. Ruhları şad mekânları cennet olsun, ne mutlu kahraman Urfalılara.

Şimdi bu güne kadar meçhul kalmış ve Ali Saip Bey'in hatıratında hiç de hakikate uygun olmayan bir şekilde yazılmış mühim bir hususu açıklamak istiyorum.

Ali Saip Bey hatıratında 11 Nisan 1920 de Urfa'yı tahliye eden düşmanın yollarındaki köylere tecavüzde bulunmaları yüzünden köylülerin düşmana mukabele etmesi neticesi meydana gelen çatışmada Fransızların köylüler ve imdatlarına yetişen Urfa milli kuvvetlerince imha edildiğini yazar. Hakikatin iç yüzüne gelince:

Külâflı Tepesinin zaptından sonra bana büyük bir teveccüh ve sempati besleyen Ali Saip Bey ekseriya beni yanında bulundurmak isterdi. İşte yanında bulunduğum bir gün beni beraberinde Ellisekiz Meydanı'ndaki³⁹ Erkek Numune Mektebine⁴⁰ götürmüştü. Gittiğimizde orada o günün mutasarrıfı

38 Şekercizade Mehmet Emin (Akyol) (1888-11.04.1336): Şekercizade Eyüp'ün ağabeyi, Kuvayı Milliye reislerinden Şeyho Ramazan'ın yeğenidir, Fransızların Urfa'yı tahliyesinde meydana gelen Şebeke çarpışmasında kahramanca şehit olmuştur

39 Bugün Kurtuluş Mahallesinde Kurtuluş İlkokulunun yer aldığı meydan.

40 Bugünkü Kurtuluş İlkokulu.

Ali Rıza Bey⁴¹ de vardı. Biraz sonra da hafızamda kaldığına göre merhum büyük Hacı Mustafa Kâmil, Ali Şelli⁴² ve Şekerci Eyüp⁴³, Hacı İmam Nebo ve şimdi adlarını hatırlayamadığım milli kahramanlar geldi. Bu toplantı tarihi, emrindeki alayla birlikte gönüllü olarak Urfa Kuvvayı Milliyesine iltihak etmek ve Kuvvayı Milliye Kumandanlığını eline almak üzere Piyade Alay Komutanı Yarbay Pehlivan Nuri Bey adında bir zatın Urfa'ya geleceğinin şayi olduğu tarihe tesadüf eder.

Bu toplantı o sırada Fransız Kumandanından Urfa Mutasarrıfına hitaben gelen ve tahliye şartnamesini ihtiva eden bir yazı üzerine vaki olmuştur. Bunu orada öğrendim. Fransız kumandanı bu tahliye şartnamesinde Kuvayı Milliye'yi resmi bir teşekkül görmemekle kumandanını muhatap tutmadığını anlaşıyordu. Tahliye şartnamesinde birçok şartlar arasında Fransızların ağırlıklarını nakletmek üzere hatırımda kaldığına göre 130 kadar deve ve salimen en yakın Fransız ordugâhına gitmelerini temin maksadıyla Urfa eşrafından 10 kişilik bir heyetle beraber ayrıca rehberlik vazifesinde bulunmak üzere bir subay kumandasında bir süvari jandarma müfrezesi isteniyordu. Bu şartların tamamen yerine geti-

41 Mutasarrıf Ali Rıza Bey (1870-1950?): Urfa Mutasarrıfı Ali Rıza Kuruoğlu, 1870 Akseki doğumludur. Mütarekede Süleymaniye'nin işgali üzerine Urfa'ya tayin olmuş, daha sonra Siverek ve Genç mutasarrıflıklarında bulunmuştur. Urfa Mutasarrıflığında İngiliz işgalindeki davranışları Atatürk tarafından pasif ve yetersiz bulunarak *Nutuk*'ta eleştirilmiştir.

42 Şellizade Ali Ağa (Aybar) (Mustafa-Zeliha)(1882-1952): 12'lerdendir. Kuvayı Milliye'nin mahalle örgütlenmelerinde, Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti ve İaşe kurullarında, Suruç cephesinde önemli hizmetleri olmuştur.

43 Şekercizade Eyüp (Akyol) (Mehmet-Rabia) (1890- ?) Kuvayı Milliye örgütlenme ve mücadelesinde önemli hizmetlerde bulunması nedeniyle TBMM tarafından kendisine 06.05.1926 tarihinde kırmızı şeritli İstiklâl Madalyası verilmiştir

rilmesi halinde Urfa'yı tahliye edeceklerini bildiriyorlardı. Ali Saip Bey evvela tahliye isteğini içeren yazının ve buna eklenen tahliye şartnamesinin Kuvayı Milliye kumandanlığına hitaben yazılması gerektiğini ve çünkü sivil ve askeri idarenin Kuvayı Milliye'ye ve milli hükümete intikal ettiği cihetle tahliye talebindeki yazıya Kuvayı Milliye kumandanlığının muhatap olması gerektiğini Fransız kumandanlığına bildirilmesini Mutasarrıf Ali Rıza Bey'e söyledi. Haklı olarak bu hususta mutabık kalınmakla beraber şartnamenin diğer hususları da müzakere edilmiştir. Ali Saip Bey Urfa eşrafından teminat maksadıyla istenilen 10 kişilik bir heyetin rehine istenilmesinden başka diğer şartları mülayim ve kabul edilebilir buldu ise de oradaki Kuvayı Milliye kurmayları Fransızların silahlarını başka taraftaki vatandaşlara kullanmamaları maksadıyla silahları Kuvayı Milliye'ye bırakmaları şartıyla kendilerine en yakın Fransız karargâhına salimen yetiştirmeyi taahhüt edeceklerini ve aksi takdirde bu şartlar dâhilinde tahliyeyi hiçbir vakit kabul etmeyeceklerini büyük bir asabiye ve heyecanla ifade ettiler. Ali Saip Bey'in galiba Fransızların teklifinin kabul edilmemesi halinde düşmanlığın devam edeceği bu taktirde yerini Yarbay Pehlivanzade Nuri Bey'e⁴⁴ terk etmek (devretmek) zorunda kaldığı takdirde bu mücadelede muvaffak olmamış sayılarak besledikleri emellerin tahakkuk edemeyeceği endişesiyle Fransızların bu şartlarla Urfa'yı tahliye etmeleri teklifini kabullenmenin daha uygun olacağını ve başımıza tekrar gaile açmanın doğru olmadığı teklifini ileri sürdü. Kuvayı Milliye kurmayları kendi fikir-

44 Binbaşı Pehlivanzade Nuri Bey: 24. Alay kumandanıyken, Ali Saip Bey mebus seçildiği için 2. Tümen kumandanlığından gelen bir emirle 6 Nisan 1920'de Urfa Kuvâyi Milliye Kumandanlığı'na atandı. Urfa'nın tahliyesinden sonra Fransızların intikam güdüsüyle yeni kuvvetlerle Urfa'ya doğru hareketlerinde Suruç, Bırdırej ve Sarımağara çarpışmalarında Urfa Kuvayı Milliyesini başarıyla yönetti ve Fransızların geri çekilmesini sağladı

lerinde ısrar ettiler. Ve bu fikirlerine aykırı olarak Fransızların silahlarıyla tahliyelerine müsaade edildiği taktirde yolda karşılarına çıkacaklarını ilave ettikleri zaman Mutassarrıf Ali Rıza Bey Kuvayı Milliye kurmaylarının bu fikrini haklı buldu ve Kuvayı Milliye'nin bu fikrini Fransızlara ilaveten bildirmenin doğru olduğu mütalâasında bulundu. Bunun üzerine Mutasarrıfın verdiği cevapta tahliye şartnamesinin Kuvayı Milliye kumandanı ve kurmayları tarafından incelenerek önce tahliye hususundaki teklifin mülki ve askeri idareyi elinde bulunduran Kuvayı Milliye kumandanlığına yapılması gerektiği hususu bilhassa belirtilerek ve silahlı olarak tahliye teklifini kesin olarak reddeden Kuvayı Milliye kumandanlığının silahları teslim ile Urfa'yı silahsız olarak tahliye etmeyi kabul etmeleri halinde Fransız askeri kıtasını en yakın Fransız karargâhına kadar Kuvayı Milliye'nin koruması altında salimen teslim etmeği taahhüt ettiği ve aksi takdirde çatışmanın devamının kaçınılmaz olduğu bildirilecekti. Kuvayı Milliye kurmayları bu kararla ayrılırken bundan başka şekilde anlaşmayı kabul etmeyeceklerini ve hele Fransızların silahlı olarak Urfa'yı tahliye etmeleri hususu kabul edildiği takdirde Fransızları yolda çevirmek zorunda kalacaklarını kesin bir dille ifade ederek ayrıldılar. Arkalarını takip ederek dışarı çıktığım zaman bu hususta çok kararlı olduklarını gördüm ve ben de onların fikirlerine katıldım ve herhangi bir hareketlerinde beni haberdar etmelerini ve beraberlerinde olduğumu söyledim. Sonra öğreniyoruz ki Fransızların yine Mutasarrıf Ali Rıza Bey'e hitaben yazdıkları cevapta birinci tekliflerinde teminat olarak Urfa eşrafından istedikleri on beş kişilik heyetten sarfınazar etmişler yalnız rehberlik yapmak üzere bir subay kumandasındaki bir müfrezenin refakatiyle memleketi silahlı olarak tahliyeyi kabul ettiklerini ve Kuvayı Milliye'nin kendilerinin yollarını çevirmeleri halinde savun-

maya güçlerinin yeteceğini bundan bir kimseyi de sorumlu tutmayacaklarını bildirmişler. Bunun üzerine tahliye şartnamesinde tarafımızdan önceden kabul edilmiş diğer şartların yerine getirilmesi hususundaki teklif Kuvayı Milliye erkânının haberi olmadan Ali Saip Bey tarafından kabul ediliyor. Ve bu anlaşmanın son tezahürü olarak da Kuvayı Milliye kumandanı Ali Saip Bey ile Fransız askeri kumandanı Bnb. Hauger arasında 10 Nisan öğleden sonra Urfa'nın Millet Köprüsü'nün ortasında bir buluşma tertipleniyor ve karşılıklı olarak 11 Nisan 1920 günü şafakla beraber Urfa'yı tahliye etmeleri Kuvayı Milliye erkânının arzusu hilafına kabul ediliyor ve gerçekten de ertesi günü tahliye gerçekleşiyor. Öte taraftan Kuvayı Milliye erkânı ve Kuvayı Milliye mensupları bu emrivakiyi kesin olarak kabul etmeyerek ve Fransız Kumandanı'nın kendilerini çevirecek Kuvayı Milliye'ye karşı kendilerini savunmaya muktedir olduklarını bundan dolayı kimseyi sorumlu tutmayacakları hususundaki beyanı karşısında Fransızların yollarını kesmek hususunda yapacakları hareketin ahde sadakatsizlik sayılmayacağını ve Ali Saip Bey'in de kendilerinin anlaşması husustaki harekete karşı gelmenin zaruri takdir ederek Fransızların yolda çevirmeye karar vermişler ve şebeke mevkiinde Fransızları pusuya düşürmek üzere zamanında gereken tertibatı almışlar ve bu kararlarından da şehir halkı milli kuvvetlerini derhal haberdar etmişlerdir. Şafak söktüğü zaman bütün Urfa halkından müteşekkil Kuvayı Milliye kâmil Şebeke⁴⁵ mevkiinde ve yolun iki tarafındaki dağlarda hazırlanmış bulunuyordu. Fransızlar buraya geldikleri zaman güneş henüz doğmuş bulunuyordu. İşte bu sırada Fransız kuvvetlerinin önü ve arkası tam pusuya girdiği sırada evvela ön taraftan silah sesleri üzerine

45 Şebeke: 11 Nisan sabahı Kuvayı Milliye ile Fransız işgal güçlerinin çatıştığı Suruç yolunun 5. Kilometresinde bulunan ve Firuzpaşa boğazı da denilen dağlık alan.

önde rehberlik etmek üzere giden süvari jandarma müfrezesinin başındaki üsteğmen Ömer Bey'in⁴⁶ güya ufak bir baskın yapmaya cesaret eden hareket etmek üzere ileri atıldığı görülüyor. Ve bu suretle kendini tamamen kurtardıktan sonra her tarafta başlayan yayılım ateş karşısında Fransızlar şaşkına dönüyorlar ve takriben bir saat sürmeden eriyip gidiyorlar. Askeri kumandan Hauger ve hâkimi siyasi Sajous ölüler arasında bulunmuştur. Direnmenin beyhude olduğunu gören bir kısmı da teslim olmak zorunda kalıyor ve esir ediliyorlar ve Urfa'nın kurtuluşu bu suretle büyük bir zaferle neticeleşiyor. Ve bunun neticesi olarak Kuvayı Milliye'nin tahliye hususundaki ciddi muhalefetini değerlendirmeyen Fransız kumandanı hatasının gafletinin cezasını çekiyor. Ve aynı zamanda Kuvayı Milliye komutanı Ali Saip Bey de büyük bir utanca uğruyor. Kuvayı Milliye bu hareketinde tamamen mazur ve haklıdır ve ahde en ufak bir aykırılık olmamıştır. Her ne kadar bu zaferde birçok şehitler veriyor isek de sağlanan büyük zafer karşısında teselli imkânı buluyoruz. Ruhları şad olsun. Amerika'nın Urfa'daki yetimhanesi yöneticisi bulunan Holmes⁴⁷ adındaki Amerikalı bir kadın ve maiyeti Fransızlar ile beraber Urfa'yı terk etmişti.

46 Jandarma Yarbay Ömer İzzet Durakbaşı (1890-1980). Manastır doğumludur. Fransızların Urfa'dan ayrılışında kendilerine refakatçi olarak verilen 10 askerin kumandanı olarak görevlendirilmiştir. Fransızlarla birlikte Suruç'a doğru ilerlerken Şebeke Mevkiinde Kuvayı Milliye ile Fransızların çatışmalarına tanık olmuş, olaydan sağ kurtulmuştur. Ömer İzzet Efendi İstiklal Madalyası sahibidir.

47 Mary Caroline Holmes: Ermeni Yetimhanesinin Amerikalı yöneticisi. Urfa'da yaşadıklarını 'Ermeni Yetimhanesi' adıyla Türkçeye çevrilen 'Küçük Asya'da Cepheler Arasında' adlı kitabında anlatmıştır. Bu kitapta Urfa'dan ayrılış tarihi olarak 1921 yılı verilmektedir (sf.168)

***Naci Balak'ın
Kurtuluş Mücadelesi
Hatıratı***

Naci Balak
(Velieddin-Hatice) (1899-1963)

Müdafaayı Hukuk Cemiyeti üyesi.

Cemiyetin yazı işlerini yürütmüş olup Cumhuriyetten sonra Sanatlar Ocağı Müdürlüğü, Beden Terbiyesi Müdürlüğü yapmıştır.

(Hatıratın baş tarafı kayıptır)

8 Mart Pazartesi:

• Fransızlar Arappınarı'na¹ iki lokomotifle otuz bir vagon asker getirmiş ve Suruç aşayirinden yalnız Şahin Beyzade Mustafa Bey² direnç göstererek bir müddet çatışmadan sonra düşmanın üstün sayısına ve mevkiinin müstahkem ve korunaklı olması nedeniyle direnmeye dayanamayarak lokomotifin ileri hareketini önleyememiş ve bundan üzülen kardeşi ve adamlarıyla köyündeki evini yakan düşmanı takibe koyulmuştur. Düşman Harapnaz³ istasyonuna doğru inmiştir.

Diğer Kuvayı Milliye, düşmanın imdat kuvvetlerinin çokluğundan korkarak geri çekilmiştir. Yangının Fransızlar tarafından yapıldığı daha sonra ortaya çıkmıştır.

9 Mart Salı, sabah saat 2:

• Urfa bu hadiseyi haber alır almaz büyük bir karışıklık içerisinde gürültü patırtıyla çalkalanmaktadır. Korkuya kapılan bazı kimseler göç hazırlığına girişmişlerdir. Kuvayı Milliye reisleri düşmandan aldıkları haber üzerine derhal kafilayı Telabyad⁴ istasyonuna gönderip memleket civarın-

1 Urfa'yı güneyden çevreleyen demiryolu üzerinde Harapnaz ve Sifteke istasyonları arasında bugün, Araplarca Aynelarap, Kürtlerce Kobani olarak adlandırılan istasyon.

2 Berazi Aşireti reisi

3 Urfa'yı güneyden çevreleyen demiryolu üzerinde Kültepe ve Arappınar istasyonları arasında bulunan istasyon.

4 Urfa'yı güneyden çevreleyen demiryolu üzerindeki istasyonlardan biri. Bugün Akçakaleden geçen sınırın Suriye tarafındaki kasabanın adıdır.

da kuvvetli siperler inşasına başladı. Öğlene kadar bununla meşgul olmuş ve öğlene yakın hazırladığı kuvveti hareket ettirmiştir.

- Öğleden sonra Harapnaz istasyonu civarındaki aşayirden alınan haber, düşmanın durduğunu bildiriyordu. Şehirdeki heyecan alevi yavaş, yavaş sönmeğe başladı. Akşam doğru gelen özel haberci düşmanın Kültepe⁵-Harapnaz arasında durdurularak çatışmanın devam etmekte olduğunu ihbar etti. Artık memlekette sükûnet kurulamıyordu.

10 Mart Çarşamba:

- Kâhta aşayiri emirlerinden Hacı Bedir Bey⁶ ve Hısnı-mansur⁷ aşayir reislerinden Veysi Bey ve arkadaşları tarafından çekilip 9 Martta alınan telgraf Kuvayı Milliye'ye katılacaklarını bildirmiş olmaları üzerine derhal gereken cevap verilerek hareketin çabuklaştırılması istendi.

- Siverek Kuvayı Milliyesi 200 kişilik kuvvetin 9 Martta hareket ettirildiğini ve daha başka kuvvetler sevk edilmekte olduğunu bildirdi. Heyet-i Merkeziye bütün civar Kuvayı Milliye şubelerine emir vererek Urfa'ya imdat gönderilmesini istedi.

- Bugün öğlene kadar harekât hakkında açık bilgi alınmadı. Suruç'ta elde edilen bir casusun taşıdığı evrak tercüme edildi. Bu evrakta Arappınar'da erzak, yiyecek ve malzemenin azaldığını ve Kuvayı Milliye tarafından her türlü saldırıya dayanmak için vasıtaların yokluğundan şikâyet edildiği

5 Urfa'yı güneyden çevreleyen demiryolu üzerinde Telebyad ve Harapnaz istasyonları arasında bulunan tren istasyonu.

6 Rışvanlı Aşiret reisi

7 Adıyaman.

anlaşıldı. Harapnaz donanımından söz edildiği gibi burada düşmanın 2000 tüfek mermisine malik olduğunu ve el bombasıyla tüfek bombalarından 25 kadar kaldığını ve bütün kuvvetler hakkındaki cetvelde mevcudun üçte birinin hasta diğer ikisinin perişan bulunduklarını gösteriyordu.

- Siverek'teki Urfa Kuvayı Milliyesi'nden alınan telgraf Osmaniye'den⁸ 9 Martta bir alay muazzam Kuvayı Milliye ile üç sahra topunun donanımıyla gönderildiğini bildiriliyordu.

- Bugün akşama doğru alınan kesin bilgi Suruç aşayirinin Şahinbeyzadeler dışındakilerinin hıyanet ve cinayetini gösteriyor. Ve bu yüzden Arappınar istasyonunun geçildiği itham ediliyordu.

- Bugünkü harekât karakol çatışmalarından ibaret kaldı.

11 Mart Perşembe:

- Sabah bir resmi duyuru: Münbüc⁹ kaymakamlığından Suruç Kuvayı Milliyesi'ne yapılan bildiriyle Nizip, Münbüc havalisinden koşup Cerablus'a¹⁰ doğru gelen Kuvayı Milliye çetelerinin beraberlerinde iki top olduğu halde Cerablus istasyonunu muntazam surette kuşattıklarını bildiriyordu. Telebyad istasyonuna giren düşman imdat kuvvetleri 9 Martta istasyona ulaşarak Ayne'l-arus¹¹ değirmenine doğru bir müf-

8 Ergani.

9 Bugün Suriye sınırları içerisinde, Cerablus ile Halep arasında bir kaza. Eski Hierapolis

10 Kurtuluş savaşı sırasında Fransızların önemli birliklerinin yerleşmiş olduğu, tren istasyonunu barındıran ve Karkamış antik kentinin karşı tarafında bugün Suriye'de kalmış olan, Fırat'ın Türkiye sınırından çıktığı yerdeki yerleşim

11 Akçakale'ye hemen yanında olan ve bugün Suriye'de kalmış olan bir yerleşim. Efsaneye göre Hz. İbrahim, Hz. Sara ile burada zifafa girmiştir.

reze çıkarmış ve keşif harekâtı yaptırmak istemiş ise de orada pusuda bulunan Kuvayı Milliye keşif kuvvetleri ile meydana gelen çatışmada Fransızların dört ölü bırakarak arkadan imdada koşan milli kuvvetlerden ürkererek geri çekildiği özel memur tarafından getirilen bilgilerden anlaşıldı. Urfa'dan 9 Martta hareket ettirilen Kuvayı Milliye'nindün sabah vakti Cinpolat köyünden Telebyad istasyonuna merkezden aldığı donanımı tamamlayarak hareket eylediği alınan raporda bildiriliyordu.

- Antep Heyet-i Milliyesi'nden Martta alınan telgraf, 7 Martta Sacur köprüsünü¹² tahribe çıkarılan fen heyetinin görevini tamamlayarak döndüğünü ve köprünün tamamen tahrip edildiğini bildirmektedir.

- Öğlen vakti Siverek Kuvayı Milliyesi'nden 100 kişilik bir müfreze merkeze ulaşıp karargâha gelmiştir.

- Akşama doğru Telebyad istasyonuna sevk edilen kuvvetin, istasyon civarında keşif harekâtında elde ettikleri bilgilerden; düşman kuvvetlerinin üç lokomotifle istasyona geleerek bazı hareketleri yaptıktan sonra bir kısım kuvveti orada bırakarak döndükleri, kuvvetlerimizde merkezde vaziyet almak üzere şehir civarında ihtiyati bazı tedbirlerin alınmasının gerekeceği kanaati doğduğundan Sultantepe köyüne¹³ çekildiği anlaşılmıştır.

- Gece yine yeni bir heyecan kamuoyunu oyalamaktan uzak kalmadı. Bu havalideki Fransızların şu harekâtındaki esas maksadın kesinlikle açıklık kazanamaması herkesi kaygılandırıyordu. Bütün ruhlar, irfanlar, dimağlar faaliye-

12 Fırat nehri üzerindeki köprülerden biri.

13 Urfa-Akçakale yolu üzerinde büyükçe bir höyüğü bulunan, eski bir yerleşim.

tini yitirmiş hale geldi. Bazen ümitsizliğe ve bazen ümit ve sevince dönüşen kamuoyunun gücü şu zor anda bir türlü muhakeme yapamıyordu. Genel harekâta tam bir disiplinin yokluğu üzüntüyü arttırmakta ve heyecanın esasını oluşturmakta idi.

- Gündüz gece şehir dâhilinde ufak tüfek karşılıklı mermi ateşleri yapıldı.

- Millî¹⁴ reisi Mahmut Bey, aşayir mevcuduyla bugün hareket eylediğini bildirdi

- Kilis'ten hareket ederek Antep'e Fransız kuvvetlerine katılmak üzere gelmekte olan 100 kişilik Fransız müfrezesiyle Milli çeteler arasında çatışma çıktı..

12 Mart Cuma, sabah saat 3:

- Telebyad istasyonundaki Fransız kuvvetleriyle oradaki milli kuvvetler arasında karşılıklı piyade ateşi yapıldığı bilgisi geldi. Heyecan akşamki gibi devam ediyordu. Hakkatin ışığı karanlığın perdesi altında kalmış, yalan dolan şeyler kamuoyunu işgalden geri durmamıştı. Herkes anladığını, işittiğini, iyi-kötü abartarak söylüyordu.

Bir gün işitilen bir havadisın yarım saat sonra aksi ortaya çıkıyordu. Bu suretle halkın güvenliği sunî, harekâttan tamamen ümitsiz idi. Kumandanlık ciddi teşebbüsleri yapmada tereddüt gösteriyor, kesin tedbirlerden kaçınıyordu.

- Merkeze avdet eden Milli Kuvvetler tekrar Telebyad'a doğru harekât hazırlığına başladılar.

14 Viranşehir ve civarının büyük aşireti

• (Harapnaz-Kültepe) istasyonuna doğru 9 Martta sevk edilen müfrezeden alınan rapor; düşmanın 10 Mart akşamı 3 lokomotif ile 90 vagon alarak Cerablus'a doğru ilerlerken müfrezeler tarafından açılan ateşe bir makineye bağlı vagonlardan karşılık verildiğini ve anılan yerden geçen Fransız treninin tekrar döndüğünü ve orada mühim miktarda tahribat yapıldığını ve yiyecek-içecek, malzeme ve tahrip aletleri istendiğini gösteriyor idi.

• Siverek'e Milli aşiret reisi Mahmut Beyle alay kumandanı Akif Bey¹⁵ dün gelmişlerdi. Akşam Birecik'ten ve Suruç'tan gelen jandarmalar Cerablus'taki düşmanı imha, Sırrin¹⁶ tarafından bombardıman edildiklerini ve top sedalarının işitildiğini rivayet etmektedirler.

• Diğer taraftan Karacurun'a¹⁷ düzenli milli kuvvetlerin keşif kollarının ulaştığı ve bazı ihtiyati tedbirler alarak bugün Resülayn köyüne¹⁸ vardıkları yolcuların ifadesinden anlaşılmıştır. Heyecan, bu akşam geçici bir süre için olsun sükûnete dönüşmektedir.

• Kilis-Antep arasında dünkü gün yapıldığı haber alınan çete ve düşman çatışması halen devam etmektedir..

15 Kurtuluş savaşında 13. Kolordunun 2. Tümen Kumandan Vekili Yarbay Akif Bey. Tümgeneral Akif Erdemgil

16 Bugün Suriye sınırları içerisinde Arappınar/Kobani'nin güneyinde yer alan bir yerleşim.

17 Hilvan.

18 Bugün Urfa ile Hilvan arasında yer alan Pınarbaşı Köyü

13 Mart Cumartesi sabah:

- Karacurun'a bir tabur kuvvetindeki milli kuvvetlerin ulaştığı ve cephane vesairenin öncülük göreviyle daha ileriye geldiği telgraf havadisiyle doğrulandı.

- Gizlidir: Urfa Fransız kumandanlığına Birecik Fransız kumandanlığından bir şifre telgraf gelmiştir. Bu telgrafın henüz metni anlaşılamadı. Milli kuvvetlerden mühim miktarda bir müfreze Suruç havalisinde vaziyet almak üzere öğleden sonra hareket ettiler.

- Harekât her günkü gibi siper çatışmalarından ibaret idi.

- Milli karargâha sürekli gelen kişiler ufku sınırlı, tecrübesiz, idaresiz kimseler olmakla beraber kumandanın bizzat kendisinin ağır davrandığı ve harp hareketlerinde kesin başarıya pek uzak bulunduğu ilk anda anlaşılmaktadır.

- Bu gece yine sükûnet devam etti ve fakat düşmana cephane harcattırıldı. Genel siyasi durumumuzun barış delegasyonumuza bildirildiği ve bu kurulda bazı seçkin kişiler bulunduğu haberi alındı ise de doğrulanamadı. Barışın 19 Marta kadar hazırlanması kaçınılmaz olduğu hususu da doğrulanarak rivayet olunuyordu. Bütün bu noktalar akşam ve geceye kadar konuşuluyordu.

- Diyarbekir'den H. İmzasıyla mutasarrıflığa gelen telgrafta düşmanın İskenderun limanlarına imdat kuvvetleri çıkardığı..

14 Mart Pazar, sabah:

- Suruç havalisinden alınan bilgilere göre, Cerablus bölgesine 1000 Halep havalisinden, 1500 Suruç'tan, Şahin Beyzadeler kumandasında 200 mevcutlu çete kuvveti gönderilmiştir.

- Harapnaz noktasını tahribe memur müfrezenin bir kısmı ileriye Arappınarı'na doğru hareket etmişlerdir. Ayrıca Urfa'dan çıkarılan tahrip ekibi ve kuvvetinin hedefledikleri yere ulaşarak faaliyetlerine başladıkları haberi alındı.

- Mühimdir: Kuvayı Milliye kumandanlığı, Siverek ve havalisi kumandanlığınca Re'sülayn köyünde buluşmak üzere 15 Martta anılan köyde hazır bulunmasına emir aldı. Kuvvetli hareket için hazırlıklarda bulunuyor. Yarın bildirilen yere gidilecektir. Bu buluşmaya Kuvayı Milliyece önem verilmektedir.

- Bugün kuzeyden bazı milli kuvvetlerle ağırlık levazımatı geldi. Batı ve güney semtlerinde mühim hadiseler olmuştu. Merkezdeki bölgelerde gündüz tek tük silah atılmış ise de gece keşif kollarımız kabilelerle düşmana fazla miktarda cephane harcatarak rahatsız etmişlerdir. Bu akşam siyasi durumla ilgili alınan haberler memnuniyet vericiydi.

- Arap hükümeti İslam âlemine karşı sakinlerin hakkına saldırıya fiilen katılmaya telgrafla karar vermiştir..

- Sulh konferansına davet vaki olmuş ve delegelerimiz hareket etmiştir. Henüz belirsizlikten kurtulamayan bu haber doğrulanırsa tabii ki memnuniyet vericidir..

15 Mart Pazartesi, sabah:

- Kumandanın hareketi; öğleye kadar memleketin sükûneti devam etmiştir.

- Mühim bir telgraf metni:

Urfa'da ahali ve Fransızlar arasında çatışmanın devam etmekte olduğu anlaşılıyor. Şu mühim ve nazik zamanda bu gibi hareketlerin iyi sonuçlar vermeyeceği açık bulunduğu taraflarca düşmanlığın ve çatışmanın önlenmesi için yapılan müzakere ve haberleşmeden sonuç alınıncaya kadar ahali tarafından saldırı hareketine asla meydan verilmemesi önemle tavsiye olunur.

13 Mart 1920 / Dahiliye Nazırı Ebubekir Hazım¹⁹

- Bu telgraf kamuoyunda büyük bir güven duygusu yarattığı gibi milli emellerin kutsal tecelli yerini de pek güzel bir surette göstermekte olduğundan artık geleceğin düşünülebilecek her türlü felâket ve tehlikesinden uzak kalmak ümidi daha ziyade kuvvetlendi.

- Suruç Kuvayı Milliyesi'nden alınan mektuplarda; Cerablus'a doğru Siftek²⁰ istasyonundan tahribata başlandığı ve tahrip kuvvetlerinin Urfa milli kuvvetleriyle beraber 1000 civarında bulunduğu ve Arap hükümeti tarafından yardım maksadıyla Akçakoyunlu²¹ istasyonuna gönderilen 3 tabur kuvvetle 5 top ve bir mitralyözün orada düşman trenine karşı açılan şiddetli bir ateşten sonra trenleri Cerablus'a dönme-ye mecbur eylediği ve Allah'ın yardımıyla düşmanın çıkarılmasına her suretle çalışılmakta olduğu ve Suruç aşayirinin

19 Ebubekir Hazım Tepeyran

20 Urfa'yı güneyden çevreleyen demiryolu üzerinde Arappınarı ile Cerablus istasyonları arasında bulunan istasyon.

21 Gaziantep'in güneyinde Suriye sınırında yer alan tren istasyonu

evvelce düşmanın imdat kuvvetlerinin çokluğundan korkarak çekildiklerine pişman olarak bu kere katıldıkları ve hep birlikte sebatla çalışıldığı bildirilmektedir.

- Bu gece ve bugün sükûnetle geçti ise de dünkü gece yine bazı noktalarda düşmana cephane harcatarak rahatsız edildi.

- Siyasi Durum: Sulh delegasyonumuz içerisinde Mebusan Meclisi reisi Reşat Hikmet Bey'in de yer aldığı haberi alındı.

16 Mart Salı:

- Kumandan merkeze Resûlayn köyünden döndü. Merkeze bir saat mesafede Karaköprü köyünde²² Kuvayı Milliye Merkez Heyeti'yle haberleşmek üzere Urfa Kuvayı Milliye heyeti anılan yerden hareket etmiştir.

Harekât her günkü gibi sükûnetle ve karakol taciz ateşleriyle geceyi geçirmiştir. Bazı kötümser kimseler bu haberleşme meselesini kötü yorumlamaktadır. Fakat genel olarak durumda kaygılanacak bir işaret görülüyordu. Ancak kötü yorumlara ve halkın moralini bozmaya elverişli olan en büyük etken Milli Heyet'in düzenli bir idareye malik olamamasıdır. Bu da heyeti temsil edenlerin içinde düşünen kişilerin olmamasındandır.

17 Mart Çarşamba:

- Sabahtan akşama kadar hiçbir bilgi alınamadığı gibi Karaköprü'deki Heyet de dönmedi. Yalnız Heyet sabahleyin

²² Bugün Urfa'nın Merkez Karaköprü ilçesi

Liva Müftüsü Hasan Efendi²³ hazretlerini yanlarına çağırılmışlardır. Öğleden sonra milli kuvvetler kumandanı dönmüştür.

- Harekât bu gece de karakol çatışmalarıyla oldu. Kayda değer başka bir hadise olmadı.

- İkinci zamanı Kilis'ten alınan yazılarda pek mühim haberler mevcut idi..

18 Mart Perşembe:

- Heyet-i Temsiliye'den alınan telgraf: Bu sabah (16 Mart 1920) İngilizler Şehzadebaşı Karakolunu basarak oradakilerden altı eri şehit ederek orasını ve bütün Telgrafhaneleri ve Harbiye Nezaretini ve Tophaneyi işgal etmişlerdir...

- Heyeti Temsiliye'ye Kâzım Karabekir'in cevap sureti: “..Düşmanların yok edici politikasını takibe başladılar. Zaten düşünülen ve bilinen şu ahval bir olağanüstülük taşımaz. Ordu ile millet baş başa vererek memleketin selamet ve savunmasına hizmet edecektir.. Yüksek heyetinize gereken tedbirlere bütün milletle beraber hazırız.”

19 Mart, Cuma:

- Gündüz akşama kadar sükûnetle geçmiştir.

23 Müftü Hasan Efendi (Açanal): (1874-1953): İşgal kuvvetlerinin Urfa'ya girecekleri haberini alınca yabancı devlet temsilcilerine gönderilen protestoları kaleme almış, 1919 yılı Eylül ayında Urfa'nın Fransızlar tarafından işgal edileceği haberleri gelmeye başlayınca sonra işgalcilere karşı mücadele için yapılacak mahalli milis örgütlenmelerinde görev almıştır. TBMM tarafından 15.02.1926 tarihinde 3488 sayılı beyaz şeritli İstiklâl Madalyasıyla ödüllendirilmiştir. Urfa'nın kurtuluşuna ilişkin değerli bilgileri içeren “*Urfa Kurtuluş Mücadelesi Hatıratı*” adlı eseri 2001 yılında yayınlanmıştır.

- Suruç'tan alınan haberlerde Cerablus civarına kadar demiryollarının tahrip edildiği bildiriliyordu. Müfreze orada Urfa ile haberleşmektedir. Bazı bu zaman yardım talep ediyor. Hareketleri uygun görülür ise ikmal eksigi ile ileriye geçeceklerdir. Siyasi vaziyeti değıştiren kayda değer bir bilgi alınamadı.

- Heyet-i Temsiliye'den alınan telgraflarda İstanbul'daki İngiliz askeri işgalinin Bab-i Âli'den Millî Meclise kadar genişlediğı ve devlet dairelerinin her tarafının çevrildiğı anlaşıyor..

20 Mart Cumartesi, sabah:

- Alınan şifre telgraf, Kolordu'dan idi. Düzenli Kuvayı Milliye sevkine karar verildiğı cihetle her türlü tedbirin alınması gereğı bildiriliyordu

- Sabahtan alındığı bildirilen şifre telgraf düzenli kuvvetlerin sevkini bildiriyordu. Hâlbuki telgraf yanlıştır. Esası öyle değildir. Hakikat ayrıca izah edilecektir. Şimdilik düzenli kuvvetlerin hareketine ait henüz bir bildirim olmadığını kayıt ile yetiniriz. Harekât bütün bölgelerde sükûneti korumuştur. Gece saat 5'e doğru Suruç'a sevk edilmiş olan milli kuvvetlerden bir kısmı merkeze döndü. Raporlarında yolların tahribatı tamamlanmıştır.

21 Mart Pazar:

- Bütün siyasi ve savaş durumlarında tam sükûnet devam etmiş yalnız gece düşmana keşif kolları tarafından taciz ateşleri açılmıştır.

22 Mart Pazartesi:

- Kuvayı Milliye heyeti civardaki merkezlerle haberleşmek için Karaköprü'ye makine başına gittiler. Alınan telgrafta Milli aşiretinin büyük bir kuvvetle hareket ettiği bildiriliyordu.

- Akşama kadar yine sükûnet cephelerde karakol bölgelerinde devam ediyordu. Akşama yakın bir zamanda Rumkale'den²⁴ bir jandarma zabiti geldi. İfadesinde önemli sayılacak bir olay var. O da Ayntab Fransız İslam subaylarından bir yüzbaşının firaren Rumkale'ye geldiği ve orada Reşit Efendi'nin evinde mukim bulunduğu ve Fransızların manevi kuvvetlerinin son derece vahim olduğunu bildiriyordu.

- Gece sükûnetle geçmiştir. Siyasi durum hakkında bugün de ne yüzeysel ne de kesin bir bilgi alınamadı.

- Heyet-i Temsiliye'den alınan telgrafta İstanbul etrafından tevkif edilen kişilerin listesi bildiriyordu..

23 Mart Salı:

- Heyet-i Temsiliye'den gelen telgrafta İstanbul'da İngilizlerin tutuklamalara devam ettikleri ve bu cümleden olarak şehzade Abdulhalim ve Ömer Faruk Efendimiz hazretlerinin dahi gözaltına alındığı²⁵ ve Bab-ı Âli muhafız bölüğü ile itfa-

24 Halfeti

25 Şehzade Abdülhalim Efendi mağfur hakan cennetmekân Sultan Abdulhamid Han hazretlerinin mahdumları olup askeriyede topçu albaylığı mertebesini kazanmış Harb-i Umumi'de Avrupa savaş meydanlarında Almanya imparatoru nezdinde harekâta katılmıştır. Mütarekeden sonra İtilâf'ın haksızlıklarına karşı vatanı koruyup ve savunmak üzere Anadolu'da oluşan Milli Konferans'ın reisi idi. Şehzade Ömer Faruk Efendi saltanatın yüce veliahtı, temiz soylu devletli Abdulmecid Efendi Hazretleri'nin yüce nişanını taşıyan mahdumları-

iyeye alayının silahlarının mekanizmalarının alındığı bildiriliyordu.

• Müdafaayı Hukuk Cemiyeti Temsil Heyeti namına Mustafa Kemal'den Alem-i İslâm'a Beyanname:

"Mukaddes İslam Hilâfetinin başşehri olan İstanbul, Mebuslar Meclisi ve bütün hükümetin resmi kurumlarına el konulmak suretiyle resmen ve cebren işgal edilmiştir. Bu tecavüz Osmanlı saltanatından daha ziyade hürriyet ve bağımsızlıklarının tek dayanağını Hilafet Makamında gören bütün İslâm âlemine dönüktür. Asya'da ve Afrika'da peygamberi hoşnut kılacak büyük bir çalışmayla hürriyet ve inkılâp savaşımını sürdüren ehl-i İslâm'ın manevi gücünü kırmak için son tedbir olarak İtilâf Devletleri tarafından kalkışılan bu harekât; hilâfet makamını esaret altına alarak, 1300 seneden beri var olan ve sonsuza kadar var olacağına şüphe bulunmayan İslâmiyetin hürriyetini hedef almak üzere Mısır'ın 10.000'e ulaşan şehitler zümresine Suriye ve Irak'ın binlerce fedakâr saygıdeğer evladına, Azerbaycan'ın, Kuzey Kafkasya'nın, Türkistan'ın, Afganistan'ın, İran'ın, Hindistan'ın ve'l-hasıl bütün Afrika'nın ve bütün Doğu'nun bugün büyük bir heyecan, derin bir kurtarılmaya emeliyle titreyen kamuoyuna havale edilmiş olan bu hakaret ve tecavüz darbesinin, düşmanlarca sanıldığı gibi maneviyatı bozmak değil belki bütün şiddeti ile mucizeler gösterecek bir yeteneğin gelişmesine ulaştıracak sonucu doğuracağına şüphemiz yoktur. Osmanlı Milli Kuvvetleri, Hilâfet ve Saltanatın uğradığı zincirleme suikastların başladığı günden beri süren samimi birlik ve dayanışma içinde, durumu bütün korkunçluğuna rağmen azim ve dayanıklılıkla kabul etmekte, bu son Haçlı hücumlarına karşı bütün İslâmiyet dünyasının ortak hayat azmine güvenmekten doğan bir yardım duygusuyla azim ve imanın etken olduğu savaşlarda ilâhi bir yardım ve başarıya ulaşacağına güvenmektedir.

dır, muvazzaf ordudur. O da Avrupa savaş alanında bulunmuştur. Her ikisinin tutukluluğu büyük üzüntüye değer (Naci Balak'ın notu).

*Orta Çağın şövalye akınlarmından bugünün ittifak ve anlaşmalarına kadar uğursuz bir acımasızlıkla süregelen Haçlı taşkınlığının bu son alçakça girişiminin, İslâmiyetin bilgi ışığına ve bağımsızlığına, Halifeliğin birleştirdiği kutsal kardeşliğe bağlı olan bütün Müslüman kardeşlerimizin vicdanında aynı direnci, aynı görev ve başkaldırı coşkusunu uyandıracığına güvenerek Cenab-ı Hakk'ın kutsal savaşımızda cümlemizi ilâhî yardıma ulaştırması ve peygamberin ruhlarına dayanan birlik içindeki örgütümüze yardımcı olması için dua ederiz.*¹⁷
Mart 1336

Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti Heyet-i Temsiliyesi Adına

Mustafa Kemal

24 Mart Çarşamba:

- Urfa Kuvayı Milliye Kumandanlığına:

Kolordu'dan gelen emir telgrafı sureti yukarıya alınmıştır. Ona göre bundan böyle millet ve ordunun büyük bir azim ve iman ile müştereken ve birlik olarak çalışmalarını tavsiye eylerim. 23 Mart 1920

Siverek Kuvayı Milliye Kumandanı Timur²⁶

- Bu telgraf kamuoyundaki heyecanı söndürmeye yarayabilecek resmi belgelerden ise de durumun henüz gelişmiş olmaması hasebiyle bu konuda hadisenin doğrulanmasına kadar kesin hüküm verilemez. Bu konudaki açıklama halkın bilgisine sunuldu.

²⁶ O sıra Siverek'e gelmiş olan 2. Tümen Kumandan vekili Yabay Akif Bey

25 Mart Perşembe:

- Diyarbekir'den Urfa'da teşekkül edecek muntazam milli taburu için 400 tüfek ve kâfi miktarda cephane ve top mermilerinin hareket ettirilmesi 2. Tümen kumandanlığından bildirilmiştir.

26 Mart Cuma:

- 13. Kolordu Kumandanı Ahmet Cevdet Beyle Antep'te Kılıç Ali Bey'den Türkiye'nin genel siyasi durumu hakkında telgraflar..

27 Mart Cumartesi:

- Mücahitler Arappınarı'na hücum ederek düşmana üç ölü ve üç yaralı verdirmişlerdir.

28 Mart Pazar:

- Memleketteki durum ve harekât birkaç günden beri devam ile sükûnet bugünü de muhafaza ettirmiştir. Elde edilen bir casusun taşıdığı evrak, düşmanın Urfa karargâhında iâşe ve cephane cihetinden son derecede zorluk içerisinde bulunduklarından imdat kuvvetlerinin çabuk gönderilmesi Cerablus kumandanlığından rica, aksi halde zaruri olarak teslim olunacağını bildiriyordu.

Kilikya²⁷ ve Cezire²⁸ hattı üzerindeki yerlerden esaslı bir malumat alınamadı. Bugün kuzeyden merkeze 600 mermi, 400 tüfek ve cephanesi dâhil olmuştur.

- 13. Kolordu Kumandanı Ahmet Cevdet Bey'den İstanbul'un işgali ve genel siyasi durum hakkında Urfa Mutasarrıflığına verildi.

29 Mart Pazartesi:

- Bugün de dün gibi harekâta sükûnet vardır. Yalnız Milli Kuvvetler geceleri düşmanı taciz ateşleriyle oyalamaktadır. Kuzeyden mühim miktarda cephane ve savaş gereçleri gelmiştir. Bugün dahi beş adet casus yakalanmış ve tutuklanmıştır.

- Heyeti Temsiliye namına Mustafa Kemal'den genel siyasi durum hakkında bilgilendirmeler:

- Beyrut'tan 38 kadar ulema ve eşraf ve ileri gelenlerin imzalarıyla Mebusan Meclisi Başkanlığına çekilen ve aslı Sulh Konferansı'na gönderilen telgraf: "Hilafet-i Osmaniye'ye olan bağlılığımız irsî ve ebedidir."

- Kalküta'dan 29 Şubatta Times'a çekilen telgraf: İslam âleminde mevcut Hilafet Hukuku cemiyetleri delegelerinden oluşan Kalküta Konferansı aşağıdaki kararı almıştır: "Hilafet Hukukunu imkânsız kılan bir kararı büyük Britanya hükümeti onayladığı taktirde Müslümanlar, bilhassa Hindistan'daki 75 milyon Müslüman, İngiliz mallarına boykotaj ilan edecektir..

27 Çukurova'dan Gaziantep'e, Torosların güney yamaçlarını ve bazı kayıtlara göre Urfa'yı da içine alan bölge.

28 Cizre.

30 Mart Salı:

• Kuvayı Milliye buradaki Fransızlara karşı kesin bir saldırı hareketi yaparak meseleyi tamamlamak üzere ciddi ve esaslı hazırlıkta bulunmaktadır. Heyet-i Temsiliye'den gönderilen talimat dairesinde örgütlenme yapılmakta olup yakında maksada ulaşmaya Allah'ın lütfuyla başlanacağı anlaşılmaktadır. Kamuoyu bu taarruzu can atarak beklemektedir.

• Bugün Heyet-i Temsiliye'den alınan telgrafa göre İtalya gazeteleri Sulh Konferansının Türkiye andlaşmasının tamamlanarak yazım kuruluna havale edildiğini yazmıştır. Bu hafta sonuna kadar tamamlanması beklenmektedir.

• Sükûnet gündüz ve gece devam etmiştir.

31 Mart Çarşamba, sabah:

• Merkezdeki harekâta her gün olduğu gibi sükûnet devam ediyordu. Geceleri keşif kolları müsademeleri fasıllarla vaki olmaktadır. Bu akşam Antep'ten malumat alınmadı.

• Nizip merkezinden çekilen bir telgrafta Katma'dan²⁹ Kilis yoluyla Antep'e doğru inmek isteyen ve miktarı 3000 kadar tahmin kılınan Fransızlarla çatışma başladığı ve Kuvayı Milliye'nin Antep yönüne gelen 400 kadar Ermeni gönüllüleri tarafından iki ateş arasına alındığı ve vaziyetin tehlikeli olduğu bildirilmekte ve civar merkezlerden imdat kuvveti ve mümkün ise ordudan da bir mitralyöz sevki rica olunmaktadır. Ancak gecenin heyecan ve telaş uyandıran olan bu bilgisi teyit edilinceye kadar ihtiyati kayıtlarla karşılanmalıdır.

²⁹ Gaziantep'in güneyinde Suriye sınırında yer alan tren istasyonlarından.

1 Nisan Perşembe:

- Merkezdeki harekâta sükûnet vardır. Keşif kolu çatışmalarında bu gece iki yaralı verdik
- Öğleye kadar Antep ve Kilis arasında duruma dair haber alınamadı. Sükûnet devam ediyordu.

2 Nisan Cuma:

• Önemli ve belgeli bir kaynaktan alınan bilgilerde; hazır durumun aldığı şekil Kolordu'nun da iştirakine lüzum gösterdiğinden Urfa'da yapılacak saldırı için askeri kuvvetlerin gelmesine kadar beklemek lazım geleceği bildirilmiştir. Bu bildirim tabii ki yetkili bir makamdan ilgili bir makama idi. Gayet gizli olan bu hadise tabiatıyla açıklanamaz. Yalnız bize ait olan nokta olay ve günlük hadiselerdir. İşte böyle bir bilgi de bugün gelmiştir. Biz de o maksatla kaydediyoruz.

• Bugün saat beş buçuk sıralarında düşman hedefleri etrafında vaziyet almakta olan piyadelerimizin düşman ateşinden korunması için Külaflı³⁰ tepesinden top atılmıştır. Mermilerin atılması aralıklarla olmuş ve bir saat kadar bombardıman devam etmiştir. Akşam üzeri gurutptan sonra Osman Efendinin Köşkünden³¹ hastaneye geçmekte olan düşmandan dört nefer öldürülmüştür. Kuzey noktalarının bazı bölümleri çevrilmiştir.

• Kilis'e tekrar dönmek üzere yola çıkan Fransa kuvveti Küçük Kızılhisar köyünde Kılıç Ali Bey tarafından karşılanmış olup çatışmanın devam ettiği ve hakikaten köye top

30 Urfa'nın kuzeybatısında yer alan şehre hâkim tepe.

31 Kürkçüzade Osman Efendi'nin, bugün yerinde Dedeman Oteli'nin bulunduğu evi.

sesleri geldiği, Küçük Kızılhisar'dan Kilis'e kadar sekiz saat devam eden sırtlar üzerinde çetelerimizin siperler vücuda getirdikleri anlaşılmıştır. Fransızlar ahaliye hitaben iki beyanname duvara asarak Türklerden memnun oldukları, kasaba ve ahaliye karşı bir diyecekleri olmadığı yalnız çetelerin ortadan kaldırılması sorumluların cezalandırılması ve dolayısıyla da asayiş koruyacaklarını bildirmiş ise de ahali bu beyannameyi boyalamak ve yırtmak suretiyle yok etmişlerdir.

- Gece keşif kolu harekâtından çatışma meydana gelmiş ve bir neferimiz şehit olmuş iki nefer de yaralanmıştır. Siperlerde piyade ateşi sabaha kadar aralıklarla karşılıklı olarak devam etti. Durum ve harekâta başka bir olay olmadı.

3 Nisan Cumartesi:

- Halk arasında Antep'te Fransızlara karşı vukuat ve çatışmaya başlandığı ve milli çetelerin ansızın telgrafhaneye baskın yaparak, gerek orada ve gerek çarşıda 30 neferi esir edip sansür memurunu öldürdükleri ağızdan ağıza dolaşarak rivayet olunuyordu. Öğleye kadar bu havadisın doğrulanmasına dair resmi bir bilgi elde edemedim.

- Fakat Kilis-Antep arasındaki çete çatışmalarının iyi gitmesi ve her tarafta ki milli coşkunluğun bu hadiseyi yapmada zaruret hissettirdiği cihetle Antep'te oturanlarca bir emri vaki hükmünde anlaşılaacağı şüphesizdir. Şunu da söyleyelim ki durumun henüz gelişmekten biraz uzak olması veya haberleşme araçlarının yeterli derecede olmaması sebebiyle gereken bilginin alınamaması noktaları kamuoyunu kaygıdan kurtaramamaktadır.

- Milli aşiret reisi Mahmut Bey tarafından Fransız kumandanlığına cevaben yazılan teslim teklifine kumandan tarafından gönderilen cevapta emir alınmadıkça buradan ayrılamayacaklarını ve Cerablus'a emirname gönderilerek cevabı alınmak üzere bir adet yazı gönderildiği ve bu yazının cevabının alınmasıyla kendisine tebliği rica olunmaktadır. Kuvayı Milliye heyetince bu hususta ne yolda karar alındığı ve yazının anlamının neden ibaret bulunduğu dair gece geç vakte kadar açık bir haber alamadım. Söylenti olarak iddia edildiğine göre Kuvayı Milliye heyeti bu yazıyı dikkate alacak imiş.

Hakikat hal bunun aksi olsa gerektir. Mamafih bu hususta kesin bir hüküm vermek için belgeli ve güvenilir bir bilgi elde edilmek lazımdır. Yarın bu hususta yapacağım soruşturma sonucunda meselenin şekil ve mahiyeti hakkında biraz ayrıntı verilebilir.

- Harekâtta yine sükûnet vardır. Gece siper taciz ateşleri, keşif kolu harekâtı vaki oldu. Bugünkü çatışmalarda dört yaralımız vardır.

4 Nisan Pazar:

- Antep - Kilis arasında harekât icra etmekte olan Kuvayı Milliye Umum Kumandanı³² Kılıç Ali Beyin Antep'e vardığı ve Urfa Milli kumandanı Namık Bey'i³³ haberleşmek üzere makine başına çağırdığı haberi alındı.

- Kumandan saat beşte makine başına gitmiştir. İkinci vaktine kadar haberleşme devam etmektedir. Hâlâ kuman-

³² Kılıç Ali'nin taşıdığı Antep ve Maraş Kuvayı Milliye Kumandanlığı kastedilmektedir.

³³ Yüzbaşı Ali Saip Bey'in takma adı.

dan haberleşmeden dönmemiştir. Saat ona doğru kumandan haberleşmeden geldi. Fakat getirdiği bilgi gizli tutuldu.

- Dün bildirilen ve Fransız kumandanı tarafından gönderilen yazıya dair bugün de sağlam bir haber alınamadı.

Harekâtteki sükûnet bugün de devam etti. Gece keşif kolu harekâtı yapıldı, başkaca hadiseler olmadı. Genel siyaset hakkında iki gündür ki malumat gelmemiştir.

5 Nisan Pazartesi, sabah:

Kumandanın dünkü haberleşmesi hakkında icra ettiğim tahkikat şudur: Cuma günü Antep'te ahali, "çeteler bastı!" diyerek memlekette bir velvele çıkarmış hemen telgrafhaneye hücumla oradaki Fransız efradını ve ötede beride dolaşan perakendeleri derhal yakalayıp sansür memurunu öldürmüşlerdir. Hadise önce Ermenilerle başlamış ve bilahare Kılıç Ali Bey'in Antep'e varmasıyla oradaki Amerika Heyeti çağrılıp kendilerine Milli Emeller hakkında bazı açıklamalar yapılarak Ermenilerin bu vatan evladı olmak itibariyle onlarla arada nefreti, çatışmayı gerektiren bir hal olmadığı ve iki vatandaşın yek diğere karşı böyle ecnebi bir vaziyet almasının hiçbir şekilde caiz olamayacağı gibi milletin emellerine faydalı olduğundan hemen gereken bildirim yapılmış bunun üzerine Amerika misyonerleri Ermeni mebusları nezdinde gerekli etkiyi yaparak meselenin kapatılmasını ihtar eylemiş bunun üzerine Ermeniler milli kumandanı nezdine ileri gelenlerini yollayarak ederek meseleyi teskin eylemişlerdir.

Şimdiki vaziyet sükûnetle geçmektedir. Fransızlar karargâhlarına çekilerek harekâtlarına dair düzenlemelerle meşguldürler. İslam ahali de her taraftan yardım kuvvetleri ve savaş gereçleri istemekle hazırlanmaktadırlar.

Kılıç Ali Bey Antep'ten Ağcakoyun'a dönecek ve oradaki Fransızların temizlenme işini tamamlayacak ve Katma yönünde düşmanı çıkardıktan sonra Antep'e dönecektir. Bu suretle Urfa hadisesinin çalışarak kapanması gerektiğinden ona göre hızla gereken tedarike önem verip gayret etmesi rica olunmaktadır.

İşte Antep hakkındaki duyulanların belgesi budur. Gelecekte doğacak olaylara dair alacağımız bilgileri kaydederiz.

- Harekâtta yine sükûnet devam ediyor. Keşif kolu çatışmaları bu gece de oldu.

6 Nisan Salı:

- Bugün harekâtta, olaylardan bilgi alınamadı. Sükûnet her tarafta hüküm sürüyor.

- Yalnız bir casus daha yakalandı. Nezdinde belge elde edilemedi. Bütünöyle dikkate değer hal ve belirtiler gösteriyordu ve ahlâkı ve tabiatı da kendisinin casusluğuna işaret ediyordu. Hele eski casusun annesi olmak ihbarıyla hayatındaki iştiraki daha kuvvetlendiriyordu. Casusun da önemli bir bilgi olmayan durumları söylemekle ve adı geçen kadının tevkif edildiğini kaydetmekle yetiniyoruz.

- Bu gece keşif kolu düşmandan bir nakliye arabası ganimet aldı. Kaybımız yoktur.

7 Nisan Çarşamba:

- Urfa'daki harekâtı idare etmek üzere pek büyük yetkiye sahip bir kumandanla maiyetinin bu akşam buraya ulaştığı ve karargâh hazırlanması teşebbüsünde bulunulacağı

rivayet olunuyordu. Öğleye kadar bu mesele doğrulanmış ve kumandanın maiyetiyle güney yönünden memlekete ulaşacağı anlaşılmıştır.

- Bir tabur milli düzenli kuvvetin Karaköprü'ye geldiği de tahakkuk etti. Bu kuvvet her türlü donanımına sahip bulunuyordu. Öğle vakti Urfa Ermeni milletvekili ile ileri gelenlerden Beşliyan³⁴, Mutasarrıf Bey ve kumandan beyi ziyaret ederek, Ermenilerin kuşatma nedeniyle yiyecek-içecek yönünden son derece perişan kaldıkları ve tarafsız oldukları halde böyle sefaletlerine meydan verilmiş olmasının vicdani caiz olamayacağı itibarıyla kendilerine iâşe verilmesi rica edilmiştir.

Kumandan tarafından, Tılfutur³⁵ mahallesindeki Fransızlar boşaltılmaz veya kumandanlarınca oradan aldırılması temin edilmezse iâşeye yardımın mümkün olamayacağı cevabı verildi.

- Cevaben Fransız kumandanlığı nezdinde teşebbüslerde bulunmaları teklif olundu. Bu teklif tarafımızca kabul edilerek muhafız eşliğiyle Fransız kumandanlığı nezdine gönderildi.

Yarım saat sonra döndüklerinde kumandanlıkça sorularının karşılandığı anlaşılmış ise de Ermeniler emre amade olduklarını ve iskânları arzu edilirse ve İslam mahallelerinde hane tedariki temin kılınırsa derhal Ermeni mahallesini terk edeceklerini şayet muvafık görülürse kendi mahallelerinde müstesna bir mevkîe çekileceklerini kesinlikle söz vererek bildirmişlerdir.

³⁴ Dr. Agop Beşliyan, Ermeni cemaati lideri.

³⁵ Halk arasında Tıfındır olarak bilinen ve Ermenilerin oturdukları mahallenin üzerinde yer aldığı Balıklıgöl'ün kuzeyindeki tepe.

Bunun üzerine meselenin milli kumandanlıkça müzakere edilerek neticesi yarın tebliğ ve ona göre gereğinin yapılacağı bildirildi. Her ikisi de yerlerine döndürüldü.

Akşam ve gece aralıklı taciz ateşiyle geçmiş, keşif kolu çatışması bu gece de vaki olmuştur. Bu harekâtın nasıl cereyan ettiğine dair sahih bir bilgi alınamadı. Yarın bu konuda alınacak raporlardaki haberleri alçakgönüllülük kabilinden kaydımız gerekirse onu da yazarız.

8 Nisan Perşembe:

- Saat beşte yeni Milli Kumandan³⁶ Urfa'ya vardı.

• Telabyad civarında Sülüklü³⁷ nahiye merkezine İbrahim Paşazadelerden 500 asker, iki top müteaddit mitralyözün ulaştığı haberi geldi. Katma da Kuvayı Milliye tarafından düşürülmüştür. Suruçlu Bozan Bey'in 300 kadar kuvvetle ve harekâtı idareye memur Binbaşı İlyas Bey ve bir mitralyözle Kumludere'den Ağcakoyun'a hareket ettikleri anlaşıldı. Antep vukuatının Urfa vaziyetinde cereyan etmekte olduğu teyit etti.

- Karaköprü'deki kıtanın donanımıyla merkeze bu akşam gelmelerine dair emir verildi.

• Saat on buçuk raddelerinde Fransızlardan gönderilen bir tezkerede 60 deve ve 20 beygirin bu akşam tedariki temin edilirse hemen Urfa'yı terk edeceğine dair teklif vaki oldu. Bu teklifler kumandanlıkça açıklanınca halk arasında pek büyük sevince neden oldu. Aldığımız son bilgilerde kuman-

36 Pehlivanzade Binbaşı Nuri Bey. Bkz. sf. 41

37 Bugün Suriye sınırları içerisinde Telabyad'ın güneyinde bir yerleşim.

danlık bu tekliflere bazı şartlar ekleyerek tarafsız bir bölgede görüşülüp kararlaştırılmasını bildirmiştir.

Gece yine keşif kolu çatışması vaki oldu. Gece saat ikide 14/1 mevcudiyle şehre dahil oldu. Başkaca kayda değer bir hadise olmadı.

9 Nisan Cuma:

- Sabahtan öğlene kadar önemli bir hadise olmadı. Fransızlarla dünkü gün gerçekleştiği haber verilen görüşme bugün saat onda köprü³⁸ üzerinde icra olunarak çatışmalar sona erdirildi. Binaenaleyh bugün saat on birden itibaren Urfa hadisesi bitme sınırına vardı. Şartlar hakkındaki ayrıntıyı yarın elde edersek kaydedeceğiz.

10 Nisan Cumartesi:

- Bugün yaptığım soruşturmaya göre Fransız kıtası bu gece saat on bir bitiminde hareket edecektir. Bütün takip ve soruşturmama rağmen şartlar hakkındaki anlaşmayı aynen elde edemedim.

Yalnız söylentilerdeki iddiaya göre Fransızlar tarafından ileri sürülen bütün şartlar tarafımızdan kabul olunmuştur. Şartları aynen elde edersek yine kaydedeceğiz. Akşama kadar genel siyasi duruma dair belgeye dayalı bir bilgi elde edilemedi.

38 Karakoyun üzerinde bulunan ve daha sonra Ali Saip Köprüsü adı verilen Millet köprüsü

11 Nisan Pazar:

• Fransızlar dün gece saat yedide bütün mevcuduyla hareket etmişlerdir. Bunlara öncü vazifesini 10 süvari jandarma ile bir subay ve artçılık hizmetini de bir subay ile 100 piyade jandarması ifa ediyordu.

• Sabahleyin ahalide bir heyecan vardı. Herkes akın, akın silahını alarak Fransızların hareket ettiği hattı takip ediyorlardı. Telaş, endişe artmaya başladı. Bir süvari geldi, taşıdığı evrakta şu (Fransızlar geçtikleri mevkideki köylere taarruz etmelerinden aşiretler ayaklanmış ve Şebeke civarında çatışma başlamıştır. İmdat kuvveti olarak makineli tüfek gönderilmesi önemle bekleniyor) ifadesi mevcut idi. Şimdi ikinci bir ateş daha başladığı anlaşıldı. Milli aşayir kuvvetleri imdada tamamen gittiler.

• Memlekette sükûnet devam ediyordu. Çatışma alanına gelen postalar, düşmandan 40-50 civarında kayıp vukua geldiğini ve düşmanın durumunun pek kötü olduğunu akşam olmazdan kuşatma kuvvetlerinin tamamlanmasını tavsiye eyliyorlardı.

Saat yedide yaralıların merkeze ulaşmaları çetelerle aşayirin faaliyetini gösteriyor, hücum eden mücahitlerin fedakârlığını ispat ediyordu.

Herkeste sevinç işaretleri görülmeye başlandı. Yavaş yavaş gelen yaralılarından alınan bilgiler meselenin kesin sonuçlandırılıp düşman kuvvetinin yok edilerek kısmen esir edildiğini bildiriyordu.

Saat sekize doğru kumandanlığa ulaşan rapor oradaki Fransız kuvvetlerinin savunmalarının yok edilerek geri kalanının esir edilmiş şekilde merkeze sevk edilmek üzere bulunduğunu bildiriyordu. Yarım saat sonra Amerika tebaasından

bir kişi Fransızlarla beraber Halep'e gitmek üzere iken olay sebebiyle gidemeyerek oradaki milli kuvvetlere sığınmaya mecbur kaldığından merkeze geldi. Hakkında son derece iyi muamele yapıldı.

Saat dokuzda esirlerin takım takım gelişleri şehir civarında görünmeye başladı. Ahali, kadın, çocuk, erkek genellikle karşılamaya memleket civarındaki kabristanda³⁹ birikmişler, bütün halk çağrışarak bağrışarak milletin azim ve yiğitliğinin gösterdiği harikaları anarak milli emeller uğrunda her türlü fedakârlık hususunda kesinlikle hiç bir şeyden kaçınılmayacağınılân eylediler.

Yaralılar ve esirler saat ona doğru tamamıyla şehre geldi. Gereken yerler hazırlanarak istirahatlerinin sağlanmasına çalışıldı. Milli kuvvetler de döndü, bu suretle mesele kapandı. Şu önemli çatışmanın lehimize olarak kesin sonuçlanması bütün ahalinin yüzünü güldürdü.

Ermeniler hakkında iyi davranılması, gereken bölgelere emir olunarak derhal noktalar kaldırıldı. Ve bu hadise şu suretle cereyan etti. Milli Kumandan, Mutasarrıf Bey ve eşraftan birçok kişiler Amerika Yardım Kurumu müdiresi⁴⁰ nezdine giderek ziyaret edildi. Orada gereken karşılıklı nutuklar verildi. Ermeniler ve milletler hakkında Kuvayı Milliye'nin gösterdiği iyi muamele müdire tarafından takdir ve sitayişle hatırlatılarak bu milli hareketin düzen ve yönetimindeki kudretin harika suretinde telakki olunduğunu ve bu durumların bütün basına bilhassa Avrupa, Amerika kamuoyuna duyurulacağını bildirdi. Mutasarrıf Bey cevaben teşekkür ederek Ermeniler ve diğer unsurların bu vatanın evladı ol-

39 Samsatkapı'daki Bediüzzaman mezarlığı

40 Mary Caroline Holmes, Urfa Ermeni yetimhanesinin Amerikalı yöneticisi. Bkz. syf. 44

mak ve Osmanlı bulunmak itibariyle Müslümandan katiyen ayırt edilemeyeceği ve Osmanlı adaletinin onları merhamet ve şefkat gölgesinde bütün hukuklarına malik eyleyeceğini ve kutsallarının tamamen korunacağını bildirdi. Müdire ve orada hazır bulunan Ermeni ileri gelenleri bu nutka teşekkür ettiler. Bu ve daha bazı önemli görüşmeleri takiben Ermeni kilisesine gidilerek orada toplanan Ermeni milletine hitaben aynı duygular, fikirler açıklanmış ve buna karşı alınan cevaplarda; Ermenilerin Osmanlı tabiiyeti altında olarak hiçbir zaman başka bir surette kandırılmayacağı ve kandırılmadığı ve binaenaleyh şu insaniyetli davranışlara bütün millet namına teşekkürler eylediği ifade kılınmış ve siperlerin hemen kaldırılması teklif olunarak her iki millet mahallelerinin nezaretleri hakkında gereği yapılmış, Ermeni mahallesine ait kuşatma kaldırılmıştır. Bu suretle Ermeniler çarşıya inerek iş ve güçleriyle meşgul olmaya başlamışlardır.

• Düşmanın çekilmesine ait şartları elde edemedim. Artık elde edilmesine de hacet kalmamıştır. Genel siyasi durum hakkında bilgi alınamadı.

12 Nisan Pazartesi:

• Bugün merkezde ve milli karargâhta hazırlıklar görülmüyordu. Bu hazırlıklar Kuvayı Milliye'nin ileri hareketini hissettiriyordu. Başkaca mühim bir hadiseye dair etrafta malumat gelmedi.

13 Nisan Salı:

• Suruç'ta Kuvayı Milliye kumandanlığına bildirildiği-ne göre Cerablus'taki düşman bazı sefer hazırlıklarında bu-

lunduğundan durumun düzenlenmesi için şimdiden bir top ve gerekli takviye kıtalarının yollanması rica olunuyordu.

- Memlekette dünkü hazırlıkların pek şiddetlisi bugün yapıldı. Çeteler, milli tabur, merkezde kalan aşiret kuvvetleri karargâha toplanıyorlar, oradan emirler alarak gereken noktalarda belli zamanda toplanmalarını sağlamak için gerekenlere tebligatı yapıyorlardı.

Bir taraftan yük taşıma hayvanları toplanıyor, diğer taraftan yardımlar toplanıyor ve dağıtılıyordu. Akşama ve gece saat dörde kadar bu hal devam etti. Saat beşe yakın bir zamanda Milli Kuvvetler hareket ettiler. Yönleri batıya olduğundan derhal sabahki bildirilen Suruç kazasına gitmeleri gerekiyordu.

- Gündüz saat onda Süvari Alayı merkeze geldi. (Bozuk olduğundan Antep'de şehirde muhabere yapılmadığı anlaşılıyordu.) Bugün başka bir havadis yayılmadı.

14 Nisan Çarşamba.

- Sabah Milli Kuvvetlerden bir kısım kişiler ve çeteler hareket ettiler. Saat ikiyi on dakika geçe bir düşman uçağı Urfa ufuklarında ve eski Fransızların eski yerleştiğı mevkilerin üzerinde üç - dört defa dolaşarak bir aydınlatma fişengi ve otomatik mermilerini atarak cevap almayı başaramadı, çekildi gitti. Çünkü hadise kapanmış Urfa'da hamdolsun düşmandan eser kalmamıştı. Uçağın bu hareketi kamuoyunda iyi etki bırakmadı ise de kötü etki de yapmadı. Öğleden sonra Milli Kuvvetlerin Suruç'a vardığına dair telgraf geldiğı iştirildi.

Geri kalan sevkiyat için bugün de hazırlık vardı. Fakat dünkü gibi gelmedi.

15 Nisan Perşembe.

- Harran nahiyesinde Milli aşiret reisi İbrahim Paşazadelerle orada ki bazı tıynetsiz aşayir arasında çatışma başladığı işitildi. Henüz teyit edilmedi.

- Cerablus'a düşmanın 300-400 miktarında bir kuvvetinin bazı teçhizatıyla ulaştığı haberi geldi.

- Akşama kadar sükûnet devam etti. Akşamdan sonra Nizip'ten alınan telgrafta düşmanın 1000 kadar kuvveti Nizip'e gelerek orada kaldığı ve bunlara ait hazırlıklarda bulunulduğu ve neticesinin de ayrıca bildirileceği açıklandı. Urfa'dan dönen uçağın düştüğü hakkında bir söylenti dolaşmağa başladı. Geceye kadar bu havadisler teyit edilmedi.

16 Nisan Cuma:

- Bu gece gelen telgraflar Nizip'ten 15 Nisan sabahı hareket eden düşman kuvvetinin "Gâvur köyü" nam mevkiinde Nizip'ten çıkan ve Antep'ten gelerek orada vaziyet alan çeteler tarafından ateş altına alındığı ve çatışmanın devam etmekte olduğu ve düşman kuvvetinin 200 ölü bıraktığı ve birçok da yaralı olduğunu bildiriyordu.

- Kilis merkezinden Antep'e imdat kuvveti sevk edilmiş ise de o da Kılıç Ali Bey'in çetesi tarafından karşılanarak tutulduğu ve çatışmanın halen devam etmekte olduğu bildiriliyordu.

• Saat onda Suruç'tan merkeze gelen jandarmalar taşıdıkları evrakla kumandanlık vekâletine gitmiş ve dönüşlerinde şu ifadede bulunmuşlardır. "Dördüncü ayın on dördüncü günü Arappınarı'na Kuvayı Milliye vardıktan sonra oradaki düşmanı kuşatarak topla dövmeye başladılar. Ve akabinde bazı noktalardan hücum etmişlerse de düşman kuvveti bina dâhilinde yer yüzeyinde imal ettikleri tabya ve siperlerde bulunduklarından bu hücum ve bombardıman başarılı sonuç vermemiş ve bu meşguliyet sırasında Siftek cephesinden düşman imdat kuvveti görünmeye başladığından taarruz harekâtından kaçınılarak imdat kuvvetleriyle karşılaşmışlar ve çatışmaya koyulmuşlardır. Topların etkisiz kalmasından Suruç merkeze geri gönderilmesi bazı yanlış anlamalara yol açmışsa da gerçek ortaya çıkınca ortadan kalkmıştır."

• Memlekette heyecan alametleri görülmeye başlamış ve Suruç'a imdat kuvveti ve cephane vesairenin sevkine teşebbüs edilmiştir.

Saat on ikiden sonra Suruç merkezinden gelen telgrafta 14 Nisanda başlayan çatışmanın 15 Nisan'da düşmanın ricatıyla neticelendiği ve Milli Kuvvetin takibe koyulduğu bildirilmiştir. Yeterli silah mevcut olup endişe edecek bir hal olmadığı ortaya çıkmıştır.

• Gece cephane kuvvetleri ve süvari kıtasından bir miktar müfreze sevk edilmiştir. Başkaca kayda değer bir hadise olmadı.

17 Nisan Cumartesi:

Erzurum.

Urfa Mutasarrıflığına ve Kuvayı Milliye Kumandanlığına

Urfa kahramanlarının Kuvayı Milliye aslanlarının yiğitlik ve fedakârlıkları sevgili bayraklarımızın yine Urfa üzerinde dalgalandığını haber almakla Kolordumuz büyük sevinçler duymaktadır. Osmanlılığı, Osmanlı vatanı ve Osmanlı sancağını muhafaza için canlarını siper eden Urfalılar ve Kuvayı Milliye fertlerinin ve sizin pâk ellerinizi öper. Kolordumun samimi duygularını arz eylerim. Müteakip harekâtınızın dahi başarılarla nail olmanızı temenni ederim. Kolordum bölgesinde Urfa şehitlerinin ruhlarını şad ediyoruz. 13 Nisan 1920

Erzurum

15.ci Kolordu Kumandanı

Kazım Karabekir

• Bu telgraftan başka daha başka mevkilerden tebrik telgrafı gelmektedir.

Biz önemi gereği diğerlerine numune olarak kaydediyoruz. Akşam Suruç'tan Kuvayı Milliye kumandanlık vekâletine gelen bir telgrafta 15 Nisanda takibine koyulan düşmanın tamamıyla telef edilip kuvvetlerinin dağıtıldığı bildirilmektedir.

• Diyarbekir'den huzur ve asayiş temin etmek üzere iki tabur piyadenin 17 Nisan'da Diyarbekir'den hareket ettirildiği Kolordu'dan çekilen telgraftan anlaşılmıştır.

18 Nisan Pazar:

• Bugün alınan kesin haberlere göre Arappınarı'na gelmekte iken döndürülen düşmanın (Siftek) istasyonuna sığındıkları ve kuşatıldıkları anlaşıldı. Mahalli asayiş hamdolsun tamamen iade edilmiş memleket sükûnetini korumaya baş-

lamıştır. Amerika Kızılhaç heyeti dünkü gün merkeze gelmiş idi. Bugün karargâhı, hastane ve diğer mevkileri dolaşan Heyet, Mutasarrıf Beye şu beyanatta bulunmuşlardır:

1.Bütün inceleme ve gözlemlerimizi özetlediğimizde Urfa hadisesinde Kuvayı Milliye'nin diğer unsurlar hakkındaki iyi davranışlarını takdir ettik. Bu yüce fikre hiçbir kuvvet dayanamayacak ve aciz kalacaktır. Bizim kanaatimiz budur. Ve bunu basına, yüksek makamlara arz edeceğiz.

2.Fransızların Urfa ile ilgisi kesilmiş ve binaenaleyh Urfa'ya harekât yapmaya hiçbir yetki ve hakları kalmamıştır.

3.Uçak Cerablus'a girmeden Arappınarı'ndan ileride düşerek ederek harap olmuştur,

ifadesinde bulunmuşlardır. Biz de şu bilgilerin bir kısmı cidden dikkate değer olmakla kayıt ettik.

- Bugün kayda değer bir olay görülmedi.

19 Nisan Pazartesi:

• Diyarbakır'da 13. Kolordu Kumandanı Ahmet Cevdet Bey'den Urfa Mutasarrıflığına 17.04.1920 tarihli yazı: Nisanın 21.ci Perşembe günü Ankara'da olağanüstü Meclis, üyelerin çoğunluğu ile toplanacaktır. Harekât 1136/2382

• Suruç'taki Kuvayı Milliye ile Fransızlar arasında çatışmanın devam ettiği ve Kuvayı Milliye tarafından Arappınar istasyonuna taarruzla bombardıman yapılmakta olduğu haberi alındı. Merkezde asayiş ve sükûnet tamamen tesis etmiştir.

- Bugün Suruç'tan kumandanlık vekâletine gelen telgrafta Basravî⁴¹ ile Fransızların Arappınar civarındaki vaziyetlerini iyice izah ediyordu.

Düşmanın bütün kuvvetinin 300-400 kadar olduğu, küçük çapta bir de topları bulunduğu, 18 Nisan'da tarafımızdan tahliye edilen siperlerin düşman tarafından işgal edilerek top muharebesi başladığı ve topçumuz tarafından topların yerleştirildiği ve düşman asli hatlarına geri döndürülerek siperlerin işgalle çatışmanın kızıştığı bildirilmektedir. Durum lehimize uygundur.

- Amerika Kızılhaç heyeti bugün Urfa'dan Halep'e doğru hareket ettiler. Ermeni milletinin Urfa Kuvayı Milliyesi'nden haklarında gösterilen iyi muameleden dolayı müteşekkir olduklarını ve bütün haklara kavuşmuş olmakla beraber İslamlarla müştereken işleriyle güçleriyle meşgul bulunduklarını ve Fransız işgallerinin kabul edilmeyeceğini ve askeri harekât yapıldığı takdirde Müslümanlarla omuz omuza vererek Fransızlara kurşun atacıklarını ve böyle aksi harekete meydan verilmemesini rica ile General Gouraud'nun dikkatini çekmeye söz konusu heyeti tevkil etmektedir.

- Mutasarrıf Bey'in Cerablus kumandanına hitaben Urfa'dan çıkan Fransızlar hakkındaki söylentiye dair yazdığı yazıda özellikle şu cümleler mevcut idi:

“Urfa'dan Fransız kuvvetleri silahsız değil, silahlı olarak çıkmışlar ve memlekete iki saat mesafede aşayir ve çeteler tarafından çatışmaya tutulmuşlardır. Fransız askerlerine katliam yapıldığı ve İslam askerlerinin⁴² ayrı tutulduğu yalandır.

41 Suruç bölgesinde Fransızlarla işbirliği yapan Ketkânlı aşireti reisi.

42 Fransız işgal kuvvetinde bulunan Cezayirli ve Senegalli Müslüman askerler kastediliyor.

Kuvayı Milliye'nin hükümete teslim ettiği esirler ve yaralıların kendileri ordadır. Bu kimselerde cins ve mezhep ayrımı yapılmadan, teslim olanlar iyi muamele görmüşlerdir. Esirlere tatbik edilmekte olan iyi muameleye Amerika Kızılhaç heyeti adil bir şahittir. Binaenaleyh Suruç'ta bulunan Kuvayı Milliye kumandanlığıyla haberleştikten sonra bunların buradan aldırılması hususunda reyiniz saklıdır."

Kızılhaç heyeti Kuvayı Milliye'nin diğer unsurlar hakkında gösterdikleri iyi muameleyi tekrar takdir ederek halkı siyasi mahfillere keyfiyeti arz ve bütün basına gözlemlerini yazacağını beyan ve veda ederek Urfa'dan ayrıldı.

- Akşama doğru Suruç'tan gelen bazı milli postaları kumandanının telgrafını teyit ediyorlardı. Genel siyasi durum hakkında bugün ordudan bir bildiri yoktur.

Gece Suruç'taki milli kumandan buradaki kumandalık vekâletine gelen telgrafta Fransızların Birecik, Nizip, Cerablus havalisine kendi casusları vasıtasıyla kamuoyunu etkilemek üzere altı tabur miktarındaki kuvvetlerin İskenderun'dan şarka hareket ettirildiği ve Trablus bölgesinde 3000 miktarında kuvvetleri mevcut olup bunları da Arappınarı'na doğru sevk ettikleri bildirilmiş, hepsi de bildirilen olayın kesinlikle asıl ve esası olmadığı gibi Cerablus bölgesindeki kuvveti de 1000 civarında olduğu ve öteye beriye sarkıntılık ederek dağınık olan müfrezelerinin himayesine çalıştığı tamamen tahakkuk etmiştir. Binaenaleyh orada bu yolda söylenti varsa hemen yalanlanıp düzeltilmesi bildiriliyordu.

- Bugün başkaca bir hadise görülmedi.

***M. Cevdet Emiroğlu'nun
Kurtuluş Mücadelesi
Hatıratı***

Mehmet Cevdet Emiroğlu
(Halil Saim-Hayriye) (1896-1981)

Adana Sultanisi'nden mezun olduktan sonra öğretmenlik ve Turan İlkokulu Müdürlüğü yapmış, çeşitli cephelerde savaşırken İngilizlere esir düşüp Mısır kampı'nda kalmış Mütareke'den sonra döndüğü Urfa'da Kurtuluş Savaşı'na yedek subay olarak katılmıştır. Hizmetlerinden dolayı verilen S.13779 sayılı kırmızı şeritli İstiklâl Madalyasının sahibidir.

Sayın Hemşerilerim,

Bay Ahmet Mestçi, benden, Urfa Kurtuluşunda bulunduğum bölgeye dair bazı notlar istedi. Aradan 41 sene geçmiş. O zamana ait elimde hiç bir not belge mevcut değil. Fazladan, yaşımın 65 olmasıyla hafızamın zayıflaması yüzünden yazılarımda bazı noksanlar bulunabileceğini itiraf ederek özür dilerim. Notları objektif ve gayri şahsî olarak aşağıya yazarken doğrultacak dostlarıma şimdiden teşekkür ederim.

Lapa lapa yağan karlar altında savaş fiilen başlamıştı. Fransız kuvvetleri şehrin hâkim ve stratejik noktalarını tutmuştu. Külâflı Tepesi¹, Askeri Hastane, Amerikan yetimhanesi², Karalök'ün Bağı³, Bediüzzaman Karakolu⁴, Memleket Hastanesi⁵, Alman Hastanesi⁶, Osman Kürkçü ve Mahmut Nedim Kürkçü Bey'lerin konakları, Keşişin Ağılı⁷ vs. ileri emniyet karakollarıydı. Tek hamlede yedek subay arkadaşlardan Suphi ve Akif Sözeri kardeşler⁸ Badıllı aşiret reisi Sait

1 Urfa'nın kuzey batısında yer alan ve bugün Askeriye'nin elinde bulunan stratejik tepe.

2 Bağlarbaşı'nda bugünkü Sağlık Müdürlüğü binası.

3 28 Şubat 1920'de Kuvayı Milliye'nin taarruzuna uğrayan Fransızların işgalindeki bağ evi.

4 Bugün yıkılmış bulunan ve Samsatkapı'daki Bediüzzaman mezarlığının Suruç'a doğru çıkışında bulunan karakol

5 Uzun zaman Devlet Hastanesi olarak kullanılmış bulunan bugün dış hastanesinin bulunduğu taş bina.

6 Uzun zaman ortaokul olarak da kullanılmış olan Mahmut Nedim konağının kuzeyindeki Dr. Fischer'in başında bulunduğu hastane.

7 Bugün Şehitlik çamlık sınırları içerisindeki bağ/ağıl

8 Akif ve Suphi Sözeri kardeşler için bkz: syf. 10, 20

Bey'in⁹ kuvvetleriyle Külâflı Tepesine taarruz ederek Fransızlara ilk darbeyi indirmişler 14 makineli tüfenkle hayli cep-hane ve 30'a yakın esir de almışlardı.

İkinci taarruz, -tarihi hatırımda değil- bir sabah Urfalılar tarafından Mancı deresinden Karalök'ün bağ evine yapılmış, 30 cm. kalınlığındaki kara rağmen hedeflerini göstermemek için beyazlar giyerek geniş bir yamaç üzerinde mücahitler gü-pegündüz yoğun makineli tüfek ateşine doğru ilerliyorlardı. Maalesef bu taarruz bize çok pahalıya mal olmuştu. Cesaret yarışı yaparcasına ilerliyorlardı. Burada açıktan yapılan ateş yağmuru altındaki bu taarruzda Rastgeldi Hacı Ahmet Bey¹⁰ ve Mestçi Ahmet Beyle¹¹ Fuat Kemancı Bey'in¹² ve daha adla-rını hatırlayamadığım kimselerin şehit ve mecruh olmalarıyla sonuçsuz kalmış, fakat Fransızlar da bu ağıldan çekilmeye mecbur edilmişlerdi. Hatta o derecede ki Mestçi Ahmet Bey ağılın duvarına kadar gidip aralıksız ateş eden dışarıya ve-rilmiş makineli tüfek namlusunu tutarak sarsmış Fransızları hayli hayret ve korku içinde bırakmış idi.¹³

Bu usulsüz ve başıbozukça yapılan ve adeta kahraman-lık yarışı şeklindeki taarruzun sonucu bizleri çok üzmüştü. Düşmanın ve bizim ateş eden kuvvetlerimiz: Fransızların kırk yedi makineli tüfeğine rağmen bizim elimizde jandar-ma dairesinden senetle aldığımız Rus tüfenkleri ve mahdut

9 Sait Bey için bkz. syf. 27

10 Rastgeldi Hacı Ahmet:(Rastgeldi)(1891-1336): Karalök'ün Bağı'na yapı-lan hücumda şehit oldu.

11 Mestçi Ahmet Bey için bkz. syf. 11

12 Kemancızade Fuat (Toksöz) (1901-1955): Kuvayı Milliye'nin gözü pek savaşçısı. Geceli gündüzlü baskınlarıyla düşmanı yıldırılmış, 28 Şubat 1920'de Kuvayı Milliye'nin Karalök'ün Bağı'na hücumunda üç yerinden yaralanmıştır.

13 Ahmet Mestçi kendisiyle yaptığım konuşmada bunu Arif adlı mücahi-din yaptığını söylemişti.

sayıda cephanemiz vardı. Onların topları yok ise de bizim iki makineli top, az miktardaki cephanesiyle ancak maneviyyatı takviye etmekten başka işe yaramıyordu. Hedefler taş ve müstahkem binalara tesir bile etmiyordu.

Yaralılarımıza eski Sanat Okulu'nda (Halkevi)¹⁴ bakılıyorsa da sayılarının çokluğu ve güpegündüz sipersiz açık bayırlardan yapılan bu taarruzu askeri bakımdan doğru bulmadık. Diğer taraftan Halilürrahman'dan Samsat Kapısındaki¹⁵ Şakaloz¹⁶ siperlerine kadar uzanan ve Türk Ermeni mahallelerini ayıran çizgi halindeki barikatlar da gelişigüzel/başsız gençler tarafından tutulup nöbetleşe bekleniyorsa da Tıfındır'da¹⁷ hâkim tepeyi tutan 17 Fransız askeri Ermenilerin yardımıyla siperler kazarak Kalaboynu¹⁸ ve sair mahalleleri ateş altına almış idiler. (Unutmamak için ilave ederim ki kurtuluştan sonra Tıfındır'da gördüğünüz siperler yalnız on dört kişilik Fransızların değil yüz seksen kişilik Ermenilerin idi) ve Fransızların başında Tunuslu Yzb. Abdullah adlı bir Fransız Müslümanı vardı. Bu suretle Ermenilerin Fransızlar ile işbirliği yaptığı bir kez daha anlaşılmış oldu. Zira savaşın başında ve birçok defa Tıfındır'ı elde etmemiz için yol vermeleri hususunda Ermenilere yapılan müracaatlarda "biz tarafsız kalacağız" diye ayak diriyorlardı.

Halbuki Bediüzzaman Karakolundaki Fransızlarla Tıfındır'daki Ermeniler arasında bağlantı vardı ve bunu kesmek gerekiyordu. Bu karakol bir gece baskınında Türklerin eline

14 Bugün Karameydanı'nda bulunan PTT binasının yeri

15 Urfa'nın Kuzeyinde Sumeydanı'ndan Karakoyun'a doğru inen yolun ağzında bugün yıkılmış bulunan kapı

16 Şakaloz'un evi için bkz syf. 29

17 Bkz. Tıfındır için bkz. syf. 22

18 Şehir merkezinden Urfa kalesine çıkan doğu ve güney yamaçtaki mahalle/mevki

geçerek evvela Fransızlardan kurtarılmış oldu. Cephanesi bol iâşesi sınırlı düşmanı yıpratmak derhal çemberi daraltmak doğru; gerilla hareketi yanlış idi. Açıksu (Kehriz)'nın mecrasını değiştirmek düşmanı susuz bırakıp teslim mecbur etmek gerekiyordu. Kehrizbaşı'nda,¹⁹ Kürkçü Osman Bey'in evinden²⁰ başka kuyu yoktu. Düşmanı susuz bırakıp teslim mecbur etme planını on iki yedek subay arkadaşla düşündük. Bunun için bir muhtıra hazırlayarak Kuvayı Milliye Kumandanı Ali Saip'e verdik. Vaktiyle Sultanî²¹ Mektebi olan şimdi Sami Barlas Bey'in evinde²² varılan kararın hafızamda kalan özeti şöyleydi:

1) Şehirli ve aşiretlerden oluşan milli kuvvetler düzensiz olarak taş binalara ve bazen güpegündüz açıktan taarruz etmekte. Bu hücumlar fayda sağlayamayacağı gibi beyhude yere yaralı ve şehit verilmektedir.

2) Düşman sağlamlaştırılmış binalarda korunarak savunmada oldukları halde bizimkiler sırf memleket sevgisiyle kumandansız ve yurtseverce gayretle bu taş binaların önünde erimekteler.

3) Bu taarruzlar Kurtuluş Heyeti Merkeziyesi arasındaki hiçbir askerlik görmeyen ağa ve eşraftan ibaret olan kişilerin uygun görmesiyle böyle oluyor. Halbuki bu savaş işini dört seneden beri muhtelif cephelerde tecrübe görmüş ve muhtelif askerlik kollarında yetişmiş 60'dan fazla yedek subay arkadaşımız pekâlâ becerebilirlerdi: Yedirip-içirme, yardımlaşma, idari ve siyasi hususların Kurtuluş Heyeti Merkeziye-

19 Bugünkü Meteoroloji'den Bağlarbaşı'na Açıksu'ya uzanan mahal.

20 Bugünkü Dedeman Oteli'nin yeri

21 Lise.

22 12 Eylül (Demokrasi) caddesinden Rastgeldi Sokağı girişte sağ köşedeki bina.

sine; savaş işlerinin ise bu gibi arkadaşlara bırakılması, beyhude hücumlardan vazgeçerek kuşatma çemberinin daraltılması Kehriz suyunun mecrasının değiştirilerek düşmanın susuz bırakılması, Ermenilerle bağlantılarının kesilmesi ve cephanelerinin bir önce tükenmesi için gizli gizli ve yer yer ateş açılması gibi tedbirler alınarak düşmanı teslim mecbur bırakmak vs..

Yukarıda özetlediğim hususlar ve şimdi hatırımda kalabilen (zira kırk bir yıl aradan geçmiş ve ben altmış beş yaşında olup hafızamdan belli kayıplara uğradığına göre eksikler ve yanlışlar varsa tashih buyurulmasını isterim) arkadaşlar şunlardı: Ahmet Mestçi, Akif ve Suphi Kardeşler, Dava vekili Muhlis, Öğretmen Fikri²³, Öğretmen Salih Saraç, Yahlizade Sabri, Maarif Başkatibi Canbeyli Remzi, Yorgancı İbrahim, Faik, Osman İlhami vs..

Bu muhtırayı Haşimiye Çarşısındaki Karakolun²⁴ alt katındaki loş bir odasında Kuvayı Milliye Kumandanı Yzb. Ali Saip Bey'e verdik.

Hepimizi iyi karşıladı, fikrimizi uygun gördü ve bu hususlarda Şube Reisi Bnb. İlyas Beyle bağlantı kurarak tedbir almamızı istedi. Bu arada bize “çocuklar dikkat ediniz, içimizde casus vardır, herkese güvenmeyiniz” deyince hepimiz hayret ve dehşetle birbirimize bakiştık. Kendisine “bu casusun kim olduğunu öğrenelim ki sakınalım”, dedik. Bunun üzerine (Yahli Sabri adında bir yedek subay) deyince birden afalladık. Zira Sabri hepimizin sevdiği, özellikle güvendiği-

23 Hocaade Muallim Mustafa Fikri (Demirel)(1896-1961): Kuvayı Milliye’de önemli hizmetleri geçmiştir. Listesi yapılan Urfa yedek subaylarının komutasında oluşturulan yüzer mevcutlu 4 çete bölüğünden dördüncüsü Hocaade Fikri’ye verilmiştir.

24 Haşimiye çarşısının kuzeyinde yer alan ve bugün yıkılmış olan karakol.

miz fedakâr bir çocuktur. “Bunda bir yanlışlık olsa gerek,” diyerek bunun üzerine şimdi adını hatırlayamadığım şişmanca eski bir Jandarma Çavuşunu çağırdı. Güya Sabri'nin eniştesi Suruç'ta Aşiret reisi Hüseyin Paşa'nın²⁵ Fransızlarla birlikte bir ziyafette çekilmiş bir fotoğrafını gördüğünü söyledi. Bunun üzerine aramızda bulunan Sabri tabancasını Ali Saip Bey'e uzatarak “casus isem şimdi bu tabancayla beni vurunuz” diye karşılık verdi ve “Eniştesinin davranışından kendisinin sorumlu olamayacağını şimdiye kadar çeşitli cep- helerde kahramanca dövüştüğünü şimdi de fedakârlıktan çekinmeyeceğini, şahsi ve düşmanca iftiradan üzülmüş olduğunu” ekledi. (Hemen ilave edelim ki bu kahraman arkadaşım daha sonra İstiklal Harbine de katılarak şehit olmuştur).

Ertesi günü Sultani Mektebinin odasında Şube Reisi İlyas Bey'le bir toplantı yaptık. Mücadelenin başıbozukça yapılacağına düzenli bir kıta halinde daha çabuk sonuç alınacağı kanısına varılarak henüz hatırımda kalan tedbirlerin alınmasına karar verildi.

1) Babam nüfus başkâtibi olduğu için biz babamla birlikte geceleyin devriye giderek nüfus kütüklerini götürecektik.

2) Her camie iki arkadaş giderek orada gönüllü gelenleri yazacaklardı.

3) Bu husus Belediye tellalı Hacı Ömer vasıtasıyla halka duyurulacak idi.

Bir gün sonra vazifeyi alan arkadaşlar işlerinin başına gitmekle beraber Hacı Ömer de gür sesiyle gençleri vazifeye davet ediyordu.

25 Nebibeyzade Hüseyin Paşa (1876-1934) Haltanlı aşiret reisi.

İki saat geçmemişti ki o zaman geçici olarak polislik vazifesini alan yedek subay arkadaşlardan Reşit Rastgeldi Bey'le Kako Ömer, karargâh yaptığımız Sami Barlas'ın evine gelerek bizlerin merkeze çağrıldığımızı tebliğ ettiler. Biz savaşa fiilen başlandığı için yönetim gücünün Ali Saip Bey'in elinde olduğunu sanıyorduk. Meğer duruma Belediye Reisi Hacı Mustafa Kâmil Bey hakimmiş.

4) Bizim bu hareketimizi kendi otoritesine aykırı saymış milli kuvvetlerin elinden alınacağını sanarak öfkelenmiş imiş. Bu kişiyle aramızda biraz da hoş olmayan konuşmalar oldu. Nihayet "bu çarşı karakolunda konuşmak marifet değil, yarın yapılacak umumi taarruzda sizi cephede görmek isteriz dedik" ve ayrıldık.

Halvetiye Karakolu'ndaki toplantı:

Bütün aşiret reisleri, Heyeti Merkeziye üyeleri, Küçük Hacı Mustafa Kâmil²⁶, Ali Saip ve İlyas Beylerle²⁷ yedek subay arkadaşlardan oluşan bir heyet ertesi günkü “umumi taarruzu” kararlaştırıyorduk. Kehrizbaşı'nda Fransızların işgalindeki sağlam taş binalar ve hâkim evlere çeşitli kollardan hücum edilerek Ermenilerle Fransızların biri birlerine yardımlarına meydan vermemek için aynı anda harekete geçilecekti. Bunun için Eski Kışla'dan toplanan binalarda gedikler açacak ve bizler de bu gediklerden binalara girecektik. Birkaç havai fişekle alarm verilecekti. Yedek subaylardan Suphi ve Akif, Badıllı Sait²⁸ ve Cüneyt Bey'lerin²⁹ kolunda Osman Kürkçü'nün evine; Canbeyli Remzi, Döğnerli Aşiret Reisi Bekir Beyin kolunda (Bu arkadaşımız da bacağından yaralandı) Tahtasız'ların evinden yürüyerek Kesişin Ağılı'na; benimle Osman İlhami³⁰, İzollu Bozan Ağa'nın kolunda Mahmut Nedim Kürkçü'nün evine taarruz edecektik. Daha bazı arkadaşlar görev aldılarsa da kimler hatırlayamıyorum. Ben içimden bu hücumun bize pahalıya mal olacağını ve bir sonuç alınmayacağını, düşmana cephanesini sarf edilmekten başka bir işe

26 Hacıkâmilzade Mustafa Reşit Yetkin Bkz. syf. 34

27 Askerlik şube başkanı Bnb.İlyas Bey: Yzb. Ali Saip Bey'in Jandarma kumandanı olarak Urfa'ya atanmasını müteakip oluşturduğu ve yemin ettirdiği danışma kurulunda yer aldı. Fransızların ayaklanma hazırlığını haber almaları üzerine tutuklanmamak için Urfa'yı terk eden Ali Saip Bey'le birlikte Siverek ve Viranşehir'e gitmiş, kaymakam Şevket Bey'le birlikte Resulayn'da bulunan Uceymi Paşa'nın yardımcılarıyla Suruç ve Aneze aşiretlerini birleştirerek Cerablus ve Arappınar arasındaki şimendifer hattını tahrip etmişlerdir.

28 Badıllı aşireti reisi Sait Bey. Bkz. syf. 27

29 Badıllı Cüneyt Bey (1876-1939): Badıllı aşireti reislerinden olup aşiret kuvvetleriyle savaşın başlangıcından sonuna kadar önemli hizmetlerde bulunmuştur.

30 Muradın oğlu Hacı Osman İlhami (Keskinkılıç)(1898 - 20.05.1975): Hekimdede mahallesindendir. Yedek subay olarak savaşın birçok cephesinde önemli hizmetleri geçmiştir

yaramayacağını ve diğer taraftan başarısızlığın maneviyatı da bozabileceğini düşünüyordum.

Fakat karakolda söylenen bir namus borcu vardı. Gece vakit karakol toplantısından ayrıldık. Osman İlhami gelip beni evden alacaktı. Kimde uyku var.. Taarruz edeceğimiz binaların iç teşkilatını biliyoruz. Atılan top mermilerinin taş binaların, o da üst katlarda bazı taşları yerinden oynatabileceğini, bizler ise kuş misali 10 m. yüksekteki gediklerden içeriye gireceğimiz vehmiyle bilinç dışı bir harekete girişmiştik.

Evimizin iki anahtarı vardı. Birisini babam almış kapıyı kilitlemişti, ben öbürünü gizlice almıştım. Kendimi yatağım da uyur gibi göstererek ev halkına bir şey hissettirmiyordum, elbise ile yatmıştım. Gece yarısı hayli geçmişti, sabırsızdım. Yavaşça kalkarak kilitli kapıyı açtım, usulca dışarı fırladım. Osman, beni evde bulamazsa eski hükümetin polis karakolunda birleşecektik. Osman geliyor, kapıyı çalarak bana sesleniyor, benim uyuduğumu sanan babam, "gitti gitti" diye onu savdığını inanıyor. Ben ise çoktan evden ayrılmıştım. Osman'la birlikte Ali Saip Bey de geliyor, birlikte dışarıki kışlaya³¹ gidiyoruz ki, Siverekli köylüler silah deposunu çoktan açmışlardı.

Kazma küreklerle kalın duvarlar deliniyor Millet Hanına gedik açıyorlardı. Zifiri karanlıkta görünmemeğe ve gürültü yapmamaya gayret ediyor nefes bile almıyorduk. Bu suretle Millet Hanı'nın birçok oda duvarları delindikten sonra kapıya yaklaşıyoruz. Gün ağarmak üzere, hücumun heyecanı ile hepimiz titriyoruz. Osman İlhami yerinde durmıyor, hücumu kalkacakları teşvik ediyor, Allah Allah sesleriyle birbirimizin maneviyatını takviyeye çalışıyorduk. Şehirli lilerden Aboyun oğlu Yahya, Parmaksız Müslüm, Küçük

31 Eski Kışla ya da Millet Hanı denilen sur dışındaki kışla kastediliyor.

Hacı Mustafa Bey'in kardeşi (o zaman jandarma başçavuşu idi sanırım) Ahmet Rami³², Hamamcı Sa'do, 'Neşetbey'lerin adamı' dedikleri Remo (Ramazan), tanıdıklarım arasında idi. Yüz elli kişi kadar vardık. İçeriki kışladan atılacak top seslerine kulak kesilmişiz, gözlerimiz alarm fişegi arıyor, Millet Hanı'nın kapısında namus yemini ediyoruz. Şahadet getirenler, ilahi okuyanlar var.

Nihayet toplar patladı, bir daha, bir daha, mermi sayısı 10'u buldu, fakat biz bir şey görmüyoruz. Millet Hanı'ndan Mahmut Nedim Bey'in evine giden sırtta toplanmışız, Rus tüfeklerimiz hazır, namluları öpüyoruz. Yüksek perde çektik fakat başıbozuk köylülerin bağrıışmaları düşmana yerimizi belli etti, seddin kayasına makineli tüfek ateşi yapmaya başladı, tek tük tüfek bombası da patlıyor. Dikkat ediyoruz, top atınca makineli tüfek susuyor. İşte bundan faydalanarak hücumla kalkıyoruz. Derken bir-iki vurulan, aşağı yuvarlanan oldu. Bu yüzden 150 kişiden 40 kişi taarruza kalkabildi.

Mahmut Nedim Bey'in evine taarruz:

Hücum edeceğiz, fakat nereye? Mahmut Nedim Bey'in evine nereden gireceğiz? Top mermileri en üst katta bir iki taşı yerinden oynatmış, kanatlarımız yok ki uçalım da o deliklerden girelim. Artık gözlerimiz bir şey görmüyor, hep bulutlu. Önümüze Nedim Bey'in bahçesinin sonunda bir boyacı dükkânı çıktı. Buraya girelim, oradan da bahçeye ve binaya girelim, diyorduk. Dükkânın kepengi çinko kaplı, sağlam fakat kuvvetli denilecek darbelerle kırarak içeriye giriyoruz.

32 Hacıkâmilzade Ahmet Rami Yetkin, (1889-1940): Hacıkâmilzâde Küçük Hacı Mustafa'nın kardeşidir. Urfa Mücadelesi'nde Kuvayı Milliye saflarında o tarihlerde başçavuş olarak önemli hizmetlerde bulunmuş, Mahmut Nedim'in konağına yapılan hücumda, Arappınar ve Harapnaz istasyonundaki Fransızlara aşiretlerle birlikte yapılan saldırıda büyük başarı sağlamıştı. Hizmetlerinden dolayı verilen S.2140 sayılı İstiklal Madalyası'nın sahibidir.

Tam karşımızda bahçeye bakan bir büyük pencere var, insan boyunda.

Barut dumanları arasında birkaç kişinin pencereden bahçeye atladığının farkına vardık. Fransızlar ise hücumun yerini keşfettiler pencereyi makineli tüfek ateşi altına aldılar. Pencereye yanaşan vuruluyordu, yaralıların sayısı dokuz olmuştu. Bir ara bahçeden pencereye tırmanan -başı sarılı kas-ketli- birinin pencereden üzerimize doğru atladığı görüldü. Göz gözü görmüyordu, duman, barut.. Önce bu gelenin bir Fransız eri olduğu ve Fransızların karşı taarruza geçtiklerini sanarak onu vurmaya kalkıştık. Bilhassa Aboyun oğlu Yahya diz çökerek tam nişan alıyordu ki fark ederek kolunu çektim. Nişanı bozuldu ateş edemedi. Meğer gerisin geri gelen ve bizim Fransız eri sandığımız, Osman İlhami değil miymiş? Çünkü pencere bahçeden bir insan boyu yüksekmiş, Osman o hengâmede kimseye görünmeden bahçeye atlamış, fakat binaya yaklaşmanın imkânsız olduğunu görünce ölmüş rolü yaparak yattığı yerden kımıldamamış, bir ateş kesme anından faydalanarak silahını dahi bırakıp geri dönmeye mecbur olmuştu. Fakat kendisi gibi bahçeye atlayan dört Siverekli köylü talimsiz olduklarından derhal vurulmuşlar ve şehit edilmişlerdi. Eğer Osman İlhami de silahımı kurtarayım çabasıyla gerisin geri pencereye tırmanmaya çalışsaydı öbürlerinin akıbetine uğrayacağı muhakkaktı ve silahı ona serbest hareket etmesine engel olurdu.

Artık pencerenin önünde kimse duramıyordu sağ ve solundaki duvar kollarına sığınmıştık ne içeri girebiliyor ne de gerisin geriye kaçabiliyorduk, mahsur kalmıştık orada. Yaralıların feryadı, öbürlerinin yüksek sesle şahadet getirmeleri Fransızları harekete getirdi. Biz dükkânın önündeki kolları siper almıştık. Önündeki kayalıklara tüfek bombala-

rı yağmaya başladı. Önce Mangırlı Bahçe³³ deresine düşen bombalar ayarlaya ayarlaya bize yaklaştıkça yaklaşıyordu. Sağımda Parmaksız Müslüm solumda Ahmet Rami Çavuş, önümde Remo, Osman İlhami, dükkânın önünde bekliyorduk. Karşımızdaki su terazisi acep ateş tutuyor muydu, oradan Mangırlı Bahçe duvarı dibinden emekliye emekliye Mangırlı Bahçe kahvesine geçmeyi düşünüyorduk. Bombalar bir metre önümüze düşüyor, Ramazan belinden ve kolumdan, Parmaksız Müslüm boynundan, şahdamarından yaralandı, kanlar fışkırıyordu. Oturduğumuz yerde yanımdaki sargı ve pamukla Müslüm'ün boynunu sardım, puşusuyla da sımsıkı bağladık. Fakat Ramazan'ın durumu çok ağırdı. Şöyle ki beyaz patiska entarisi boydan boya al kan içinde idi. Ayağa kaldırdık tam bir Türk bayrağı rengini almıştı. 16-17 yaşında olmasına rağmen soğukkanlılığını muhafaza etmesi hepimizi hayran bırakmıştı. Bugün bile karşılaştım bu kahraman çocuğun boynuna sarılırım, acaba sağ mı? Altı Siverekli köylü daha yaralandı, artık burada kalmamıza imkân yoktu. Birer birer hepimiz yaralanacaktık derken bir fedai kendini karşıya su terazisinin dibine attı, orasını ateş tutmadığını görünce birer birer kaçmaya çalıştılar. Bu suretle yaralılar kalacaktı, Osman ve Rami Beğle hemen müdahale ettik, sağlamlar yaralıları sırtlarında taşıdılar dedik, nitekim öyle oldu. Öğleye doğru kendimizi Samsat kapısının karşısındaki kahvenin önüne atmıştık. Altı yaralıdan ikisi kan kaybından burada can verdiler, ne sıhhiye çantası, ne bir damla su vardı. Su künklerini kırdık avuç avuç su taşıdık ellerimizle yaralıların ağızlarına akıttık.

Kaybımız, heyecanımız, üzüntümüz son haddini bulmuştu. Halk o zaman henüz yıkılmamış olan Samsat Kapı-

33 Karakoyun deresi kenarında içinde kahve bulunan bahçe

sının (burasını niçin yıktılar anlamadım, bir abide idi) sağ ve sol kollarına sığınarak bize bağrışıyorlardı babam, dayım, ta oradan bağrıyorlar, “yaran var mı kollarını ayağını kaldır görelim” diyorlardı. Çünkü bütün elbisem kaputum yaralıları kaldırıp kucaklamaktan onların üzerine örtmekten kan içinde idi.

Kışlanın damından yapılan her top ateşinde Fransızlar atışlarını kesiyorlardı. Muhakkak ki top mermisinden sınıyorlardı. İşte bu fırsattan istifade eden bazı arkadaşlar Samsat Kapısı'na doğru çıkış yaparak kurtuluyorlardı, aynı anda Samsat Kapısından da torbalar içinde (Muhammed'e Selâ) diyerek ekmek getirenler biz kuşatılanlara katılıyor ve bir daha geri dönemiyorlardı. Mecburen karanlığa kadar yaralıların ve iki şehidin başında kalmıştım. Geç vakte kadar bunlarla meşgul olduk. Ve Sanat Okulu'ndaki eski Halkevi ilk yardım yerine naklettik.

Diğer cepheleri bilmiyorum ama benim Osman İlhami'nin ve Ahmet Rami'nin bulunduğu Mahmut Nedim binasına yapılan hücumda dördü bahçede olmak üzere altı şehit on dört yaralı vermiştik. Bunların hepsi İzollu aşiretinden idi. Tanrı mükâfatlandırınsın.

Ertesi günü bu umumi ve büyük taarruzdan olumlu bir sonuç alınmadığını gören Kuvayı Milliye kurmayları başta Belediye Reisi Hacı Mustafa Kâmil olmak üzere beni çağırdılar. Sizin dediklerinizi yapacağız, muntazam kıtalar haline koyacağız, Fransızların Ermenilerle bağlantısını ve bilhassa sularını keseceğiz, bizimle çalışın dediler. Hatta ben oradayken eski Maarif başkâtibi Remzi Bey³⁴ de gelmişti. 4 bölük teşkil edildi 1. bölüğe Canbeyli Remzi ve Faik (soyadını bil-

34 Canbeylizade İsmail Remzi (Gönül) (1900-1995): Milli Mücadele'de yedek subay olarak Kuvayı Milliye taburunun bölük komutanlığında bu-

miyorum) 2. bölüğe Arabikâtibizade Nuri Bey³⁵, 3. bölüğe Mestçi Ahmet kumanda ediyordu ve 4. bölük ise sade jandarma erlerinden teşekkül etmişti.³⁶

Artık bundan ötesi malûm. 10 Nisan günü akşama doğru köprü³⁷ üstündeki mütareke şartlarına Fransızların silahlarıyla ve hatta bir kısım er ve Amerikalı müdire Mis Holmes ile Şebeke sürprizi ile dram sona ermişti. 10/11 gecesi ağır tabya, kara hayaletler gibi şehirden ayrılırken bizler biri birimizi kucaklıyor, tebrik ediyorduk. Sürprizi maalesef birçokları gibi ben de ancak sabaha doğru silah sesleriyle öğrenmiştim. Daha uyuyamamıştım, hemen sokağa fırladım, müfettiş Baki Bey'e uğradım, birlikte zorlu bir yürüyüşle Şebeke'ye cenk meydanına koştuk. Olan olmuştu. Gaziler süngülerine taktıkları kesik başlarla kimin güftelediği ve hemen kimin bestelediği bilinmeyen kurtuluş şarkılarını söyleye söyleye şebekeden dönüyorduk: "Şebeke dağları yüce yüce dağlar / Sajo oturmuş yarasını bağlar / Fransız askeri çöküp çöküp ağlar / Külaflı dağından atlayamadım / Beş on Fransız pâklayamadım / Cephane döküldü toplayamadım/ De çetelere değme / Vursun Fransız aslana da değme."

Bu davanın başından sonuna kadar büyük bir cesaret ve mertlikle çalışan Belediye Reisi Hacıkâmilzade Hacı Mustafa'nın³⁸ büyük ve ebedi hizmetlerini minnet ve şükranla an-

lunmuş, işgalin çeşitli safhalarında hizmetleri geçmiştir. İstiklal Madalyası sahibidir.

35 Arabikâtibizade Mustafa Nuri (Yazgan) (Nuri Baba) (1872-1951): 12'lerden Komiser Şakir'in kardeşidir. Millî Mücadele'nin çeşitli safhalarında yedek subay olarak hizmet etmiştir.

36 4. Bölüğe Hocaade Muallim Fikri (Demirel) kumanda ediyordu.

37 Millet Köprüsüyken sonradan Ali Saip Köprüsü adını alan köprü.

38 Hacıkâmilzade Hacı Mustafa (1870-1933): Urfa Millî Mücadelesi'nin sivil lideri ve Kuvayı Milliye reisidir. İşgalde Urfa Belediye Reisi oldu. Jandarma Kumandanı Bnb. A.Rıza Bey'e göre "...ileri görüşlülüğü ve fedakârlığı konusun-

mak bir memleket borcudur. Ben bir yetki sahibi olsaydım Kurtuluş anıtı yanında bir heykelini yaptıramadıysam bile hizmetlerini mermere kazıttırdım. Bu arada çalışan, yaralanan ve şehitlik mertebesine erenleri de araştırarak o abideye daha yüksek bir değer verdirirdim.

Doğduğum büyüdüğüm memleketim var olsun.

da ne kadar yazılırsa yazılsın mübalağa edilmemiş olur. Olağanüstü tahsil görmüş birinin kudret ve yaraşırılığını gösterecek derecede hizmet ve alkışlanmaya değer davranışlarıyla birlikte vatan duygusuyla dolu kalbinin pek derin ve kuytu köşelerinden kopup gelen pek sıcak ve içten vatan aşkıyla tehlikelere atıldığı için alnundan öpülmeye değerdir. Yüzbaşı Ali Saip Bey'in başarısının büyük bölümü Hacı Mustafa Efendi'ye ait kalır." Mücadele devam ederken 04/04/1920 tarihinde 1. dönem BMM üyeliğine seçilmiş, 09.10.1920'de devamsızlıktan müstafi sayılmıştır. TBMM tarafından; 24.10.1339 tarih, İ: 41, 1 no'lu oturumda 1930 sayılı yeşil şeritli ve 05.04.1925 t. İ: 94, C: 1,124 sayılı kararla 2615 sayılı kırmızı şeritli İstiklâl Madalyasıyla taltif edilmiştir.

DİZİN

A

Abdulhamid Han 59
Abdullah Balak 7, 8
Aboyun oğlu Yahya 93, 95
Açıksu 88
Ahmet Cevdet Bey 62, 63, 80
Ahmet Mestçi 7, 11, 13, 85,
86, 89
Akçakale 47, 49, 50
Akçakoyunlu 55
Akif Sözeri 4, 5, 7, 9, 10, 14,
19, 20, 85, 288
Alem-i İslâm 60
Ali Ağa'nın bağı 23, 25
Ali Rıza Bey 7, 11, 12, 15, 17,
36, 40, 41, 42
Ali Saip Bey 11, 12, 15, 16, 17,
18, 19, 20, 21, 22, 23, 24,
25, 30, 31, 32, 34, 35, 36,
39, 41, 43, 44, 67, 89, 90,
91, 92, 93, 99
Ali Şelli 40
Alman Bağı 24, 25, 29
Alman Hastanesi 85

Amerika Heyeti 68
Amerika Kızılhaç heyeti 80,
81, 82
Amerikan yetimhanesi 85
Antep 14, 18, 50, 51, 52, 62,
64, 65, 66, 67, 68, 69,
71, 76, 77
Arabikâtibizade Komiser
Şakir 21
Arabikâtibizade Nuri Bey 98
Arap hükümeti 54, 55
Arappınar istasyonu 80
Aynelarap 47
Ayntab 59
B
Bab-ı âli 59
Badıllı Cüneyt Bey 92
Badıllı Hasan Bey 27
Badıllı Sait Bey 17, 27
Bağdat 11
Basravî 81
Bediüzzaman Karakolu 85, 87
Bekir Bey 23, 24, 92

Belediye tellalı Hacı Ömer 90

Berazi Aşireti 47

Beşliyan 70

Beykapısı 21, 24

Beyrut 63

Binbaşı İlyas Bey 71

Binbaşı Nuri Bey 71

Birecik 52, 53, 82

Bnb. Ali Rıza Bey 7, 11, 12,
15, 17, 36

Bnb. Hauger 43

Bozan Ağa 38, 92

Büyük Yol 21, 29

C

Cerablus 49, 52, 54, 55, 58,
62, 67, 75, 77, 80, 81,
82, 92

Cevdet Emiroğlu 4, 5, 7, 38,
83, 84, 122

Cezayir 28

Cezire 63

Cinpolat köyü 50

D

Dava vekili Muhlis 89

Dergezenli Mahallesi 22, 23,
24, 36, 37

Diyarbakır 16, 18, 19, 80

Diyarbakir 53, 62, 79

E

Ebubekir Hazım 55

Ellisekiz Meydanı 39

Erkek Numune Mektebi 39

Ermeni cemaati 70

Ermeni mahallesi 70

Ermeni Protestan kilisesi 21

Ermenistan 18

Ermeni Yetimhanesi 44

Erzurum 78, 79

Eski Kehriz 26

Eski Sanat Okulu 87

F

Faik 89, 97

Firuzpaşa 43

Fırfırlı Kilise 21

Fuat Kemancı Bey 86

G

Gaziantep 11, 33, 55, 63, 64

General Gouraud 81

H

Hacı Bekir Bey'in hanı 24

Hacıkâmilzâde 94
 Hacı Mustafa Çavuş (Güven) 34
 Hacı Ömer 90
 Hacı Sait Ağazade 23, 25, 29
 Halep 26, 49, 54, 74, 81
 Halvetiye Karakolu 92
 Hamamcı Sa'do 94
 Harran 29, 33, 77
 Harran kapı 29
 Hasan Hartavi Efendi 18
 Haşimiye Karakolu 89
 Hatipzade Hacı Mehmet Fikri 35
 Hekimdede Mahallesi 38
 Heyet-i Temsiliye 3, 57, 58, 59, 64
 Hilafet 60, 63
 Hüseyin Paşa 90

I

İbrahim Paşa 71
 İlhami Keskinkılıç 34, 38
 İngiliz 18, 34, 40, 58, 63, 84
 İngilizler 14, 57, 84
 Irak 60
 İstanbul Hükümeti 18, 19

İstiklâl Mahkemesi 12, 19
 İtilâf 18, 59, 60
 İtilâf Devletleri 18, 60
 İzollu aşireti 20, 30, 97

K

Kâhta aşayiri 48
 Kako Ömer 91
 Kalküta Konferansı 63
 Karacurun 52, 53
 Karakeçili aşireti 19
 Karaköprü 16, 19, 25, 34, 56, 59, 70, 71
 Karakoyun deresi 29, 96
 Karalök'ün Bağı 11, 38, 85, 86
 Katırdağı 34
 Katma 64, 69, 71
 Kâzım Karabekir 57
 Kehrizbaşı 88, 92
 Keşişin Ağılı 85
 Ketkânlı aşireti 81
 Kilikya 7, 12, 63
 Kilis 51, 52, 57, 64, 65, 66, 67, 77
 Kılıç Ali Bey 62, 65, 68, 69, 77
 Kızılhaç 80, 81, 82

Kozan 11, 12, 15, 16, 17, 18,
19

Küçük Kızılhisar 65, 66

Külâflı Tepesi 20, 23, 25, 28,
85

Kültepe 47, 48, 52

Kürkçüzade Osman Efendi 65

Kürt 19, 47

Kürt Teali Cemiyeti 18, 19

Kurtuluş Heyeti Merkeziyesi
88

Kuvâyı Milliye 41

L

Lozan anlaşması 16

M

Mahmut Bey 51, 67

Mahmutoğlu Kulesi 29

Mangırlı Bahçe 96

Maraş 14, 18, 67

Mary Caroline Holmes 44, 74

Mebusan Meclisi 56, 60, 63

Memleket Hastanesi 85

Millet Köprüsü 43, 98

Milli Aşireti 19

Moksomor Deresi 26, 28

Mondros Mütarekenamesi 14

Muallim Fikri 35, 98

Müdafaayı Hukuk Cemiyeti
21, 29, 34, 40, 46, 60, 61

Müftü Hasan Efendi 7, 57

Münbüc 49

Mustafa Kemal 3, 16, 18, 19,
60, 61, 63

N

Naci Balak 1, 4, 5, 7, 8, 45, 46,
60,, 234

Namık 12, 15, 16, 20, 21, 67

Nizip 49, 64, 77, 82

Nureddin Nabi Bey 32

O

Ömer İzzet Efendi 44

Onikiler 21

Osmaniye 49, 63

P

Parmaksız Hacı Bekir Bey 23

Parmaksız Müslüm 93, 96

R

Remo 94, 96

Remzi Canbeyli 35

Reşat Hikmet Bey 56

Reşit Rastgeldi 91

Resul 28, 33

Resulayn 92

Rışvanlı aşireti 25

Rumkale 59

Rus tüfenkleri 86

S

Sacur köprüsü 50

Şahin Beyzade Mustafa Bey
47

Sajous 44

Şakaloz'un damı / evi 10, 87

Şakir Bey 21

Salih Saraç 89

Sami Barlas 88, 91

Samsatkapı 74, 85

Şebeke 10, 32, 34, 39, 43, 44,
73, 98

Şehitlik 37, 85

şehzade Abdulhalim 59

Şehzade Ömer Faruk Efendi
59

Şekercizade Eyüp 39, 40

Şekercizade Mehmet Emin 39

Siftek İstasyonu 47, 55, 78, 79

Şimendifer hattı 92

Siverek 7, 40, 48, 49, 50, 52,
54, 61, 92

Siverek Kuvayı Milliye

Kumandanı Timur 61

Siverek Kuvayı Milliyesi 48,
50

Sırrın / Sırrin 25, 34, 52

Sulh konferansı 54

Sultani Mektebi 90

Sultantepe köyü 50

Sumeydanı 20, 21, 30, 87

Suphi Sözeri 10, 20, 85

Suriye 47, 49, 52, 55, 60, 64,
71

Suruç 40, 41, 43, 44, 47, 48,
49, 52, 53, 54, 55, 58,
75, 76, 78, 79, 80, 81, 82,
85, 90, 92

Suruçlu Bozan Bey 71

Süvari Alayı 76

T

Taha 21

Telebyad 48, 49, 50, 51

Telfutur 22, 30

Timur 61

Tılfindır 22, 70, 87

Topçu Meydanı 20, 23

Tunuslu Yzb. Abdullah 87

U

Ulu Cami 20

V

Veysi Arar 34

Veysi Bey 48

Viranşehir 51, 92

Y

Yahlizade Sabri 89

Yahya Kemal Beyatlı 15, 16, 17

Yarbay Akif Bey 52

Yenikapı 29

Yeni Urfa Gazetesi 11, 31

Yorgancı İbrahim 89

Yüzbaşı Ali Saip Bey 67, 99

Yüzbaşı Hüsnü Bey 24

Yüzbaşı İzzet Bey 32

XL.

11

مؤیدت همین ایروان عیادتند بایده ، تازی مغانو شیر سیم .

ایرانه کوه بر معصوم و بیولک تعرضند مثبت بر پنج آینه دلفن کرده نه قوایید ارطغان باشد
 بدیم یکن عجب معطفه کاین اولوله ورده بی چای دیو (شریک دیکو کندن بایا حق)
 منتظم قطع لر حاله خیا عفر . فرانز لریک ارسین لر اربنک و باقی م حو لریک کس عفر
 نزل عیبتک دیدید . حق به اوراده ایته کس معارف با شفا بی رزق بلک ده کلمه
 دوزخ بلوک شکیل ایددی .

ایرانی بلوک جانشین مری (گوده نه) و فائده (صوی آینه بیورم)
 ایکن بلوک عربی کاتیا راده لوزی بل
 ایکن بلوک مستحی احمد

دور دلی بلوک اب ساده ژاندا یا آرلرندنه شکیل ایتدی .

آرته بونده اونه معلوم . اده نیاسه کوه آقام دوغرا کویروا و تنده کی
 متاکه شطرنج ، فرانز لریک سولیم و حق برشم آرنی و آمریقایی (مدیر) (میسر هولم)
 (H. Holmes) اید (شبه) سور بر یون اید درام هوک ایرمده

۱۵/۱۱ کجس افکار خالجه ، قار خیانتد کج شهردم ایغر ایغر آیریلرک بزر
 بر بر یوز قرب قویله ، تبریک ایدورده . سور بر یوز معالاف بر چوقد بل

به ده انچه جاسم دوغرا سولع سیر طلع اولمدم . ده اولویا ماسدم همه
 سوغا خیر لوم . مقصد باجی کیم اوغرا دم بر کده ~~قوتلر~~ جیر بر بوروشه
 شکله غنل میانه قوشده . اولام اولمده . غایر سولرک حلقه قوشده
 کیم باشده کیم گوشت نه دیک (گفت) ده کیم کیم بته نه دیک بیلیمیه قوتلور
 شهید بی سول سول شهید دوزورده

شبه داعس بیج داعر

X. 10

دیرکه بر خدای کذب فارسی ، حوثرایست دین آند . اوران آتیه طوقا رن
 کور و کج بر بر بر قیام جیش بر عودت بارلر فلا جقه . عثمان ورامیلم
 همه مدخله ایدک . صاعقه ، یارلیرن جرننده طایسیر دیرک
 نیکم اولد اولده . اولده ، دوزخ کدیزن صامعاد قایسند فارشیده کی خیره ن
 اول آتیه . آتیه یارلیرن ایکی قان قایسند بولده جان ویردیر
 نه صی جانطس ، نه بر دامو وارن . حوثرایست خیره ، اویج اویج
 صو طایسده ، ایدیزل یارلیرن آتیه آتیه .

قایس ، صی ، تاریر عو ک حوثرایست . غنله اوزمانه حوثرایست
 اولده صامعاد قایسند (بدرین کجه یقیر بولن آغلام برآید ایدی)
 صی ، حوثرایست صی ، نره یارلیرن . بایام ، دایم تا اولده
 یارلیر ، یارک وارن ؟ قولیر ، امانت قالدیر کورلم ایدیزلر .
 عیله بولده ایسم قایس ، یارلیرن قالدیر قیام قیامده ، اوزک
 اوزریم اوزریمده قایس ایله ایدی .

قشیده دامنه آتیه یایولده حوثرایست آتیه نرلر آتیلر کورلر
 مقصد ک طوبت بریست یایولده ایست بولر حوثرایست آتیه بولر آتیه
 صامعاد قایس دوزخ جیفیه یایولده حوثرایست کورلر . عیله آتیه صامعاد
 قایسده ده طوبت لرایله (محمد الصلوة) دیرک ایدیزلر ، بر محصوره
 امانت ایدیزلر . دیرده ایکی ده میورلر . مجورن تاراجنه قدار
 یارلیرک و ایکی شریک بولن قاشدم ایچ وقت قدار بولر مغول اولده
 و صفت اوزولده کی (ایستغفر الله) ایست یایولده بولن ایست
 دیرده ایکی یایولده ایست ، امانت ایدیزلر و امانت ایدیزلر (حکیم)
 دیرده ایکی یایولده ایست دوزخ بولر ده امانت ایدیزلر آتیه شریک و امانت ایدیزلر
 یارلیر و امانت

$$\frac{18}{9}$$
[illegible]

آرتنه بخونه نك اوكنده گيسه دورا دورا . حاجي د حوله . كه دياره قولده صغينه دوه
 نه ايجره كره بيوه . نه ايريه كيره قاچا بيوه دوه . محوره فخره دياره .
 بار ايلرك قباري ، او بركند ~~صاحبه~~ بولك سده شلوت كيردن ، خايزلري وخته كيردن
 د دكان اوكنده كه قولده سهر آئنده . اوكنده كه قايلقده . توفه بهمار باغچه باسكوري
 اوكله مائيله باغچه دوه . دوشه بهمار عيارله عيارله بزه يا قوشه دجه يا قوشه برك
 حاجه . بار باغچه مسلم . صولده . احمد امي حادوسه (حوراديه بوي اولمه) ، اوكنده
 سوه (رمضان) ، حانه الان دكان اوكنده بغيره دوه . قاشينه كه حورازين عجب
 آتبه حور ميه . اوارد مائيله باغچه دياره ديشنده امكه امكه .
 مائيله باغچه حوره سكهجه . دوخوره دوه . بهمار برقره اوكنده دوشه .
 رمضان ، بئنه ، قولنده ، بار باغچه مسلم ، بوئينده شاد دامارنده يار لاند
 فاند فيضيه دوه . اوكنده برك برك . يانده كه حاجي و بولك ميه بوئينه حورام
 (يوش) سوده ~~صاحبه~~ حيم حيم باغچه دوه . فقط رمضان دوروي حوره
 آخيره شويكه : باجه يا قشقا آتاييس بويه بيه آل قايه ائيمده ايد
 آياجه قدير دوه حاج . رتورك باراغنه ~~بويينه~~ بويينه آئنده . ۱۷-۱۸
 بائنده اولمه رجا حورده قاييلين محافظه ايجر ، هيزه حيرانه بر آئنده
 بويه بيه قاشينه سوه بو حورايه حيفه بوئينه حورام . عجب حاجي ؟
 آتبه سوره كيه ديه دها يار لاند . آرتنه بورد . قاشينه امكه بويدين
 بر برك يار لاند حوره .

VIII X 8

آتش یاغما با سوزد. تہ نوک توفہ بویاس ده ~~یا طیار~~ دقت ایدور
 X طبع آتینج سائے توفہ موجوده آتہ بر بولند فایدا لوارده هجده فایده
 دیکه بر این دور و دور آتہ بوار لوانه اولدی. بوزورده بوزالده ~~بوزورده~~

X تفره فایده. — محمودیم بیک آونہ تفره —
 هجده ایده هجده فقط نهیم؟ — محمودیم بیک آونہ.

نزه بده آره هجده؟ طبع بریدر اٹ است فایده بر این طای برنده اوینا
 فایده بوزورده اوچام ده اوده بوزورده آره لم. آره کوزورده برش کوزورده
 هجده بوزورده. آونہ بیک بیک باخچه هجده بر بوزورده دهانه هجده. بوزورده آره لم
 اوزورده باخچه و بوزورده آره لم. بوزورده. دهانه کینه هجده هجده فایده. هجده
 فقط فایده بیک بیک بوزورده آره لم. نام فایده بوزورده. نام فایده بوزورده
 بافایده بوزورده. آتہ بوزورده.

بارقه دواندی آتہ. بوزورده بیک بیک بوزورده باخچه آتہ بوزورده
 فایده بوزورده هجده بوزورده آتہ آتہ آتہ آتہ بوزورده
 بافایده بوزورده. بافایده بوزورده آتہ آتہ آتہ آتہ بوزورده
 طرمانا بوزورده. بافایده بوزورده آتہ آتہ آتہ آتہ بوزورده
 دوزورده آتہ بوزورده. کوزورده کوزورده دوزورده. بوزورده

اوچام بوزورده بوزورده آتہ آتہ آتہ آتہ بوزورده
 اوی ووزورده فایده بوزورده. بافایده بوزورده آتہ آتہ آتہ آتہ بوزورده
 آتہ بوزورده که فایده بوزورده آتہ آتہ آتہ آتہ بوزورده
 بوزورده بوزورده آتہ آتہ آتہ آتہ بوزورده
 بوزورده بوزورده آتہ آتہ آتہ آتہ بوزورده
 بوزورده بوزورده آتہ آتہ آتہ آتہ بوزورده

VII

7

قوسه شاك اوده نده يوكنده ك كوكورده ايجريه كير چيكنى دهر ابدە رك قيرشورى
بر حركه كيريشك .

اويژك اليه انا خاى وادى . برين بابام آلمه ، قايه كجى كجى كجى ، به اوپرى
كيزيم آلمى . كئيم يانا خه . اوپرى كوسته رك اوغق برين هين ايند بر موردم
اليسه ايد ياتدم . كچي باره هين كجى ، جركدم . ياواجم قاقاره كجى قايه
آجدم ، اوصولم ديارن خردلم . عثم به بن اوده بولارسه اسى كجى كجى
خارقونده برش كجى . عثم كجى قايه جالاره بك سس يور بن اوپرى
صاناه بابام : كئيم كئيم . اونه صاودلغ اينا يور ، به ايسه جوقده
اوده ايريشدم . عثم كجى كجى . عثم صاب به ده كجى . ركده دى ريك
قشم كجى كجى . سوركى كجى سوع ده لوى جوقده آغش دى .

قايه كجى كجى . قايه ديارن ده لوى (مفت خاتمه) كجى آچور كجى
زير كجى قارقنده كجى كجى . كجى كجى . كجى كجى . كجى كجى .
بو عثم مفت خاتمه . جوقه اوا ديارن ده لوى كجى قايه . يا قجى كجى .

كجى آخاره اوزره . هجوى كجى كجى . كجى كجى . كجى كجى .
سراجده توبه ايدور . اقا كجى ايد . برين كجى . كجى كجى .
سراجده عجمه ايدور . عجمه ايدور . عجمه ايدور .
(اويژه انا ياسه جوقه ايدور) احمد ايم . جوقه كجى .
آدامه ديدم كجى . (مفت خاتمه) . كجى كجى .
ايجريه كجى ده ايند كجى . كجى كجى . كجى كجى .
مفت خاتمه . كجى كجى . كجى كجى . كجى كجى .

سراجده كجى . كجى كجى . كجى كجى .
كجى كجى . كجى كجى . كجى كجى .
كجى كجى . كجى كجى . كجى كجى .
كجى كجى . كجى كجى . كجى كجى .

V

5

گویا جریده آنستى سروج عیثرت ئیسی عیسیه یانانده خزانزولم برلده بختیه
 جیسسه برطوطوغاخی توردین سولیدری . دینک انجوه اوزرینه آفریده برلانه
 جری طابانجین ~~کلیه~~ علی صاحبکم اوزاتارد [هو جاسوس ایسم شیده
 بو طابانج ایدنی دوریکه ، دیم مقبله ایدنی . انستنه داوانیشنده
 کندیك مؤل اولیم جقی ، شمدی قداره مختلف جیه کرده خدیج
 دیکوشیکه ، یزده فداکارلقدیم جیسسه جی ، شخصه بو روسیم اقتارده
 متاثر اولدیفن عدوده ایدنی . [هکمه عدوده ایدیم که بوقدرانه آرقا داتر
 بالافره استقدول حربده قایتدورده شیده دوشنده]

ایزولون سلطه منبک غن اودانده شمع کیمه ایاس بکم برطوبوتی یایدیم
 مبارکک باشه بوروجیه یایدیجقه ، منظم برقطعه هلله دهها چابوبه
 نیج آنه جقه خناعت کتیرلرک خنوز فالیده فالانه تدبیرلرک آنستنه قاروبور
 ۱- یایم نقوش باغهای اولدین اکتیه به یایمده برلده کچرله دایم کیده کتیه کتوبور
 نزه جلدک

۲- هر جاسم ایله آقدارنه کیده کت اوزاره کتیه کندی یازا جقه
 ۳- بوقدره بدیه تلاوت جعیمه دایمیه جقه دیور دایمیه ایدنی
 کتوبور مرکز وایفه آلاسه آقداشر ایتیرنه باشه کتیه باره هکمه کرده گورمیه
 کچرله وایفه دوقت ایددورده
 ایله هکمه کتیه کتیه کتیه اویانه هکمه بولیسک دایفه آلاسه یه دیک بولیدورده
 آقداشرده شیده استقدله بکم (خاقوعمر) قراچاه یایدیجقه سحر بارلاسه
 اویانه کتیه بزرگ مرکز جاقیرلیدورده سینه ایتدیر
 بره صاوانه فعله باشلیدین اکتیه اداری قوتله علی صاحب بقل الله
 اولدین صابورده مکد دوروم بدیه ریشه بوقدره هکمه کتیه کتیه کتیه کتیه کتیه

IV

4

ایشیلا بوکله ارق دانده ، براقیم ، بیهوده هجودله واز ایلمک می عره چیریلده
 دالالیمه ، (کهری صوی) نه باشنه بمراسنه ده کیشدیرک دوشمانه صولر براقیم ،
 اریلرله ایشاعلریک کسیم و جیهانه نه برآه اولمک توکشی ایلمک یزله یزله
 و بربر آتسه آچیمه کله تدبیرل آلمره دوشمانه تسلیم مجبور براقیم دسائر... ایله

بوقایده ندره ندره یکم فصره بیک بیلرله شیدی فطرده قایلم
 [دیزلر ۱۱۱۱ آردیه کیمیه و ۲۵۰۰ یینه اولوب فطرده خلی قایده ادغالیم کوره]
 آکیمه ویا کشفه ورسه تعوی بیهوشه فاقه رجایده م)

آقاند شوردی ، اهدیم ، عاکف صبح قارده کله (نورانی) ، دعوی وکیل خلی
 ادره ندره فکره ، ادره ندره صالحه سراج ، بجه زاده جری ، جانیقه عارفان کله یزلی ،

یوغا بجه ایلیم ، خانله (صورتی بجه بیهوم) ، عیاله الزامی دسائر...
 بوخله بجه هاشیم جانیقه ، قارقولک آتله قانده کولسه برادره اصغر
 قوای برحقانده یوزباشی علی حاجت کله ویردک .

حیزرله ایله قایلدی ، فکر بجه تصویره ایدی ، بوقصره شیم یزلی ایلیس
 کله عاس ایلمک ترک تدبیر آلمره بیلدی ، بیهوده بیهوده بیهوده !
 دقت ایلمک ایلمک ده * جاسوس دله در کهرکله اعتقاد ایتمیله [دویمه هیزر
 حیزر و دهشدر بر بیهوده باقیده ، کندی : بوجا سله کیم اولدیم ادره ندره
 حاقینلم ، دیک ، بونله ادره (بجه صبری) آوند یز بیک بیل
 ده شیم برده آقلا دله ، یزلی صبری هیزرک سوزک ، فاقه کولونه کله
 فداکار بر بیهوده ، بونله یز بیک بیل اولر ترک ، دیورده ، بونله ادره
 شیم آدیله خطیرل ماییم شیم کله آتله براندازا چادوشن چاغیردی

XII

بو اصول ~~مهمه~~ و بانی بوز و فتح یاییه و عاداتا خیر مانده یارشی سخته که بو ترقی
آهیم نچیم برلری هیوه اوزمده .

دوشمنک و بزم آتیه قونیر : فرانز لک : ماکه له توفیقیم رعنا بزم اوزمده
ایلاجا دائره سده سندل آلیغیر بوز ووه دوزمه رسی توفیقیم و محمود صاید
جهان مر داردی . اونلک لودیدن بوز ایلیه ده بزم ایله مانه له طوی و آزار
مقدارده کی جیلا سده انجه مغبوات تغیر ایکنده باشقا ایله یارامیوردی
هده قدر طاسه و مستقیم بنارده تأثیر ییله ایموردی .

یایلیر بزم صنعت اوقونده (ایله قلدلری) باقیلور ایلیه ده صایدیر چوقیق
و کویه کوندوز ، سیرش ، آهیم یایلر دوز یاییله بو ترقی عکسک باقیمده
دوغیر بولماده .

دینلر دوزده (خلیا رهیمه) ده (صامصاد) قایمیده کی شاققوز
(Yakloş) سیرلر قازار اوزانانه و لورک - ارض محمد لری آیرانه
فقط فیل یار یقاندی ده کلیم گوزده ، مائش کیم طرفه نوبت
بکله یور . (Telfoder) ده عالم تپی طلام اوزمده فرانز عکر
ارمیرک ده یاریمید سیرلر قازارده قلم بویش و سائر محمد لری آتیه
آتیه آتیه دی . [اونو تینه ایوبه همه عیوه ایله کیم قدر تولوتده سیرا
تن فیلر ده کور دینر سیرلر مائش ، کسک فرانز لک دکن ، (۱۸۰)
کسک ارمیرک ایله . و فرانز عکر دینر نوبت یولباشی عبدا
اسنده بر فرانز صامان داردی . بو عکر ارمیرک فرانز لک ایله برکی یایلر
برکه ده آتیه سیرلر اولدی . بول و برلر افضله
نی فیلر آتیه انیمیر اکریم ارمیده یاییله مراجهتده ارمیر [نه ب طرفه صم
قلا عکر دیه آتیه دیر سیرلر] .

صابیه همسایه ،
 بای احمد سنی . نه ادرغا قورتولوشده بولونلنم بولم . عانه نه نظر ایتم دی .
 آردنه قورمه بر شایم . اوزمان عانه امد . چیم بر لطف و belge مهجود دی .
 فقه ده یا شمت آتیم بیه اولمید حافظه مک ضعیف دی یوزنده یانیزمده نه
 یقین و نقیض بولونایم . اعتراف ایده رک عذر دیم .
 بولمده نظریه objektif غیرمحمه اولارمه آتیم . یانیزمده دوغرولق
 ددیم . شایمده شایمده .

***M. Cevdet Emiroğlu'nun
Kurtuluş Mücadelesi
Hatıratı***

نہی افسی برادیمزك وقوعات
”دفتی“

۱۷۷

سے فادہ فائز مسلمان

۱۷۷ باب ۱۶ : یسوع مسیح و ملا ملائیکہ
 صیوان خانہ خارجہ انجمنہ بالکامہ جانشین فرستادہ
 آنا ظہری الفیاض ائمہ و حکیمانک و فیہ حقہ

مسلک و مسند
 بقا انجمنہ سہ مسندک بالکامہ حقاری مدد الہی
 و احضارہ برسیانہ تدریکہ استاذ تولدہ قاطنہ
 حراۃ ار بولوتی بیادہ انجمنہ برار فائز حقہ
 صلیب منقہ سیدہ فائز عکارتیکہ تولد حقہ
 قصہ سیدہ لقمانہ کف اولستہ طوطی
 اظہار تألیف الہی و عبادہ دیکھیکہ
 « اگر تو کیا مسند صلیبہ مصر قاطرہ و حقہ
 بوصفہ دوم ای جان اوزمانہ کندی
 بالکامہ یوزارستہ برافیدہ حقہ »

۱۷
 هاسودک واطحیه افکار عجمی ندیده
 آتیک اوده آله صبور مقدار حق قدرتی
 استند و رخ زنده عینت ایدله و طریقه
 منطقه نده او حیات مقدار حق قدرتی
 سوره ایلای برنده ای بی نظیر دوی
 خود اندکری استاء ایله طریقه ایله
 واقعیه قطعاً اصل و اسکا اولدنی لک حلیه
 منطقه نده کی قوی ده بیله رادوسنه
 اولدنی و اولدنی بوی حیات قیلمه ایلرک
 صحنه اولود منطقه ایله حیات حیات
 تماماً تماماً قیلمه نیاؤ عجم اولدنی
 نیاؤ و ایله کلان نیاؤ و قیلمه
 بیلر بیلر دی
 بستانه برهادره قیلمه
 ۱۷

۱۷۹

ایستاد تقی میر
فرستاده خوشنویس آینه جلی
عکس حکمت میدان دریاها سرخام ایم جمال
غزلت نظر دقتی همه لکن مذکور می نویسی

استاد و ...

بسم الله الرحمن الرحيم

اوله سوره چون قیامه و کافره کلمه تکراره بجای
ایه ذالک لک عین حقایق حواره کی و صفی ای
ایضا ای یوری .

دوشت قوت عین د... - ... راده سوره اوله
کجه حاده بده طوری بولدی ۱۸ سینه
طوره سینه ایله سیرر دوشه طرف اشقی
ایدرک حله کارس بکوردی و طریحی طرف
طوره اکلان ایله و دوشه خط ایله
حقیق ایدرک سیرر اشقی و عاده
کرم ویردی بیلرکده و صفی کاره ساعده
آریقا صیب ایو کیتی بولون آورنده کلمه
کلمه ایله .

ایم مکتب اورو تون بولون حقه ایله
اولان سه عاده حله سینه اول قتری
و حقه قاری نظر اقلقه برای ایله کلمه
ایله کلمه سینه بولون قتری و کلمه
ایضا قیامه ایله و عاده کلمه

۱۴۶
 قوی اغتالیه ای که در حین «معه» قوه قهریه
 میباید. حاصلی عذبه احمد لیده بولغان
 به یز کسک بولغان قوت عیان ایدیکده
 اولدیکده. ورنه مال ایللاغه سنک
 ۹۹ عات لیم سنه طالع غمیلرک سول
 - اجتماع یاز - نه ایلانول اغتالیه و کسک
 کورلکده. حرات $\frac{۱۱۶۵}{۲۹۵}$ قدر ایل قور
 ساری ایلان «یا» یا ایلان
 ۱۸۱ سنه ۱۲۷۲
 احمد لیده

سردیده کی قوی علی ایلان قورلار سنه ۱۲۷۲
 درام ایلان قورلر مافده عیالینا - ایلان
 ایلانده. ورنه ایلان قورلر اولدیک
 قور آلدی ورنه ایلان قورلر
 ناسی ایلان

۱۴۱
اعتقاد دارد -
پیش از این علم شیعه کوی انوار هدیه
خود را داده است به اعجاز این مقام اعلی
ص ۵۵ $\frac{۱۱۴۲}{۲۲۸۴}$ ۱۲۱۲
چون خود
او حق تعالی
او را برتر

رومانا ارسنه صلی عقد ایلینجه ایستانجه
 صرفه طه کله کله قیاسه و اما لکله امدادی اوردنه
 قوی میده قار سوز کات اولمجه یازمده -

آیید و بر بوی کده مالکده بولایان رومو ازمده
 هوجا ایلده در بولایان ایلخان و غوغور
 یستنه ازمده اولمده کله و -

۱ - لوشه حوجا و سادات ایلخان مالکده ایلخان

صرفه ذوق کاهنه نقش ایلخان قوی ایلخان اولمیه
 قایری قریب کانت کس ایلخان اما طولک
 دساتنه قاری قطع ایلخان غوغور ایلخان

و حقیقه کی حیاته ایلخان ایلخان ایلخان
 یسون بر سیریت نطقه ایلخان بولک آررور
 بولونیه و تورکدن مستقر قایلر لروم ایلخان

غوغور ایلخان مالکده در
 آتا و و لره خدیوان ایلخان قاری ایلخان

صحابه‌ای که حقیقتاً - من لست بکسره
 موفقه اوله نامه - مریدان حقیقان برینولک
 ارمنی فدائی مقتدره کی مریم برکوردلشد
 عیبه گونه مریمه اویج الله یو، اوست الله یو
 قدر عکس افواج ایلشد - ۶ بنیاده حقوق
 مختلفه ده و نه لکلی اوتومیلشد مرکب ایکی الله یو
 قدر بر مقتدره مریدان اقریه دعوی حاکمه و دلزد
 [مزید دایمی اموی] گویدنه قاضی اضراب
 باطلشد - دوشمه یو حرم یو قدر کرمه و قریه لری
 قضا اضراب اتمیه موفقه اولمه ایلده بالاحظه
 و قریه لری عقلی ترقیه ایلده یوسکوردلشد - درسته
 طایفه ده قوای میه اسک و غنی آلمشد
 - استاتولک استغاه آتیده یولونجه حسیله دایم
 و خیاره حوادی و یرمک اوزره اناطولی آتیه حوایله
 بر مؤسس وجوده کلمشد

111

خداوند و منیر و کارهای منی خداوند
مقامات و مقامات و مقامات

۱- بار صبیح شنبه ۱۵ خرداد مجروحان مرز
قتل ادریس ده سنگه را و پاره خود را

c - خاموشه طوبیونان ایم انگلستان ای
برضائیه و آمریکا طوبید دستن بر انگلستان
ایم آمریکا طوبید روس استانبول استقامت

۲۔ آیتہ ص ۱۸۰ کف قوی و صافی

بسمه برهان و طاعتی آنقدری آید بر صفا
بکار برسی آید و از بیم و سوگند و گداز
آن صبر کند از بیمه کند.

۹- مرید حوالینده کی قوی و قوت اندیشه
تجدید فکر آید، فرائض او نیاید

کوی اور زنده و مر سینگ اون کیلو مترو قد و غمت
بولونان [مزید] کوی جوانی سفید حیدر کی

۱۱۶ قانع بود - و یونانی مطبوعات مقامات عالیہ و عظمیٰ مدبرین
 ۵ - فرانز لرنر اورنگ ایہ علامہ کا قلمو ایہ
 و بیار علیہ اور قریہ سلطان اجواندہ علیہ و بیار علیہ
 و مطبوعات قاطبہ -

۶ - علامہ نیک جالب دامن اولیہ
 علیہ علیہ - خط البریہ مطبوعات ایہ
 خراب اولیہ - افادہ سیدہ بریخندہ - بندہ
 مؤصلہ ندرت برسم جہا سببان دقت اولیہ
 قید ایہ - برلن سببان قید ہندو علیہ

۱۹ اسیان / ۲۶ یازداری

نمودت قول اردودن آتاکہ مقدر ہجہ تاخیر و جہا
 علیہ اعتبار کا ایہ یور - و کیلت -
 ۱ - صالح یا سبانیہ کا دول مؤتلفہ نیک نصیب آتاکہ
 استغفارہ بچو - اولیہ ویرینہ داماد قریہ سببان علیہ
 ۱۰ سببان علیہ دہ برانگلز طوبیہ و سببان علیہ

۱۱۵ ۱۸ رجب ۱۲۷۰ هـ -

بولون آناه قطع خوره لوم عبد شانه کلاه
 انه عودت اندرید دوشه (صفا) استا
 خصن اندرید و تهر محامه بی آندره استا
 انصاف و آسایه علی لاله عطا عاده ایله
 مملکت سکوت ساری محافه باسلامه
 آریقا عبد احم صفا دنده لوه مرانه برده
 استه ای بولون ارا خرا لاهی و حه
 و مدافع ساره بی دوله ساف لاهی ندلوه
 مدافع بیه مریانته بدولتدار
 ۱- بولون صدقیات و سهر دانی و شخصی
 استیجیه اوره عاده سده قوی مدافع
 عناصر ساره مقده کی حه معام لری تقدیر
 استیک بولون قاده لاهی برحقه مقار
 اجمعه ک و زبون قاله مقده -

۱۱۶
 معاقبه حد کائنات رجب موقوفه نالی اولماری تخمیدیم
 قهر - دوم منقعه سیده اوردن سید لریک - روحلری
 ۱۲ بیان ۲۶ اون یسین قهر دودماری
 لایم قهر

یوتغر بوتلر قهر ~~سید~~ ایلدا دایما یاسر موقوفه
 نریک سید ای واد اولمقده د-
 نریک سید ای واد اولمقده د-
 آقتم - وچدن قهر موقوفه ایلدا دایما
 اولان بوتلر قهر (۱۶) سید ای واد اولمقده د-
 دوشمن لایم ایلدا دایما
 دایما دایما دایما

۱۱۷
 قهر - دایما ایلدا دایما
 (۱۷) سید ای واد اولمقده د-
 قهر - دایما ایلدا دایما

۱۲
 ۱۰. تکرارده ۱۹. تکرارده با شویان مقام
 ۱۱. تکرارده دو تکرارده جملہ تکرارده و تکرارده
 تکرارده تکرارده احوالده احوالده
 اولده تکرارده تکرارده تکرارده اولده تکرارده

اتیه -
 گیمه تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده
 تکرارده تکرارده تکرارده

۱۷. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده
 ۱۷. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده

۱۸. تکرارده تکرارده
 ۱۹. تکرارده تکرارده

۲۰. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده
 ۲۱. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده
 ۲۲. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده
 ۲۳. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده
 ۲۴. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده
 ۲۵. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده
 ۲۶. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده
 ۲۷. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده
 ۲۸. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده
 ۲۹. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده
 ۳۰. تکرارده تکرارده تکرارده تکرارده

۱۱۹
 دوشمن قوتی یار الله د ^۱ سطح رفده عهد
 اینکاره صبی و سپارده بولن قدره بولم
 و بولجا- دمان بنی موفقه ایللر دوشمن
 ده سنده [صحت] خنده دوشمن قوتلار
 کورنجه یا شکرلر حاکمان نفعیه ده قوتی
 ایدیرک امداد قوتلریده ~~قوت~~ تار شولنده
 اومدار و قوتلنده

طوبی قوتلر تار شولنده کورنجه
 ایدرک ایللر ده خولنده یاری اولم
 صبی ایللر ده ایللر ده اولم
 سنده ایللر ده ایللر ده ایللر ده ایللر
 دوشمن قوتلر ایللر ده ایللر ده ایللر
 سنده ایللر ده ایللر ده ایللر
 ایللر ده ایللر ده ایللر

آتشی و عصاره روح ائمه اولیای درگاه
 فتیله ای بود مقول بر آتشی و بر عصاره
 مجروح اولیای ایضا ای بودی
 کلبه مرزبان عینیه قوه اعدای خود ای
 آب و آردم قلع و مکه ای طایفه
 قاشولان و توفیق ای و عصاره
 درام ائمه بودی اولیای بدید بودی
 عجز ائمه و چون گزافه گزافه
 ۴۸ اولیای اوراقه فتیله و طایفه
 و عودت و عافیه و بودی
 «ماه چاه» اوده و دینی گوی عینیه
 فتیله و اصل را واره کی روشنه عینیه
 آله و طویل و قصه و دینیه
 و عقیقه و عینیه نقاشیه و عینیه

۹۰۰
 فانی حیات من بولمیش موافقک ادرینه
 اوچ دوت رفقه چولان ایدرک برتور فشد
 هتدر ارتو مالیک برصدی آتد
 جوان آلمه موقر اولمیش چیلده کیدی
 هتدر امارت قیامه ادره رالحه دوش
 ایش قلامده

۹۰۱
 طایفه من بو حقی افکار محمد ص
 مهر ایتی ایلم سوئانریم بایمیش
 اوصله ده مورام قدرتم سوله واصل
 اولدیه دای تنزاف اهدیم ایلدیه
 بقیه الود ایتد بولونم تدارک
 مهور اید فقط دونم کیم رطلدی
حیات من ایتد

۹۰۲
 طایفه منده بی غیرتیش ایلیم پاشا زاده اولدیه
 به غیرت قاتر ایتد فساد حکم پاشا
 ایلدیه هتدر ایتد ایتد ایتد

۱۰۸
 ربه طاف اعزاز روح ایه دلیر - دوزخ
 قدیر - دی آقام وکی رفته - روح
 قدر بهی دوم اتی رفته به رفته
 بزمانه م قوت کله اشیر
 استقامت خیز اوریتق اوی صاف
~~استقامت~~ بهی روح خفانه عیسی
 خفانه ایه یوردی لوزخ خفانه سوری آری آری
 خفانه خفانه بوزوقله اوریتق خفانه
 باید بهی اشیر -
 بهی بهی انتا - احمد
 ۱۲ - بیان ۲۶ جگانه

جگانه م قدرده بهی خفانه خفانه
 خفانه اشیر - خفانه ایه ی اوریتق
 خفانه بهی ایه خفانه

۱۷
 آمدن حکمتی ایما شیرین بودی
 بفتح و صم بر جادو و راز اطراف صلاه
 طریقه

۱۸ بیان ۲۲
 روحیه قدامت بد قرآنند انجا ابدیه بدله
 جالبه کی از دست یوسف تا لایق عزیز بودی
 وضیعت تنظیم ایمن جبین بر طبق ایمان آید
 تقدیر قطعات انعام حلاله بودی
 محله دوزخ تا طاعت یک شش بودی
 یابیدی جبار ، مظهر ، مزاره
 فالان حیرت قوتی قرا ماه طویر بودی
 اوراد امور استقامت ایدرک نظام لازم
 معینه نامه تجملاتی نامه ایمن ایمان آید
 تنبیضه احوالیه بودی
 بر طوقه ملاه نصیحت هویری کجاست

٧٢
 حَکِّمِ رِیاضِ حَکِّمِ نَازِلِ اَوَّلِ دَارِ
 لَنْ اَکْمَلَ حَکِّمِ رِیاضِ اَبِی سَیِّدِ مَحْمُودِ طَرَفِ قَتْلِ
 اَبِی لَکَدِ قَرَارِ اَمِیْدِ -
 قَتْلِ حَمِیْدِ عِیَّادِ بِرَکْهَتِ نَاصِیْتِ دَاصِلِ اَوَّلِ رَکْهَتِ
 سَیِّدِ تَکْلِیْمِ تَکْلِیْفِ اَبِی رِکْیِ طَرَفِ رِیاضِ
 دَاصِلِ طَرَفِ مَکْکِی رِیاضِ اَبِی لَکَدِ دَکْکِی
 بَیْضِ مَکْکِی رِیاضِ اَبِی رِکْیِ رِیاضِ اَبِی رِکْیِ
 مَکْکِی رِیاضِ اَبِی رِکْیِ رِیاضِ اَبِی رِکْیِ
 اَسْطَاطِ اَبِی رِکْیِ
 بَیْضِ رِیاضِ اَبِی رِکْیِ اَبِی رِکْیِ اَبِی رِکْیِ
 اَوَّلِ رِیاضِ اَبِی رِکْیِ اَبِی رِکْیِ اَبِی رِکْیِ
 ضَاحِی رِیاضِ اَبِی رِکْیِ اَبِی رِکْیِ اَبِی رِکْیِ
 زَانِ بَیْضِ رِیاضِ اَبِی رِکْیِ اَبِی رِکْیِ
 بَیْضِ رِیاضِ اَبِی رِکْیِ اَبِی رِکْیِ اَبِی رِکْیِ
 کُورِ دَکْکِی رِیاضِ اَبِی رِکْیِ اَبِی رِکْیِ

۱۲۱ / اجتهاد / ~~احمد~~ احمد ~~ایدری~~ ایدری
 قطعه ایدری / ~~نقطه ایدری~~
 مجروح و اسیر / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 کدی / ایجاب ایجاب / ایجاب ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 نامة خاتمالودینی / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 بدوین / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 شمس / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 یونانی / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 اندلس / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 نقطه ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 و اثر خاندان / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 میرد / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 نقطه اولونی / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 قدر مدنی / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 کی / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری
 بین انتقام / ~~نقطه ایدری~~ ایدری / ~~نقطه ایدری~~ ایدری

خاترا الیاری هر کتیک اوردنه ایله دقوت
 ضلوه عسیره گیم هر کتیک اوردنه کی ماقوتنه
 انجای صوبه قالدنیق قارده عده .

~~سرای حقه ایچله حقه ایچله~~

قوردا سده ایچله عسیره ایچله .

دور ایچله ده ایستیک صم صم
 دور ایچله ده ایچله ده ایچله ده ایچله

ایچله قادی ، دور ایچله ایچله

ایچله قادی ایچله ایچله ایچله

ایچله قادی ایچله ایچله ایچله

ایچله قادی ایچله ایچله ایچله

ایچله قادی ایچله ایچله ایچله

فرانسوزی حاکمیت اینده خطا / ~~تعمیل~~ ^{تعمیل} دراز
 ناسازگاری نه برآمد ایمنه یا سگاری بر سوار کردی
 چه اولیای او رفقه خودی و انترای بحری موفقه
 بود که ندرت ایمنه و عساکر نهانی آماج ایمنه
 و (سینه) جوانه آینه نظریه با سگاری
 فتح نهانی اداره کردی نفق اخلاصی ایمنه
 انده - انده - [ایمنه و سگاری
 سگاری ایمنه آینه راهای سگاری افکار سگاری
 ملی عساکر قوتی ایمنه و ایمنه
 سگاری سگاری در ایمنه و سگاری
 معادله سگاری خطای سگاری و سگاری
 ایمنه و سگاری سگاری و سگاری
 سگاری و سگاری سگاری و سگاری
 ایمنه و سگاری سگاری و سگاری

لا
و اصل اوردی . با سینه به تاجان

قد بر حار و قلب خسته

۹/ محاسن ۲۹۹/ محمد

صاحبان ارطغرل و تاجان آینه بر صادم ابدی

حکوه خراسان در روز کون ~~و قتل~~ ~~و قتل~~

و برید مذکره بکلون ~~و قتل~~ ~~و قتل~~ ابدی

اورنده ~~و قتل~~ ~~و قتل~~ ترک مخاصم

ایدی ~~و قتل~~ ~~و قتل~~ بکلون ~~و قتل~~ ~~و قتل~~

اون بر دین اعتباراً او نه حادثه کی

۱۰/ قلمه ابدی -

۱۱/ حقه کی تفصیل باره ابدی

۱۲/ حقه ابدی

۱۳/ حقه ابدی ~~و قتل~~ ~~و قتل~~ ~~و قتل~~

۱۴/ حقه ابدی ~~و قتل~~ ~~و قتل~~ ~~و قتل~~

۱۵/ حقه ابدی ~~و قتل~~ ~~و قتل~~ ~~و قتل~~

۹۶
 و قاطعت لیس ایچون هر مکتوب و مکتوبه کتاب
 ایچری احوال و عیال و دو کسیر ایمان ایتکندن
 قندره قهر و مرقه غمت ایتکند -
 | ساعت اون چو اده کشته جاسورلورون
 کونیه یله برنده ده آتسه دوه و کیمی
 بارگورن برانیم ندانکی تانیه ایلور -
 لکون اوره تی برک ایلور و تانیه

۹۷
 فتح اولور

بو تکلیفات قنده ایلمه آتای ایلیم افکار ایلور
 بک یوز سرد - شادی و موجب اولور
 آتیه حواله صلا نه قنده ایلمه برتکلیفات بیلور
 شایسته ایلور ایلور کی طرف برضقه م ندانور
 دتق - ایلیم بیلور -
 کیم نه کشف قوی مدار علی و توفیق - کیم
 ایلیم ایلور - ۱۴ - موجود بیلور

۹۵

خاسته لک افطارم اترار لقا
 اندر یاران کشته شدن محطای تو خجسته
 آنقدر که استایه - با صوم طریق
 کشته شده قرقه - الحاح قرقه مائده
 کافه کشته شده ی یک - دو - او - او
 تقصیرات منته - تقصیرات منته

حداقده باید تری حلال؟ محو اوری
 اس الحاره اتحاد انجری حبه است و لوله تری
 قضاای طنده یکس حله اعظم احیا
 ایلمس ادو بی سه دره ~~افزار~~

~~حداقده~~

قدنه در بر حوت در ص افکار عیون
 ایزد یک سوز ایزداری

صلوات احمد و حضورین محافه دار

۹۴

غنیای و مقامی اوسم، حقیقتاً جریان آمده
اولیقه تأییدیه

و نه کویری هم کی قطعاتی بخیریه برآمده بود
تکمیل هر یک را از او دری

مهرت استغنیای هم اینک و علی
همانکه همی در باقی آمده صحنه فقر و محنت
صحنه فقر و محنت درون غنیای آمده
باست این صحنه که بود در آنده

حالم است که هر طریقه ای غنیای هم میان
حالتی که در این تأثیرات را جدا آمده

عزت و کرامت و فاس است که در عالم بود
و است که است و در این فقره در این فقره

اولیقه است و در این فقره
و است و فقره / ^{محنت} آمده در ~~فقره~~ او که

۹۰
 اناذر اناذر اناذر اناذر اناذر اناذر اناذر اناذر اناذر اناذر
 تأمیر قدره در صحرای مدنی ترک
 ای جگر منی سایه صوفیه نور یور
 کندی مدبرانه شفا بر مرقه حلاله
 اناذر ای طرفه کندی عماما محافظه اند
 قطعاً وجه دیان اتحاد
 بدین ادرسه شلوه نیکم قرطانه اندو
 به اکره ایبریک نیکم یاسه بلوغ و آنا
 کسم ایجاب هم نوس ایبریک ایبریک
 هیکساده محو عا دارنه خودت ایبریک
 آقم دیکه فاصدی نغمه آینه کجه
 کشف قوی مصادر در بوییده و آتم و آتم
 بدو طانت نغمه جبهه اندک در صبح

۵۰
 حمده بویغی مخالفتیه مدینه و ریجی و حدان
 جائز اولم دینی و کلدی درین ۴۱ عرصه ایشم
 ایشیه -

قدندان تقطوع محمد سنده طرائد نظریه
 و یا قطع اندازی او - ارن آلدیجی تأمیه ایله
 الی عایشه عارنه محمد اولم دینی و ای
 وری

حکومت ، خاترقه دانسی تزدنه تنبیه
 بولوغی تکلیف ادلوی
 تکلیف راتق طفره قوه اولم دینی و محافظ
 رقاصه خاترقه دانسی تزدنه ایلام قندی
 یاجم راجه عده عود تزدنه قومانه ایستغ
 بولوی ایجاب اولم دینی و اشلا لیس
 ایشیه امره آماده اولم دینی و آرزو

تہ
فرقہ دو گھنٹہ برقیہ آریس حجام ایسہ

حاجا ایسہ بوندہ
لا زبانیہ ۶۶ حجام

اور ذرہ کی حجامی دارم ایک اور ذرہ پٹ بونک
مددتی لکھتی برقیہ زانہ صفت برآقام پورای
واصل اور حق و قرار ۵۵ اجضای تشبہ
پیشبردی بولونہ جہ روایہ اولونہ پوری

ادخلہ ذرہ بدستہ تأیید اتحہ و قرآنہ انت
میدہ ہوی حجتہ مددہ اصل اور حق
برصیرہ مع فہم قرآن خدہ کوری
تخصہ ایسہ

بوقتہ کھردہ لکھتہ مالک بولونہ پوری
ادخلہ وقتی اور فاعلی مددہ و کیم ایہ صبرہ
بشبان صدفیہ و قریہ نہایہ ایہ
ار شرف محمد عالمی جہ اعلاہ پورہ
صوفیہ پشایہ قاری قری وی طوف اولہ

۸۸

سیونزلی ارمی معنای تزدیده ایجابان مؤزده ده
 یوزری صلیت قیادله اخطار ایلمه بدوت
 اوزری ارضه می قیادله تزدیه معنای اعزام
 ایدرک سدی تیلر ایلمه ده

شبهه وضعیه سلیت کلمه ده خراز لر معنای
 حیدرک صله بدیه دار ترتیبانه مشوره لر
 اسلام اخطار ده خط فایده قوی معنای دواطمان
 حیدرک ایلمه ده حیدرک

خیزم قیادت عینانه (آخیر قیادت) عودت یازده ملک
 دایم ای کی خرازلرک تظلمه ایملال و قاطعیه
 معنای دوشمن نیتلر ایدرک عودا عینانه دوشمن
 و بوجورده ادره دار سلیت معنای قاطعیه ایملال
 ایملال حیدرک آتالمه تیارلار و کلمه یازده ملک
 ایملال حیدرک ایلمه ده

ایملال عینانه وضعیه ایملال عودت یازده ملک
 آتالمه حیدرک ایلمه ده دایم آتالمه

۸۷

شارشانه واقع اولدی
سیاسی محمد صفت ای کونیه کر صلوات الله علیه

ه یکان ده مانا ایلین

فرمانده دوتله مخایه می حقنه اجرائیه تمقیقه شور
جمعه کوی عتیبه اهلای [هکر] یاصدی [در] مملکت
بدولر حقیقه لکمان تتراقمان بهجم اوده کی خزان
افزانی و اوده پوره دولستان یاکنده لری
در دست ایستد و ساسو ماقونی اتلان ایستد
وصیه ایستد ایستد

هادی بیایه ارشد با شمس و بالاسه قری
تقی عتیبه و ورید اوده کی آریقا لکمان
ادولر و کندلر آمله مرقه بویه ایضا
احصا اولور و ارشد بوطه اولور ایضا
اونور اوده صافری، مصداقار موجد حلی
اولدنی و ایتمه دختلک لکمان قاری اولور
بروصیه آملی مصلح الوجوه جائه اولور
مملکت آملر ده قاضی اولدیکده لکمان بیقیان لاره
ایضا می تدیه اولور بونک اوزن آریقا

۸۶

قوی صدامی و فتح اولدی

بولونمیه مصادره کردیم و در آن محرومی ~~بسیار~~ و...۴ / بیان / ۲۶ / بازار

عیب - طبعی کرده شده اجرائی کرده ایمه اوله قرائ

میه محرم قرائتانی قرائت علی کشف عتبه و اصل اولیه را

در قرائت نامه نامه محاربه ایمه حار نهانه

ایمیه ضری آله قرائت نامه نامه

نیمه کشف عتبه و...

و قرائت نامه محاربه و ایمه ایمه در حلافت نامه

محاربه و ایمه ایمه

عنه ایمه در قرائت نامه محاربه و ایمه فقط

کرائت نامه محاربه و ایمه

دون بیدریله و قرائت نامه محاربه و ایمه

درا بیدریله و قرائت نامه محاربه و ایمه

محاربه و ایمه بیدریله و قرائت نامه

ایمیه قوی صدامی و فتح اولدی

۲۵

افغانستان محمدی اندیشه قوت آید عاقبت
 مدحیه رئیس محمود طوقه قرآن قرآنند
 بایدهایان تسلیم نصیحت قرآنان جلالت کونیه
 آفرین آفرین برادر انقلاک ایچ مدح و جلالت
 آفرین کونیه یک جوی آنکه اوزده برسد خبرات
 رضاییدیم و بوکرانیت جوانیت اخذیه کونیه
 نینیه رجا اولدیکده - قوی مدحیه کونیه
 نه بولده برقرار اتخا ز قلدنیت و تحریرا عالی نه ان عیله
 بولونیت دایر کیم کچی وقت قده صمیم برجه آلدیم
 توارا ایجا ایلدین کونیه قوی مدحیه بوحرای
 نظردقه آلجه ایجه
 حقیقتان بولت قلم اولد کونیه - مدحیه بولد
 قلم بر حکم و برید ایچون مولود و تایان عیله
 بر فعلان اولد ایلک لایحه -

یاریه بولدیه ایچو ایچ حکم حقیقتان ز بولدیه
 حقیقتان و مدحیه حقیقتان بران تفصیلات و برید بولدیه
 صامانه نه سکونه وارد کیم سر تعز آتدی حقیقت

۱۶

قوی حکامته، صلوات الله علیه، و برتر فرزند
شهادتی ای نظاره ده مجروحی انتحاج اینجاست
سیر کرده پیاده آتش جاده ده - حاصل در تمام

فتنی احوال و صلوات الله علیه بر همدان اولدی

در بیان صلوات الله علیه

سان عوامه غنیانیه قرانزله قاری و قاریان
پاسدین و علی حده لر فحاشه تدر فحاشه یا حقیقه
ایک کرک اورام و کرک جاسوسه ادر زنده
اسیر و سانور ماقوری اندک ایدکری تدر آرد
ادله یوردی اولدور قده یوعدانک تأیید دایر

رسم بر مقلان آله ایدمه مع
فقط کلیه غنیانیه ایدمه مع
دولت فزده کی غنیانیه ~~بلیست~~ یوعدانیه ایجای
خود ~~جاسوسه~~ ~~غنیانیه~~ ~~ایجای~~ ~~ایجای~~
~~ایجای~~ ~~ایجای~~ ~~ایجای~~ ~~ایجای~~

سوی ده سویلم که وضعه ایجای
ادله اولدور و یا و ساطع غایره نیت لای ریه
ایمانیه سید مقلان لایم آلامه ~~سایه~~ نقطه

۷- قدير عودك آخيه خويده - اورده نه وكي دوشما
 احيائيك اوده - كچه و حصارك اوده
 حياتي امرتد ايقه كونه دارم - عوده نه
 اوده كچه - نريه ناله دارم

بروندي ~~خويده~~ عوده نه وكي دوشما
 امرتد ايقه و عوده ايقه اولان يوده روزه
 دوشما ناله نه عوده و عوده ايقه ايقه
 عوده نه عوده ايقه
 عوده نه عوده ايقه ناله دارم
 و برسانه نه عوده نه وكي دوشما
 آقام اوده عوده نه عوده عوده ايقه نه
 عوده نه عوده ايقه عوده اولان روزه نه
 نه ايقه ايقه - دوشما ناله نه
 نه آقام اوده ايقه ايقه - عوده نه

۸۶
 استی و حقیقتاً نیزه صفا جاری طبعی توچه
 قرطعه در کتب قدیمه است و این دوام آید
 حدیث آورده است که این صیقل و جوهر و کلام
 شریف است.

۸۷
 ۱- قلم علم کتب است که در این کتب
 از طبع ادیب خود آمده و قوت بولندگی در آنها
 کلامه افلاک

۲- در این کتب نیزه است که از کتب
 طبعی طبعی ادیب آمده و کتب قلم
 کتب خفته است و صفا جاری طبعی
 حدیث آورده است که این صیقل و جوهر و کلام
 شریف است و این دوام آید
 حدیث آورده است که این صیقل و جوهر و کلام
 شریف است و این دوام آید

۳- حدیث آورده است که این صیقل و جوهر و کلام
 شریف است و این دوام آید
 حدیث آورده است که این صیقل و جوهر و کلام
 شریف است و این دوام آید

[illegible]

۱- طبعه عتیاده اورنده طبع قوتی مقدری
نیز اولیای مقدر کرده آنچه نسیله از اولیای واره و
فردا به مقول و محرم عینه حیات بولانی و مقول
میانه از این ضابط اولیای بر دانه شده بود
رتبه ای اولیای و صانع دارند بر اسامی قاله بر لای

۵- حضرت لکھنوی خطبات اعلیٰ یاتنام دیوارہ تصدیق
ایک روز تو خداوند معبود اور قدری صفہ و اہلیہ
قاری برادر لکھنوی اولیہ اللہ جہان علیہ السلام
میدانہ بی بی، و طوالت و آسائی کاغذ
ایک روزی بدینہ الہیہ لکھنوی لکھنوی
نویا لکھنوی و درتہ صورت و آفتاب

۲- کتب - کتاب حدود و ائمه
فرائد فقهیه [کتاب فقهیه] - فرائد فقهیه
لیک طاهر قاسم بولغی و مصادر دوت

حضرت مولانا -
 خیر الملائک و انوار السموات
 السلام علیہ
 مولانا محمد طاهر صاحب
 السلام علیہ
 محمد علی

۷۹

در تریب قد زلفش اسدنی از کد لره و رینه -
 سق زلفه «ا» کله موفقه اولوشده - «ا» «ا» -
 تا - یحیی موفقه نتر استا سیدی نتر با نتر استا
 به وجه آینه -

نور و نه سیکه ده [دوشینه] ایدوسا و ایدیک
 بول و ویم کونیه - دگر دی بالجوم بالزوم
 قسط اولوشده - سیدی ایدیک [دوشینه]
 قالمده - سیدی ایدیک و ایدیک کی بخور بول
 دضایی ندر تا کسبه ایدیک لانه -

تجربه قد [ایه ایدیک] طافده دت یوزیه
 [ایط] کله ایدیک ایدیک [ایط]
 شردیه جمال و احضا ایدیک [دوشینه]
 بایمیه بیله قد بایر راه آتیه -
 لاله ایدیک [کلفیک] و ایدیک ایدیک
 قدی قزاق [نطفه لری] بزننده غنچه
 موفقیته بایر لرد ایدیک ده - ایدیک
 [سوریه] جموری تا کسبه ایدیک غنچه

٧٨

سویا ایمن رفیقیم هم قول اورد قورالیمایا
ایریت ایلیم واریم عقیقته قوردم یاسلریم
تایید و قورالیم افکاریم آلده قالمیر ایمون
هالیم عقیقه صحرای اشرافیت - ع - ع - ع
ده ایضا قورالیم بیدریم - ع - ع - ع
ایریت قورالیم ع - ع - ع - ع - ع - ع - ع
ع - ع - ع - ع - ع - ع - ع

ع - ع - ع - ع - ع - ع - ع
قورالیم بیدریم ع - ع - ع - ع - ع - ع - ع
ایضا ایضا
ع - ع - ع - ع - ع - ع - ع

ص - ع - ع - ع - ع - ع - ع
ع - ع - ع - ع - ع - ع - ع
ایضا ایضا
ع - ع - ع - ع - ع - ع - ع
ایضا ایضا
ع - ع - ع - ع - ع - ع - ع

۷۷
 محکمہ نوید شد۔ ماقہ ذیہ - لہم یوکرک
 لوی سارہ بی جان ہی اراضی ایچ جیٹ ساقہ
 وضعیہ حقہ کہوتہ انتہاف نام ہر ولسہ
 - آمریقا - المانیارہ سندہ منقر صلیح
 افعالیہ شد۔

۷۸
 رشیدہ یونان آمریقا و وقتہ [بہ د]
 ایہ رفقا و امن مبتلا مقصدیکہ زیارتہ
 ارمیکہ بایہ قریہ بولس لہندہ اخذہ ہدیا
 قریہ بایہ بکام مقصدہ ہفتہ قلعہ قریہ عالمی
 خطہ آلہ اولیہ حقہ و زیورہ صلیح یونان
 ایزدہ عامہ سارہ قریہ قریہ
 بریہ اسطہ حقہ جواب حقہ ہدیا
 کندہ لریہ ہولہ و زخمیہ ہدیا
 نہر ایسہ و زخمیہ قریہ
 نہجہ اولیہ خالقیماسی ایونہ امضہ ہدیا
 اودہ قریہ ہدیا

۷۶ - بکسره ر. حکیم - ک [نقد ده] [نقد ده]
 ازین نقد ده ر. قوی میونش تبیین او زید ازین
 خردی نقل او [نقد ده] -

و تقیایه ن. قوی [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده]
 ۱ - بولش [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده]

او خرد قوی [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده]
 بولش [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده]

۷۷ - [نقد ده] [نقد ده]

او خرد [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده]
 خرد [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده]

او خرد [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده]
 [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده]

۱ - [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده]
 [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده]

ویر [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده]
 [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده] [نقد ده]

۷۵

کشف ایست با ایست - بیدارم و ایست
 قدی کندی - لیست - رهگذر - ایست
 آلاجه - ایست - جبهه ایست - ایست
 کیم نیم - ایست - وندش - ایست
 تأسیه ایست - قد - ایست - ایست
 می - ایست - قد - ایست - ایست
 ایست - ایست - ایست - ایست
 اولدنی - ایست - ایست - ایست
 قالدی - ایست - ایست - ایست
 ایست - ایست - ایست - ایست

 ایست - ایست - ایست

صبح - ایست - ایست
 ایست - ایست - ایست
 ایست - ایست - ایست
 ایست - ایست - ایست
 ایست - ایست - ایست
 ایست - ایست - ایست

۷۶

۲- حقیقاً با ما قریب نمانده که بیکی بولش و یک آرد
 با طبعی اشغال : ا- دهانه ، تا توانه طریقیه ارض
 اذن بسنی قهر اردو زله تأسیسی مناسباته
 اشد کلمه () حالت ۲۶

برای ده کی حاکم ده هوون اودینگی مکنده اودام ایچ
 بخوری کشف قولدی مصادر لرکی قاصد لرکه واقع اولغون
 برآشیم عیناب ن ~~حکومت~~ مملکت آذربایجان
 تریب مملکت کسبه ایلا برستد احکام ده
 قاضیه ده مجلس طریقیه عیناب دیوخی ایتک ایسا
 و مقداری ... قدر تخمین قنانه خزانسز لرک مصادر
 با سوادینی و قرائ حریف عیناب جلا ...
 قدر ارضی کو طلولو لرکی طر قنده ایله آتسه اده
 آتدینی در حقیقت مملکت اولدینی بیدر مکنده و حرا
 راکز ده قورق اده اده و مملکت اده اده و ده بر قورق
 سوخی رجاء اولوغده ...
 تأیید ائده اده مسنده ...

۷۷

اولی قریباً الکی و مقصدہ غنا بہ حمدیہ استیاد ابر
اولی چی قصہ و تائید ایلده و - اقطاع محمد برتوق
الکی ترغیله انتظ - ایلده و - لوگو
قصہ تیدر - آلمان توافقت - بربرج آید
- آلمانا غنی لریک آلمه اورتری مصطفی تود لیم صلح توفیق
توکیا مالدیسی آلمان لریک لغت تحریر حواله ایلده برده
مولا ودر آلمانا ماقولده -
- ماته حقہ سنک لودر ودر استیاد لغت اور ساسیه عا
مجلسه اده سنده بوغاز لریک لوان ساجده بی طرا
برده افراج ابر برکت منا طقت رستی حقہ لکون نا
راستلوز لعل اولامسک -

۲- ارضی طر قند آدر ویا محافلده ابر ایلمه بر ویا غنا
غنا مسجرح اولدینی حقده بی بریاتار تیزاید و قایم
مذکور لک حقیقی افراج اتمسک -
۳- انگیزلر لافند کور لسی داستا سوتی تحریک
[کیو هامساز حقیقده - استانول طوغری حقیقده
اولدیر یوز ۸۱ ۷۵ - ۷۶
لکینه تمیلده
لکونه کوندر و لیم دوام اتمسک -

٧١
 تطیفه تبدلیدیم آنذا اعتباراً کندیم
 بولک بر بنایا حکمرانی ایله فک ارباب ایله حقه
 بوقدارک خلافت حاکم ایله حقه
 جمعیت اسلام دن اخراج ایلوه حقه -
 ٧٢
 حقه حقه حقه
 حقه حقه حقه

بولوه دونه کوی حاکم سوت واره
 حقه حقه کوی حقه حقه حقه حقه
 حقه حقه حقه حقه حقه حقه
 حقه حقه حقه حقه حقه حقه
 حقه حقه حقه حقه حقه حقه
 حقه حقه حقه حقه حقه حقه

٢- حقه حقه حقه

قران حقه حقه حقه حقه حقه حقه
 حقه حقه حقه حقه حقه حقه
 حقه حقه حقه حقه حقه حقه
 حقه حقه حقه حقه حقه حقه
 حقه حقه حقه حقه حقه حقه

۶۹
 دَیْنِ رَه: یَا اَدِیْ مَلِکِ [تَر اَرَمْدِی سَدِی سَنَدِ
 بِکِ تَمَرِ دِ مَصْرُومِ بِرَقَتِ کِی ضَهَائِدِ دِ سَنَدِ بُونَدِ
 بِکِ یَا صَدِ سَنَدِ ، زِیْر اَرَمْدِی بِاِخْصَا صَعْلِ
 عِلْمَانِ دِ حِیَا نَزِیْرِی نَزِیْرِی دِ صَوْنِ خَوْرِ بَرَمَتِ
 اَرَمْدِی بِلَدَاتِ کَنِیْرِی اَبَا نِ اَبِکُورِ (

۷۰ - مَعْرُورِ تَر مَلِکِ یَا سَنَدِ حَا نَسَدِ دِ
 مَرْفَعِ مَلِکِ دِ مَلِکِ اَلِیْهِ یَا سَنَدِ آتَمِ اَجْمَعِ
 اِیْ بِرَقَتِ قَوْنِ کَیْ تَر اَرَمْدِی اَسْتَقْدِ نِ اَعْلَا
 اَنِیْ

۷۱ - دِ اَلِیْ ، اَسْلَامِ غَزَتِی سُرِ حِیْ اَلِیْ دِ
 زَانِ اَلِیْ دِ اَلِیْ دِ اَلِیْ دِ اَلِیْ دِ اَلِیْ دِ
 عَالِ اَسْلَامِ دِ اَلِیْ دِ اَلِیْ دِ اَلِیْ دِ اَلِیْ دِ
 تَا دِ حَا اَلِیْ دِ دِ دِ دِ دِ دِ
 حَا دِ دِ دِ دِ دِ دِ دِ دِ D
 تَلِیْ دِ دِ D دِ D دِ D دِ D

۶۲
 حاکمان مبدی تقدیر کار: تعقیب او بوقفه در انقیاد
 بود که نه خود حق و در اگر بود که دوام
 ایدر — انقیاد حاکمان مبدی بقره فقط
 قدر حق.

۱- استخوانه پیام، جامع، حله، غزل
 قریبانه قد جانی استخوانه اهل سنتی عقبه بقره
 قار سوز بولر مطبوخات سارده، خنایه تقدیر ایدر
 استخوانه پیام سنده تویسه، حل غیر طبعیه مواد
 خدایه ذلک مع بر توفیق و ایدر.

۲- زانیه اعیان، حله، جانی، بانه ایدر
 ایدر حله امانت سوز، مساله، اولیایم
 ایدر مناسبی، عهد نامه، استخوانه ایدر
 سنده حقنه، بانه اول اصحاب ایدر
 بقره ایدر.

۳- ۱۲۰۰ تا ۱۳۰۰ قمری سنده، لور کور
 قار سنده ایدر ایدر بولر بقره ایدر

۲۶
 انقدم انقدم لوتدرلس دربارک در لوتدرلس
 اسان التمام ایج مدکنه نکلده احتمال ایدرک
 انقدم انقدم منافع وطنه اختفا سده
 ملک اراده پارسا ایدر دکل کتنگه
 صقلی بونی ایجاد ایدر

۴- غدره، کت اختفا سده
 قمر ریاست، منطقه مد که یون و لایان ولوا
 وقار دوبرا کراره کی اختفا سده، ریخت
 سوار ایدر طوی [ک] و [ه] قضا سده یا سده
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲
 ۴۸۳
 ۴۸۴
 ۴۸۵
 ۴۸۶
 ۴۸۷
 ۴۸۸
 ۴۸۹
 ۴۹۰
 ۴۹۱
 ۴۹۲
 ۴۹۳
 ۴۹۴
 ۴۹۵
 ۴۹۶
 ۴۹۷
 ۴۹۸
 ۴۹۹
 ۵۰۰
 ۵۰۱
 ۵۰۲
 ۵۰۳
 ۵۰۴
 ۵۰۵
 ۵۰۶
 ۵۰۷
 ۵۰۸
 ۵۰۹
 ۵۱۰
 ۵۱۱
 ۵۱۲
 ۵۱۳
 ۵۱۴
 ۵۱۵
 ۵۱۶
 ۵۱۷
 ۵۱۸
 ۵۱۹
 ۵۲۰
 ۵۲۱
 ۵۲۲
 ۵۲۳
 ۵۲۴
 ۵۲۵
 ۵۲۶
 ۵۲۷
 ۵۲۸
 ۵۲۹
 ۵۳۰
 ۵۳۱
 ۵۳۲
 ۵۳۳
 ۵۳۴
 ۵۳۵
 ۵۳۶
 ۵۳۷
 ۵۳۸
 ۵۳۹
 ۵۴۰
 ۵۴۱
 ۵۴۲
 ۵۴۳
 ۵۴۴
 ۵۴۵
 ۵۴۶
 ۵۴۷
 ۵۴۸
 ۵۴۹
 ۵۵۰
 ۵۵۱
 ۵۵۲
 ۵۵۳
 ۵۵۴
 ۵۵۵
 ۵۵۶
 ۵۵۷
 ۵۵۸
 ۵۵۹
 ۵۶۰
 ۵۶۱
 ۵۶۲
 ۵۶۳
 ۵۶۴
 ۵۶۵
 ۵۶۶
 ۵۶۷
 ۵۶۸
 ۵۶۹
 ۵۷۰
 ۵۷۱
 ۵۷۲
 ۵۷۳
 ۵۷۴
 ۵۷۵
 ۵۷۶
 ۵۷۷
 ۵۷۸
 ۵۷۹
 ۵۸۰
 ۵۸۱
 ۵۸۲
 ۵۸۳
 ۵۸۴
 ۵۸۵
 ۵۸۶
 ۵۸۷
 ۵۸۸
 ۵۸۹
 ۵۹۰
 ۵۹۱
 ۵۹۲
 ۵۹۳
 ۵۹۴
 ۵۹۵
 ۵۹۶
 ۵۹۷
 ۵۹۸
 ۵۹۹
 ۶۰۰
 ۶۰۱
 ۶۰۲
 ۶۰۳
 ۶۰۴
 ۶۰۵
 ۶۰۶
 ۶۰۷
 ۶۰۸
 ۶۰۹
 ۶۱۰
 ۶۱۱
 ۶۱۲
 ۶۱۳
 ۶۱۴
 ۶۱۵
 ۶۱۶
 ۶۱۷
 ۶۱۸
 ۶۱۹
 ۶۲۰
 ۶۲۱
 ۶۲۲
 ۶۲۳
 ۶۲۴
 ۶۲۵
 ۶۲۶
 ۶۲۷
 ۶۲۸
 ۶۲۹
 ۶۳۰
 ۶۳۱
 ۶۳۲
 ۶۳۳
 ۶۳۴
 ۶۳۵
 ۶۳۶
 ۶۳۷
 ۶۳۸
 ۶۳۹
 ۶۴۰
 ۶۴۱
 ۶۴۲
 ۶۴۳
 ۶۴۴
 ۶۴۵
 ۶۴۶
 ۶۴۷
 ۶۴۸
 ۶۴۹
 ۶۵۰
 ۶۵۱
 ۶۵۲
 ۶۵۳
 ۶۵۴
 ۶۵۵
 ۶۵۶
 ۶۵۷
 ۶۵۸
 ۶۵۹
 ۶۶۰
 ۶۶۱
 ۶۶۲
 ۶۶۳
 ۶۶۴
 ۶۶۵
 ۶۶۶
 ۶۶۷
 ۶۶۸
 ۶۶۹
 ۶۷۰
 ۶۷۱
 ۶۷۲
 ۶۷۳
 ۶۷۴
 ۶۷۵
 ۶۷۶
 ۶۷۷
 ۶۷۸
 ۶۷۹
 ۶۸۰
 ۶۸۱
 ۶۸۲
 ۶۸۳
 ۶۸۴
 ۶۸۵
 ۶۸۶
 ۶۸۷
 ۶۸۸
 ۶۸۹
 ۶۹۰
 ۶۹۱
 ۶۹۲
 ۶۹۳
 ۶۹۴
 ۶۹۵
 ۶۹۶
 ۶۹۷
 ۶۹۸
 ۶۹۹
 ۷۰۰
 ۷۰۱
 ۷۰۲
 ۷۰۳
 ۷۰۴
 ۷۰۵
 ۷۰۶
 ۷۰۷
 ۷۰۸
 ۷۰۹
 ۷۱۰
 ۷۱۱
 ۷۱۲
 ۷۱۳
 ۷۱۴
 ۷۱۵
 ۷۱۶
 ۷۱۷
 ۷۱۸
 ۷۱۹
 ۷۲۰
 ۷۲۱
 ۷۲۲
 ۷۲۳
 ۷۲۴
 ۷۲۵
 ۷۲۶
 ۷۲۷
 ۷۲۸
 ۷۲۹
 ۷۳۰
 ۷۳۱
 ۷۳۲
 ۷۳۳
 ۷۳۴
 ۷۳۵
 ۷۳۶
 ۷۳۷
 ۷۳۸
 ۷۳۹
 ۷۴۰
 ۷۴۱
 ۷۴۲
 ۷۴۳
 ۷۴۴
 ۷۴۵
 ۷۴۶
 ۷۴۷
 ۷۴۸
 ۷۴۹
 ۷۵۰
 ۷۵۱
 ۷۵۲
 ۷۵۳
 ۷۵۴
 ۷۵۵
 ۷۵۶
 ۷۵۷
 ۷۵۸
 ۷۵۹
 ۷۶۰
 ۷۶۱
 ۷۶۲
 ۷۶۳
 ۷۶۴
 ۷۶۵
 ۷۶۶
 ۷۶۷
 ۷۶۸
 ۷۶۹
 ۷۷۰
 ۷۷۱
 ۷۷۲
 ۷۷۳
 ۷۷۴
 ۷۷۵
 ۷۷۶
 ۷۷۷
 ۷۷۸
 ۷۷۹
 ۷۸۰
 ۷۸۱
 ۷۸۲
 ۷۸۳
 ۷۸۴
 ۷۸۵
 ۷۸۶
 ۷۸۷
 ۷۸۸
 ۷۸۹
 ۷۹۰
 ۷۹۱
 ۷۹۲
 ۷۹۳
 ۷۹۴
 ۷۹۵
 ۷۹۶
 ۷۹۷
 ۷۹۸
 ۷۹۹
 ۸۰۰
 ۸۰۱
 ۸۰۲
 ۸۰۳
 ۸۰۴
 ۸۰۵
 ۸۰۶
 ۸۰۷
 ۸۰۸
 ۸۰۹
 ۸۱۰
 ۸۱۱
 ۸۱۲
 ۸۱۳
 ۸۱۴
 ۸۱۵
 ۸۱۶
 ۸۱۷
 ۸۱۸
 ۸۱۹
 ۸۲۰
 ۸۲۱
 ۸۲۲
 ۸۲۳
 ۸۲۴
 ۸۲۵
 ۸۲۶
 ۸۲۷
 ۸۲۸
 ۸۲۹
 ۸۳۰
 ۸۳۱
 ۸۳۲
 ۸۳۳
 ۸۳۴
 ۸۳۵
 ۸۳۶
 ۸۳۷
 ۸۳۸
 ۸۳۹
 ۸۴۰
 ۸۴۱
 ۸۴۲
 ۸۴۳
 ۸۴۴
 ۸۴۵
 ۸۴۶
 ۸۴۷
 ۸۴۸
 ۸۴۹
 ۸۵۰
 ۸۵۱
 ۸۵۲
 ۸۵۳
 ۸۵۴
 ۸۵۵
 ۸۵۶
 ۸۵۷
 ۸۵۸
 ۸۵۹
 ۸۶۰
 ۸۶۱
 ۸۶۲
 ۸۶۳
 ۸۶۴
 ۸۶۵
 ۸۶۶
 ۸۶۷
 ۸۶۸
 ۸۶۹
 ۸۷۰
 ۸۷۱
 ۸۷۲
 ۸۷۳
 ۸۷۴
 ۸۷۵
 ۸۷۶
 ۸۷۷
 ۸۷۸
 ۸۷۹
 ۸۸۰
 ۸۸۱
 ۸۸۲
 ۸۸۳
 ۸۸۴
 ۸۸۵
 ۸۸۶
 ۸۸۷
 ۸۸۸
 ۸۸۹
 ۸۹۰
 ۸۹۱
 ۸۹۲
 ۸۹۳
 ۸۹۴
 ۸۹۵
 ۸۹۶
 ۸۹۷
 ۸۹۸
 ۸۹۹
 ۹۰۰
 ۹۰۱
 ۹۰۲
 ۹۰۳
 ۹۰۴
 ۹۰۵
 ۹۰۶
 ۹۰۷
 ۹۰۸
 ۹۰۹
 ۹۱۰
 ۹۱۱
 ۹۱۲
 ۹۱۳
 ۹۱۴
 ۹۱۵
 ۹۱۶
 ۹۱۷
 ۹۱۸
 ۹۱۹
 ۹۲۰
 ۹۲۱
 ۹۲۲
 ۹۲۳
 ۹۲۴
 ۹۲۵
 ۹۲۶
 ۹۲۷
 ۹۲۸
 ۹۲۹
 ۹۳۰
 ۹۳۱
 ۹۳۲
 ۹۳۳
 ۹۳۴
 ۹۳۵
 ۹۳۶
 ۹۳۷
 ۹۳۸
 ۹۳۹
 ۹۴۰
 ۹۴۱
 ۹۴۲
 ۹۴۳
 ۹۴۴
 ۹۴۵
 ۹۴۶
 ۹۴۷
 ۹۴۸
 ۹۴۹
 ۹۵۰
 ۹۵۱
 ۹۵۲
 ۹۵۳
 ۹۵۴
 ۹۵۵
 ۹۵۶
 ۹۵۷
 ۹۵۸
 ۹۵۹
 ۹۶۰
 ۹۶۱
 ۹۶۲
 ۹۶۳
 ۹۶۴
 ۹۶۵
 ۹۶۶
 ۹۶۷
 ۹۶۸
 ۹۶۹
 ۹۷۰
 ۹۷۱
 ۹۷۲
 ۹۷۳
 ۹۷۴
 ۹۷۵
 ۹۷۶
 ۹۷۷
 ۹۷۸
 ۹۷۹
 ۹۸۰
 ۹۸۱
 ۹۸۲
 ۹۸۳
 ۹۸۴
 ۹۸۵
 ۹۸۶
 ۹۸۷
 ۹۸۸
 ۹۸۹
 ۹۹۰
 ۹۹۱
 ۹۹۲
 ۹۹۳
 ۹۹۴
 ۹۹۵
 ۹۹۶
 ۹۹۷
 ۹۹۸
 ۹۹۹
 ۱۰۰۰

مکتبه کی رفقه و صفا، برقیه لوتدرلس و دلم ایج سکرته لوتدرلس
 کافه ایدر مکتبه - ایدر برقا سوسن طایع ایدر لوتدرلس
 روستن ایدر تحفظ لوتدرلس ایج و جنان جهته حوتدرلس
 صلیح ایچ و سده بولدر لوتدرلس - قضا لوتدرلس - سنا ایچ

۶۴
 آذربایجان الشقاقی اولما آستانولده ایله بولونمه لیسال
 قوتی بولونیر مو ایله - مدت منقط بولونیر
 وکتیه واحده حمزه کتیه ایله ایله وکتیه
 حمزه کتیه ساحه حمزه بالاسقاده آرزوی
 مدینه محبوسیه سزیک مکته - مدینه الحانیه
 وکتیه حمزه کتیه قرانز لری سزیک
 کتیه ایله ایستد آملری اولس مدینه محبوسیه
 راه ساحه اولور - لیسه سونه -
 آغز صرصره واسیلایستد ایله راحه و فایده
 کتیه - ساحه حمزه - وسعت کتیه سزیک
 بودار سزیک اولما سزیک سزیک صلیبه
 بولس یامینه مکان بولس لری طرفدار
 اولس ایستد کتیه سزیک مدینه وکتیه
 محافه طرفدار سزیک سزیک وکتیه
 بولس ایچمه آستانولده کتیه سزیک

۶۶
ایستاد بونیک و و خیمه انگیزد مستطاعه محمدی
قورقوش تولیه نیت

انگیزه بدست دیه موصفا نعلان باره موقد کیم
سایه جان مشوق آرد خیمه بدینکانه دوش و کلاه
انبارده بکام استیلا انگیزه عالم امید موقد
اولا بارش کج آفتون تقو و مقبول استغاث
ایستاد دفعم جندش کیمانه و مضارب کیمانه
توقیرم انیسور!

استغاثه عارده منتان روح ایستاد بود انگیزه
دست و کمال عقال امدوم مضارب اولدیم رائده
قورقوش رائده نیت انگیزه

را حیات سوریه و عراقه کیمانه ظاهره و غایبه
ایستاد سیم ~~توقیرم~~ و تقو و قضا و جویان سیم
ایستاد سیم بر سر میران و حیات و مضارب تولیه دارم
عالمشور

د- ب و خیمه ایستاد انگیزه نیت استغاثه سیم
محمد ایلدی املا نورد نیت روسیه و قفقاس
قاراشام بر (محمد) اولان بوخارا زاده و ایستاد

۶۲
 ششم رکن - در سکرته سوالی قضایا سه ده کفر و
 اردو سه ده اکرین راجا ملام در مینشکل نشی نوشته و در
 اردو در طرف پشانه ایست - عاقله نوشته
 در ده دیکر فایمونی عقاید است اید و ده قوت یوسف
 افغانستان ، نو گستان ، روس نوشته و در دیکر ،
 خاشاکه افغانستان در

ایم رفد جا صفتنه دیک هوم صیت پرودانا
 نضی، اعدام و حبس ایتمه و فقط او میل و
 حوسه و مسه ان لایه آرزو داری احاطه میل
 اتمیده تباذله استا نول هارده سر عدله امل و
 انظار ایتمه دیک بلعکس چون عالم اسلامه منقطع
 و دهی موجب ادهده.

تجدید فقط باده بخیرای گور و کدیا شلیده
 یار خیمه مدد عزم را باده خیل لیمه رآمل مدده
 اهر - اعلی و بوجده انظار ده ایالتا ملکی و اطلس
 دول استلافه و بی طرف دولت هارجه رفد بتریه
 حبس معتقله ریشه رفه شده پر و شتو ابر علیه
 صبارت مدد بر اولیا بر عدله اسارت محکوم د
 اسارت رفه محکوم تحفظ اولی رفه رفه شده
 ابر لایه اطمینان رفه ادره رفه رفه رفه رفه
 و استعداد مطالبی ده دیک گوزل اشیاء اید

استا بولده ساعدا انا طوليك اقم سائره سنده سكو
 بر داند صعباً به انقده ده اجتماع ايمه افند
 طويله مخف يا شمسكرد -
 حاره - استا بولده معونك توفيق ايدم هر
 راه اول خد آئمه واده سینه عدا عظم
 يا شمسكرد نوردنه تشبیه بولونمده
 فقط صغر اولما سینه بولنه يار سبي مجلس
 صغر به آرتنيك و طهره ده ايد و مده پردا
 صغر اولمده انقده لور بولر مجلس آئمه
 صوادره استنباط ايدم حله اهلل و سكر
 ايمده بزه قول ^{ايدم حله} ~~الخيال~~ بيلد كره و لندى آرزولر
 ظارم قديم حقيرى كره بر كره ايمون حله انا
 ريندى كندريك جزاً و لندان توفيقه و مجلس
 ختم تشبیه ائمه انقده لور سقلا
 ايمون اختلافه بولوناه ايرلايه ايمون مجلس

۵۹

۸ / ساری / باب ۱ - اورغ مقصد

استانچول هادیه سی بیه فرضاده طریقه حاکم
 خلق قایر طریقه اوله اشلایمقده اولتیده ساهیل
 اسباب حقیقیه ایضه انجمنه اینه موثر قوی نشر
 ایدیه یوم افکارک بیلگیم توری برضوا هادیه
 تنقیات مضره نه میدان ویرلمی رجا اولور
 حاده ۱ - ۱۶ مائده انقیزلر استانبولده توتنه دوئری
 شغال آتیلر ده ۱۹۱۹ [۱۹۱۹] حجت صورت انجمنه ایشلر دیار
 صیه نضریه تنقازاده و بیه یئرلر ده قوت و دل ضابطه
 برافشارده انقیزلر ضررلر ده ۱۹۰۹ [۱۹۰۹] کشتی ترکیف
 آتیلر ده بدنه میانده شمه فیه عتد و مانج
 نظریه لیم که لحاظه سیالر و صیقللر ده وارده
 محبس صیقلیه بر اصلک ایتمده ایشلر ده مکتبی اولور
 کتد و نقلنده طاعنلر و کلامه مصلحت ویرمکده
 صالحی یا شاقبانه سنه آلاک موقع اقتدارده اولور
 راستانبولده ایقای وظیفه ایدیه ایشلر کتد

۵۷

۱- بعد از سپاردن دودلی تو کیا صحبت تأخیر
ایرله یی یار سه ن بیلدیریم یو -

۲- آمریقا کلوسی انقدیم برنوط ویردی
استانخوده کی حدکانه ن دودلی برنوتو
آخیر -

۳- دمار فدی یانا عایبه کما بوزکیرک کلهو -
یاد ساهکی قبولدیریم یو اولون مدن
مدفائ شهریاریه بولونم -

۴- استانخوده کا توفیقانت مقارر [۲۰۰] به
بالغ اولم -

۵- حمیه ناطره حمد یاشا ایه ارکله حمیه
عحیه یی هواد یاشا ادری کلیمه لرلی
اولم توفیقانیه حود ایلم -

۶- حاکمیه
۷- حاکمیه

۵۰
 توی ایتمکده اولدندی خزانمده ایشلر
 خا صه الاید مائا سولنه یقینی مؤیندردن ایفاده
 بیس عوام قیامه سانا بره ایشانی بیایدی
 ایشانی جیم جیم دیو سئنداف نه نیرم قورجا بیسه
 سوسانه سولاروب ایفاده دهی دولا مؤتفه طایفه
 مَرکاً ایفاده دهی . . . مهور حیت ایشانی قورس
 الیه کما بر دغانن تطیبه ایتمکده قورس ایشانی تحمیدی
 ایشانی زورده چالیمده .
 کلیطه حوالینج واقعه حوالان

- ۱ - حاجیه قوری که قورس ایشانی دوتنه ایشانی
 حبیبه عتاً اغنیم ایتمکده .
- ۲ - ایشانی حیدر ایشانی یقینی ده لولانه دیکمه قورس
 کلهس رطنه ایم اولانه ایشانی عتاً ایتمکده ده قوری
 میده قورس نفعه ایتمکده ده . . . ایشانی عتاً ایتمکده
 خبطه ایشانی ایشانی ایشانی ده کی دیکمه قوری الیه
 محامده ده افغ / قورس / قورس

۲۵
قطعه حکم و بریدمان
برایه ای ایضاً در وقت
چند
۲۶ حالت ،
تجلیه

دیار بیدار اورده
می صبور ایمن درت یزدن تفت
مقاوم جفا
اتریدیه اینهمه خدای قهر
بیدار

۲۷ حالت ،
تجلیه

اورده
انجام یافته . المانیه عذر واهی
حکومت مردمی عفو ایست
وما . مال که بود
افزودن ده
نهایت بیایند
بریا الهی کند
تجدد . افق است
اعتدال

۵۶

۵
 حویات

- ۱ - استبداد عقده با مصلحتی تاجیه قد. الامه معالمانه بدم. بر عودہ کور
- ۲ - استبداد توقیفاً عقده التاجیه حریک معالمانه نظراً موضوعه
- ۳ - ماسده جوده بحار لیلہ ده بولیس دندہ امانہ عبد الحکیم
- ۴ - دغراف لک ده توقیف ابدیک بدیدیش
- ۵ - استبداد حوکمہ اعنی طوعاً ماسده باشه غزیه سی
- ۶ - اولیغ حکم جوده بحریر استبداد استبداد طوبیہ اکلر
- ۷ - صمیم انکار اکلر
- ۸ - انکار استبداد قطعاً بدم کی طمانه قطعاً بدم طمانه ادب
- ۹ - وای علیک محاطه ماسده قطعاً بدم سلا حریک
- ۱۰ - سو یو قولیس الماسه و دیورده کے اسلم و حمانه ده انکار طوبیہ
- ۱۱ - التاجیه حریک و استبداد استبداد ماسده دوات قطعاً بدم
- ۱۲ - کیم حریک طوبیہ انکار اکلر اکلر بدم سلا حریک
- ۱۳ - بدم کوبا ترک قطعاً بدم کلدیور انکار سلا
- ۱۴ - طمانه انجوه بایه طوبیہ سلا حریک
- ۱۵ - استبداد طمانه حریک طوبیہ حریک ماسده
- ۱۶ - الامه حریک دلام ایسور

انکیزلرله وضعه صریحاً دره بنیه بک انکیزلر رجعتیه و هنوز
 نغیه اینهمه غنائم نال اندر . انوریا شاکت بوضعی نابود اید
 بید نال قیاس دکر نابود بیکی محکومده غلبه دلی فقط
 انوریا شاکت دسه و دینا شایه مسکونه اولده حوریه اسید
 اینکیزلر تسانه مرفعتیه بنی نموده در دلی حوریه نریان
 قدر لبر تحت تأمین الحقه دار و قورولایه مراجعتیه قهاردن
 انوریا شاکت اولده انکیزلر محاربه اید حلی حوریه بیدر مشر
 بنیه انکیزلر عظیم الشان اعجزای ، ترک حکومتی دخواهردهم
 عطف علیه بیت ویرمده در بوندنه لشف بوش و بکلک
 تلاله نه قاریش اید وار بولیک ادر باجانه کور حسانه مجبورند
 برافقار عطف سده بول بولر دوده ایوانه سرایت اید جلد
 قاصده ده الهی بکلیف دایره حاکمی بوش و بکلک سرایتی
 مزایچه قوریه تحیه مجورینه قاطع بنیه حقیق کور
 ترک تا بیخ اید بکلیف رول بزی نه کیم تلاله اید انقادیور
 حاکمیت رهبرنده لبر حوریه حاکمیت کیزل دکل ایچیه حوریت
 کورتر مد رکه دکلک عطف عطف امیت حال استون
 { ۷۷ صفحه اید بکلیف حوریه حوریه حوریه }

حوریه

دسارنده استون هابله هرندره عوبورده
 ناهس غنه سده گورنده مهم فکر نك خطه سبكي برده زودره
 متاركه نك به ايتنه دنگه نيك ان عفيف طره ايتنگه نيك طره
 روقو نالدي طره ايتنه عطف علفي به سینه آلمانا و موزده اوترا و لغاتنه
 ايله معا هده به عقد ايتي و نيك حربه نيفه س حقه به وجود
 محاربه قبولي دالاه ددنه ايتنه در اوترا به نهدي ايتنه و نيك
 فارس وجوده تداير اتحاد ايتنه عاكه استك غربه وجوده سرتينه
 مانجه اوله عادي بولك و بتايا نك مملو مملو انكاز لرسي عثم با دوكي
 موسولوي جورجك توركلك اوترا دانه ايتنه حقه به دوكي هسي
 ايتنه نطقك علفي العملي بولكه هده سنان كوروكده دره خالوت
 مجر بوزده آلمانا معا ننده انكاز دنگه سده صرف اوترا ساقه
 كرم ديره يك بشيل و نيزي اوترا ميه ايتنه بولك خاور اسلام بولك
 ايتنه نك ايتنه بولك خورم ايتنه ايتنه ايتنه
 ايتنه نك ايتنه خوانه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه
 نيك ايتنه ايتنه بولك ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه
 ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه
 ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه
 ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه ايتنه

۶۸
 نقر ایشلده ووهول اهل صلب الامانه قاشو بونه سلايه
 جالان جاده مشرکه مفادقه اميه اولمجه نه متولد چي
 طهرينه عزم و ايمانك جان اولمجه محاصره عيات
 عوفيه الهيه نال اولمجه اغنا دايملده در خونه طال
 سوال قاننده برونك اوطاقه دايملده قند مشوم
 نسل عداله ايله توالي ايله اهل صلب خوراك برونك
 عله غلبه سي سلايك نور عظامه دايملده وعلايه
 ترجيد ايشلكن اخوت مقصيه مريد اولده بونه مسلمان اولم
 وهدنده عيه صوم وفاقه عيه وطفه غلبه وقيام
 ادبانه جفنده اميه اوله در جاب حفاك محاهدات
 مقدس مزده حمد مزه توصيفات الهيه ترصه ايشي در حايه
 بيشيره به استاد ايله تسليلات فخره مزه عيه
 دلسني نياز ايلار ۱۸۷۵
 مدقه حقوقيه محضه هيب
 محمد خاتون

ابو بكارك مقدس كاشي نكوسك اميه اولمجه ايه حقاسيه
 ايشي كاشي مزه با ايشي مزه و عماره ايشي مزه كاشي
 لك ايشي مزه ايشي مزه ايشي مزه ايشي مزه
 لك ايشي مزه ايشي مزه

۴۷
 ایستاد ایستاد بونجا و سلطنت عثمانيه در پاره مغرب صلاحت
 حرب و استقلال و استقامت بپا نهی شود بنور علم اسلام
 راجعه آساده و خرقه و پشم و پسته بر علوه عزم
 و استقلال مجاهده - دوام اید اهل اسلام خود معبود
 فرمود ایچو حول نور و رفاه ایلاف دولت و طمعه توس
 ادنامه بومگار خلافت مغرب تحت اساطیر و ...
 نه در برویاد و ولایت و مؤید علیه الزول خاله شهر
 برینامه حرب اسلامیه هدف اتحاد و ...
 صحت ادبیکه باقی ولایت شهر و ...
 قدام و ولایت و ...
 افعالیته اموره حدسناک و حاصل خود خرقه و ...
 بگویند عظم و ضخما و حدت دیر برامل استخلاص و ...
 افکار مشترک نه حمله ایدیه و ...
 دسدر طمعه و تحمیه ایدلیک و ...
 کج بکه بنور شدیم معجزه و ...
 انکساییم عظم ایستاد بنور تولد اید حد شهر و ...
 عثمانیه خود مدنی خلافت و سلطنت و ...
 فساد و ...
 ایچنه و ...

۵۰

ایچ یوردی
آقش قیبه برمانده نرم قدرده براندرم غلطی طبعه
افاده سمه شایان اجهت برده و اوده جینک
فرانز سلام غلطانده بریز با شینک فرانز قنبر
کلهشی واورده ریش اقدیک خانه شده ماضرت
مفع بدونیش و فرانز لک قوه منوره لرینک صولت در
و جم ~~السلطان~~ بیدریوری

کیم کونسلو کچمه وضعه سیامیه طبعه

بکانه نه سطح نه دره قطع برصلوات آل نوری

صالح

صید تحیدر و ارفلان تفرقه استا بولد و نغز
توقیفان دوام اینده کهری و بوجهدر افره سترام
عبدالحکیم و محر فاروقه افند بر عفتانک دخی تحه
آل نوری * اوبان عالم محاط بیک ایله الحضانة
اضارینک سلم لک ما قانیر لرینک اخذ ایلر
و الحانیا درم اختلاف دوام اتمیده ایلر
بیدریوری نه اینی بیلگی

ع
 حاکم طبعی در دنیا حقیر ماست زح
 عماره طبیبان در این حقیر و طبعی قرآنند
 اقتصاد سیاسی که در تأسیس اول
 انظار و خرد و انبیا مقرر اقتصاد

نویس
 در این دو سوره بویا سوره حقیر اقتصاد

اراد
 هماره : تبیین و ادغام و توفیق بر سوره
 ارم سوره حمزه و سوره در موصوفات و این
 ایه انظار و ادغام و توفیق

س
 توفیق و قیام و عتق و موصوفات و توفیق

حقیر و قیام و عتق و موصوفات و توفیق

فضی قیام و عتق و موصوفات و توفیق

ایستاد و موصوفات و توفیق و عتق و قیام

بایستاد و موصوفات و توفیق و عتق و قیام

رطبه - بایستاد و موصوفات و توفیق و عتق و قیام

بویلاق : صیغه فعلی است صورت استاده انچه در
 طایفه ای از ایشان نوشته اند از ایشان در دست
 واقع ازین نسخه انچه کتبش ظهور حیات بخار و
 از جهت آن نورانی حیات طایفه بوجدان منتهی
 انعام ابدی علی قدر انچه انچه در دست
 مقبول باشد کتبش ظهور حیات در دست
 و در اردو و در دست ده انچه با کتب نامی
 اولان نوشته میباشند و در دست
 برود رخا و در دست ابو دلول - حرم قریب انشاء
 و ترسله ظهور حیات - از جهت و منتهی در دست
 با به باشد و در دست حدیث و استقامت در دست
 و در دست کتب فقه فارم از جهت عدم قوی
 و ایمان نام آن در دست در دست
 قضایه انچه در دست کتب در دست
 در طایفه آنان یا در دست
 در دست
 در دست

تشیس ای ما - اردو ایو متہ با شیس
 ویدہ ک مکتبہ سلامت بداندہ خادم
 اور حیدر - لکھنؤ عید ایو ایجان
 این تیارہ جون سند بار حیدر

۱۵۱۰ - ۱۵۱۱
 ارضوع ایسی
 لافم قوہ ک

کام متون اٹلا لکھو دہ اندو دہ
 استا بزارہ تیار حکم ایو برتاسہ سیکر ایو
 ویدو دہ مکتبہ جون اٹلا ایو ایو لکھو دہ
 لکھو دہ برتاسہ سیکر ایو
 تیارہ برتاسہ سیکر ایو لکھو دہ

۱۹ جارت ۲۶۱
 لکھو دہ تیارہ سیکر ایو لکھو دہ
 لکھو دہ تیارہ سیکر ایو لکھو دہ

۷۸

هغه ټيمون د آښاد غلامه مقي
 بوسيا ۱۶ مائه ۷۶ انځور لږ سهاره پاتې د پښتانه
 باصه او اوده کي اواز وړون اني هغه سېد ايدل
 اوراني وټون سداخانه کي د حېه تېه تي وچوځي
 اتمان اتمه د - برانکې خوا به ورسره ازمينه
 کله برانکې ضابطې اوده کي برخې فروزه وکړه
 موندنه رساوه کي تدبيره کړه او د مېله
 سکوټک محافه مېن شخصاً رسول او لږ غړي پيو
 اتمه - ټون بوسيان طيمه نېغه پيو
 واکمنه وده پايه حېه تدبير وچوځي تېه
 د مېله حېه -
 ۱۶ مائه ۷۶

هغه ټيمه پايه ټيمه سداخانه غلامه - ۱۶
 دوشمنه اصحابان پرتيک تي نېغه پايه
 داتا ماهره وټه اورن سواصله برغونه لاده

۲۶

قا قاقا سیه دیشی ایدییی ایدیه اریوان صحرایی
ضرب زاره دوزیر دکه در صوراً با طوم دهریونی
اشغال ایدییی غنایر استازله یازیو.

۵- استازوله برنامی غنایر یوزنوط رخ
ایسه - زیرا آقانه لکلی مدکر تسوی
من اقیسه تاسیه نوریا صحنای
ایه لکستان قیام عیون دجایای لکده دوزیر
علیه مقدر موجود ایسه

۶- کلیس احوالی ایسه اطاف دوارده فرانس
قوتی بریله در.

۷- راجو ، قوتی ، چوله بد ، آینه ، اینه
اودر ده ، طاقنده کی کویدر دیربولدی ،
تندره خرب ایله قوتی حذر جافنده د.

۸- دره راجو کورسی جازده ایله صدارم برنر
ضایله اید برنر محرم دیر مقول ۲۶ جزائی صیه

۴۵

ایچ بورن

۱- دسارنه و ۱۸ سباط ۱۶ تاریخ غزاه از مرید
یونانیلردن تجوین اوج کون مراد ویرلنی یازیو
کسم خرائر قرع زلفی بوجو تاید ایچ بو-

۲- وتره بوسی قاید سنا سقوله یونان سله
قادی قاطینک ضالحی قزالیه جلیسی بیدر ~~بیدر~~
۳- ماکه دمانک مختاریه ادره ایدنه ترک ایدر کینه
صلح قوتقانیتر ماکره ایدلنی بیدر-

۴- انور پاشا تورکستانه تکیه ایدنی قزاق
اردو سیله کهندستان ادرنه یورودنی ورجونه
بدونک خبط ایدلنی و قنده - اقطاع حدوده

۵- خیر [قند سینه ۷۰] بیث کندی قانچون
کجودنی بونش ادرنه صلح قوتقانیتر اوزلاک
دخود ایدلنی حاکمه انور پاشا قوتقانیتر
۶- نازل تدرکیا مرخصدن استعفا ایدر دعوت
ایدیو- الیه لایحه یامیه برصورتیه شایسته
چاغزه جنم [دینی درباری نور پاشا

۱۵
 باریک برون سکنه کدی ایسه رونه کی یکه
 نیه تظه رده دوسته جمانه صرفایه نهمان
 بایلیک
 وحیده یاسه
 صلح مرخصه ایچ رسنه عیسه مصلحان یسه یار صفا
 یک نهید بولنه خوی آله
 بو خلی صحتی اشد بیلنجیه قیده احیایه بو حوادیه تفر
 ایله خدای ایسه سیاسته ساهنه
 یک ایدیه نیمه وریده نجه کورمه
 مکندن نیشمه ، خلعه ، حنم پرور ،
 اعتدال پرور ، هدیه ، صانع عالم ، وحیده رفقا
 امور دیده ، اولان یوزانق کورمه کورمه
 اوله حق قانعه . ایسه قانع ر و فرید

۱۶ مانت : صاط

قریه ان مرکز . راسد ایله قریه سندن عودر ایله
 مرکز . یحیه صاده جده کورپر قریه سندن قواد
 مدینه کوریه یسه مجایه ایله اوردنه اوردن قواد

۲۵

روح قوی می شدند آنان قوتی : جانب
 دوشی [مضتک] استا سوتدن تحریات سیکرت
 ایدلیک و تحریات قوتی اورق علی قوتی
 برار یک راه سده بولدنیک و علی حله
 صفتی برای ~~صفا~~ معاونت [آنچی قون] استا سوت
 کوندریکه اوچ صفا قوتی به صفا و بر صفا
 موثره نگردده دوخته توده قاسم آهیلدن
 سید برکات بی صفا قوتی خورنک جانب
 رجه ایجا ایدلیک و غنایه صفا ایله دوشه
 حذر نه صورتی غنایه ایدلیک و اوچ
 عتاری اوچ دوشه قوتی ایدلیک کوندر
 قوتی حاکم کوندر شکان و نام ایدلیک
 التام ایدلیک و قوتی صفا و ایدلیک
 ایدلیک ایدلیک و دوشه

الحمد لله

هنا عادت ما را از ارس صالح
 قطع نامه حتی ؟ او چه قدر مصلحت است

دوام است

هم بر تنگنای منی

اگر چه راهی و از سر راه من مصادره در آمده
 اولین اخطا شد . سو هم دایم زمانه
 بوی عطایه ای به تجربه تویه (بر کجی) درمیدان
 محضات و مصادرات منی ایمنه هزاره و هزاره
 ابتداء . برتر مصلحت . قدر زحمت . احادی اوقاف
 تجاویز حکم مدیه و بیایم صحتید ارس

رافدنا

ما را از ارس

ابید خانم

بوتنزه انظار حمیده بیوت بر اطمینان مصلحت اید
 آبی مریخ خلیقه قدسی ده بد عینا بر عود
 بر سر کنده اولدیندن آینه آینه که در لا عهد
 و خیل فداک و تملک شدن مصلحت قاطعه امی
 راه زیاده قدرندی

عازم اولم هجده - بوندی کینه قوی اوج
 اکتی و بیلکه وور -
 بئون شمالدن بیه می قوتله اغزله لرمان
 گله دی - غیب و هیزب تحسینه صام
 هارده اولدی - مرکز ده کی صا اقمه گوندوز
 تک تورده سراج آهلیله ایه ده کیم کشف
 قوللرمز قاعده لرله روشنه قضا و مقدر
 حکما : صرفیاتیه از حاج اخیارده -
 بو آقتم وصفه سیاسییه راء آلمان
 خبر لر نمایان محو نه ایدی
 صلی قوتلر انسه دفعه : و اوق اولمده حفر
 صرته اتمده - هوز بهیذن قوتلرمان
 بو خبر لایسه ایدرک مالطه برنج اطمینانه

۴۹

مرحوم حوالیہ آندان مطلع ہوں جس سے مطلع نہ
 بہرہ جہ حوالیہ بیٹ لیسہ یونہ و سرحدین نامہ
 بیٹ زادہ رقعہ اسدہ ایامیہ مرہوری جہ قوی
 جوہر لیسہ

خزانہ نقطہ ی غریبہ مائورہ صفہ ہفتہ
 ایامیہ حبیب بیٹاریہ دوغی حکمتہ ایامیہ
 آریہ اور فرہن حبیبیہ قریب لکھی قوی
 محل مقصودہ لیسہ واصل ایامیہ فصیحہ بیٹاریہ
 ایامیہ صریحی حوی گلیہ آندی

محمود قوی لیسہ قومیہ لکھی بیٹاریہ
 قومیہ لکھی راسی ایامیہ قریبہ ترقی ایامیہ
 اوئے (۱۵) مارتہ قویہ قریبہ لکھی
 صفہ بدوئے صفہ ایامیہ قویہ لکھی
 ایامیہ لکھی یونہ یونہ یونہ

CA

بولندنی و همد' اولیٰ بنو (مکملہ)۔

فقط هر دو برابر است

دیا کردی . امضا سید رفیعہ گل تنہا و ریحہ مسیحہ مسیحہ

لما تدرية قوله اماره بيقاريني جله ورويته ملحوظ ايدى

احوالہ الی زرہ قدر بدلی یوقدی صیہ حیدرہ مراد علی

بدی که به سکنه روم می‌رفتند و در آنجا می‌رفتند

وصية محمد بن عبد الله بن علي

ایک لکھ دو سو پچاس روپے زرعی زمین

حضرت آئندہ الہی ماحیہ ندوی پدم پری

موت ۱۹۶۰ء - افسانہ نگار، ادیب

تاسیسات و ادوات ادوینو پود دی

تاریخ ۱۳۰۵

24

مجلس

استاد و فرزند آن ابدی خوشی و بختی و رفاه و سعادت

بسم الله الرحمن الرحيم

ام دیو (پ) ~~و~~ ~~و~~ مولوفا مستند -

۷۷

دیر حلقه‌دن خرم جوړ وږ قوۀ مړه منظمه کشف
 قولونه د اصل اولدنه د سوره تدبیر احیایه احوال
 ایدک بڼه‌ون رأسی ایغه خرابه مواضعت ایدک
 یو خیرین افاده مښن اشلاک
 کجمان پوآقم موقت پر مښت ایدک سوره منظمه
 اولمقه د-

۱۲ م. ت. - حجه اربعی - صبا ح

خرم جوړ وږ قوۀ مړه منظمه کشف
 اولدنه د اصل اولدنه د سوره تدبیر احیایه احوال
 ایدک بڼه‌ون رأسی ایغه خرابه مواضعت ایدک
 یو خیرین افاده مښن اشلاک
 کجمان پوآقم موقت پر مښت ایدک سوره منظمه
 اولمقه د-

محمده: اوږد خزانو قوۀ مښت په خپل خزانو قوۀ مښت
 پر شپږم تنه‌ون کلمه برتنه‌ون کلمه مښت اشلاک
 ملی خزانو قوۀ مښت مښت مښت مښت مښت
 وضعیه آله اوږد مښت مښت مښت مښت
 حلاله کلمه‌ون مښت مښت مښت مښت
 ملی خزانو قوۀ مښت مښت مښت مښت
 ایدک بڼه‌ون رأسی ایغه خرابه مواضعت ایدک
 یو خیرین افاده مښن اشلاک
 کجمان پوآقم موقت پر مښت ایدک سوره منظمه
 اولمقه د-

ایک کھیتی - عیناً لہ سندہ دونوں گون
 و فرما خزانہ جتہ و دو کھہ ہمارے حالات دوام
 آئندہ در - عیناً لہ سندہ دونوں گون
 ادا - سندہ بر قوت تجزیہ انعام ادا لہ عیناً
 خزانہ - جوابدہ کچھ وہاں بیاضہ گون
 اول گون - عیناً لہ سندہ دونوں گون
 ہوا - سندہ بر قوت تجزیہ انعام ادا لہ عیناً
 دوم گون - عیناً لہ سندہ دونوں گون
 عیناً لہ سندہ بر قوت تجزیہ انعام ادا لہ عیناً
 سوم گون - عیناً لہ سندہ دونوں گون
 عیناً لہ سندہ بر قوت تجزیہ انعام ادا لہ عیناً
 آقہ بی بی - عیناً لہ سندہ دونوں گون
 جوابدہ کچھ وہاں بیاضہ گون
 عیناً لہ سندہ بر قوت تجزیہ انعام ادا لہ عیناً
 جوابدہ کچھ وہاں بیاضہ گون
 عیناً لہ سندہ بر قوت تجزیہ انعام ادا لہ عیناً
 جوابدہ کچھ وہاں بیاضہ گون

۴۵
نوعی صفت پرده جلوه آفریننده قلمی تزیینات افلا-
حمید بی اسفالدن خاخ اهرامه - در کس اصدائی

ایستنی ای ، قنا صالنی سوی پوری
پژون ایستنی به جودت یام سله جور خلس
ظهور ای پوری به جودت ایستنی و جنبه
در جودت تمام تزیینات
نشانی اهرامه تزیینات - تزیینات

احسان ای پوری -
رزه جودت ایستنی تزیینات ایستنی
حکمت تزیینات

اختر - کولیه [استایون دوعی و جودت
ایستنی تزیینات ایستنی
آقای ادب تزیینات ایستنی
دوعی ایستنی تزیینات ایستنی
مربوط و تزیینات ایستنی
مربوط ایستنی تزیینات ایستنی
مربوط ایستنی تزیینات ایستنی
مربوط ایستنی تزیینات ایستنی

خای قاطی
 مقصد اصلی صراحتاً کتب قطعیه ای می باشد که
 اندک هر ایده پردازی بتون رجوع و وفات
 در مافوق فاعلی غائبه انیمه بودیم جدی
 بعضاً یا نه و بعضاً امیدوارده انضباط بدن
 قدری نقد و تحویق و مشکل آمده بود روحانی
 یوروته میوردی . سلطان محمد و انتقام
 تا مدت عدم موقوفه ریشی یا نه آری مقصد و حکایت
 اساسی وجوده کبریا مکه ای کونه در
 کیم سحر دهنده اوفه نقد فرقه آتری
 تقاطی ایلی
 مکه یکه محمودیت غنائی مکه ایله بگوان حکایت تدبیر
 بشارت ایلی

صحت

صباح

صباح ۱۵

کتیبه استا سینه کی فرانز قوتلره در اجماع علی قوت
 مینه سینه پیاده آتشی تقوی ایتمده اولدنی مددای
 صحت لیمان آتشی بلی در اجماع ای یوردی

۹۴
 ادره « عید الدوس » دگرته رخسار برافزاد
 حیات و کشف حجاب باید بر سر آید
 ای ج ادرام بیخوردن لیل و نهار قدرد
 کشف قلمه ای دافو صادر صح فرستادن
 درن مقول برافزاد آفرین ای دگرستان
 ملی قوتورن اورکز گهر جعدی مدد
 مخصوص طاعتن کزید معلان اشکسیدی
 اورقون ط ۹۷ م شده (تحریک ایستریلیه قوه
 مد ^{دولت} علم الصبح علی بولاد قریسند
 تن ایضی استابوت مکارون آدینی تحذی الملائ
 کت ایلی آنان ابرم بیدرید بوردی
 ختیب کید بدسند ۱۰ م شده آنان قنده
 (۷) م شده (ماجور) کوپنی تحذیه حیاتیه
 قید بکره الحاد و خطیه ای عورت ایلی و کوپنی
 تمام تحریک ایلی بیدرمکده
 وقت زواله بیدور قوت حدسند یوز کسید

ایه ادیم صوا طریقه عذرانه خویث ایترله
 بیلدیلم یوردی
 بیلدن آقام درخدا آنان قشقه سله
 سریم عشاریه کاهیدیک راده لردن
 ماعه اسنه حیاتنه هیاتی گتیریو
 دیویزدن/ عذرانه استایونه سرد
 ایله افرام ایلم یوردی

تکونم حیاتنه فرقه خول معاصم لردن عبارت خالک

« ص - ط » ترکیبی

صباح ، اخلاص یکه ، بنی قاصدین
 سریم قشقه یکه واقف اسقام تریب ، بنی
 صولیدن قشقه جواب درخدا مکره فرقه
 لیه برابرده ایم حلیه اولدین مکره حلیه
 استایونی قشقه حلیه قشقه تریب بیلدیلم یوردی
 تکیب استایونه دامل اولدن درخدا فرقه
 دمدیسی ۹ مکره استایونه دامل

۷۸

تاریخ

خاتون عبد یطمانه این لوقو مویتفد اولوز بر و لغون عکر
 کیمسه و سر دی عکاشه دن عکاشه تک زاده مصطفی
 مقادیر کوهه رک بر من صادر دن حور و شمش قافیه
 عدیه نه و مویتفد مستقیم و محفوظ اولمسه بانه تاب آور مقادیر
 اولمسه لوقو مویتفد ایلری حورنی لوقیفه ایله و سه و یوندا
 مائر اولور و قریب منده کی خانه نی ایلله ایلرک برادر اولور
 دوستی تعقیبه قویلمسه دوسته خرابان استایونه
 دوی ایتمسه مصطفی بک دشمن از حاجی ایلمه
 ستایه و دویم ایتمسه و

دیر قوی میله دشمن قوه ایلدینسه کوشدن قورمه و
 لری حکمت - [۴] ایلدینسه خرابان طرفه دفع اولور

حیات

حیات

حیات

ادق بوهاری خرابان عظیم برجران ایلمسه و لور
 هانقلانقده و بیه ادهم فایده ایلمسه و
 نه رک نشسته ایتمسه قوی میله روسی و شمش
 آردی خرابان و روسیه قوه کافیه قیلمسه استایونه
 سوف و مملکت هوانه استحکامات انشائیه

***Naci Balak'ın
Kurtuluş Mücadelesi
Hatıratı***

*Hatıratının ilk 17 sayfalık
bölümü bulunamamıştır*

(۳۳)

نیم ایستاد نقد ایندین و عین نقدی در عین است دوامند قورس اولدین
بیدرید جلدی .

— خوی بد اُرگانی بر خوار آبرو بیکه برنده بیستکده آگاهشای
خون ایه به جکلی ده خزانلر سلاحد اولدورده ادرانی تحیده انشای
خود خول ایدیه نیر تقدیرده خزانلر بولده چورمده ورنده قاب جفای
قطر برساند افاده ایدیه در آبرو بیکه . آه خزان نقیبایه و
دبای عیضتیم زاده بر فطله عیوض خزانلر اولدین گورم و به
ادین فکر رنه انجده ایندم و هرکاش بر حرکت رنه بنی قدر انجده
دیر اولدورده اولدین سیدرم .
عسکره ادره بنورم ،

خزانلر بنه صرف عیضایه خطایا باز اولدورده ، بیکه
نکلفدنده نامیات اولدورده ادرانی ادرانه ادره ادره ادره
برکده عیضایه صرف نظر انجده ، بیکه ادرانه ادره ادره ادره
برکده عیضایه صرف نظر انجده ، بیکه ادرانه ادره ادره ادره
کینه برکده ادرانه ادرانه ادرانه ادرانه ادرانه ادرانه
برکده ادرانه ادرانه ادرانه ادرانه ادرانه ادرانه
طرحده ادرانه ادرانه ادرانه ادرانه ادرانه ادرانه

(32)

دولت ابد و جاگ دیر تقدیرده بوی آلاي قومانتي باي باي سلطه نوري بگ
 بعد انجمن زورنده نالار بن تقدیرده بر جاد و ده موشه اولار حایده
 به بگایه اعدا ن شقه اید و جیگ آنه نه ساید خزانلر بوشلارده
 ادر خای تحبه انجمنی تکلیف جولا نمانت دایه ادر بنوه ادر بنوه و بشکزه
 بکمر غایه آجی نمانت دوشن اولار بن خکرن ایبری سوردی خوی مبه
 آر لانی کندی فکر لنده ادر ایدید و بوش فکر بنه آیدید ادر ده
 خزانلر سلو عارنده تحبه ایبری بوش تحبه کوبنه مساعد ایدید بک تقدیرده
 بوشه خای بک بنه حیفا عقربن مود و ایدید نمانه قشوق عدر عا
 به خواه به آر لانی بوش خکرن عقی بوش و خوی مبه نمان بوش خکرن خزانلر
 عود و تحبه بک بنه دوشن اولار بن عطا لنده بوشند بوشند .

نمانت ادر بنه قشوق دیر و جاگ بوشده .

تحبه سلو عارنده خوی مبه خومانتي دایه لانی طوفانه تحبه ایبری بوش ادر
 تحبه عطا لنده کتکلیف مده دوشن ادر ده ایدید بوشنده بوشنده
 خومانتي بایبک کتکلیف مده دوشن ادر ده ایدید بوشنده بوشنده
 تحبه کتکلیف عود و تحبه مده دوشن ادر ده ایدید بوشنده بوشنده
 ادر خای سلو عارنده ادر بنه تحبه انجمنی بوش انجمنی حایده خزانلر عود و تحبه
 ادر بایبک خزانلر ادر و دایه خای مبه نمان عطا لنده بوشنده .

(30)

کونفرانسی . گنجه بگذرد ، اده اده اگونی منصرفی من مضایق ده وادی .
بر آن صورت ده . حافظه ده . خالینه گره ، معصم برون عجب مظهر لاس ،
عجب سلا ، شکر جابوب جری (آده بول) معصم عجب اعم بنو دیکه ی
آدرین خاطر عجب مادیتم بر جود من فراتر وادی . بر طویلی نامی ،
آموزه کی آلایم بر آنده گوشه های ادر ده ادر خزان بدنه انجاده انجاده
دعای بد تو مانده انجاده اده آله ادر ده . پیاده ادر ده خزانده ای بار بار
بر طویلی نامی بلک آدر ده . بر زانده ادر خزانده ای بدنه ای بار بار
نصارت ادر .

بر طویلی نامی ، ادر ده . خزانده تو مانده ادر ده ادر ده ادر ده ادر ده
نکته دیکه سر طمانده ای ادر ده ادر ده بر بار بار ادر ده ادر ده . بر زانده
اگر نه .

خزانده تو مانده ای بر تخمه سر طمانده ادر ده خزانده ای بدنه ای بار بار
خزانده تو مانده ای بر طویلی نامی ادر ده ادر ده ادر ده .

تخمه سر طمانده ای ، بر عجب سر طمانده ای خزانده ادر ده ادر ده ادر ده
ادر ده . حافظه ده . خالینه گره (130) خزانده ادر ده ادر ده ادر ده
باچه خزانده ادر ده ادر ده ادر ده ادر ده ادر ده ادر ده ادر ده ادر ده
بر طویلی نامی ادر ده ادر ده ادر ده ادر ده ادر ده ادر ده ادر ده ادر ده .

(29)

بروتنه اورخايلار ايميه چوره آجه اولسه ديار ذات استدان اينديگيم بر
 صا داسده بر چوره خزانده گوزده صا اولنده سته دوگتورون .
 مجاور بونجه بروتنه فا . داسايد برابر برون خزانده گوزده
 اولسه شکرجه ايميه بايله سته ايميه برون بونجه .
 ساد مگازي جنت اولسه . نه مگازي خزانده اورخايله .
 شکرجه برون خزانده مگازي خزانده مگازي خزانده
 هيميه عفيفه ايميه ايميه بونجه بايله مگازي .
 آصفلايه ايميه .

صا صايل با خايلانده ، 11 يئنه 1336 ده اورخايل
 تخليه ايميه دوشنه بونجه ده بونجه ده بونجه ده
 مگازي ده دوشنه مگازي ده بونجه ده بونجه ده
 مگازي ده ايميه بونجه اورخايل مگازي ده بونجه ده
 بايله .

هيفت ايميه بونجه مگازي :

مگازي ده بونجه مگازي ده بونجه ده بونجه ده
 صا صايل با ايميه بونجه بونجه بونجه .
 بونجه بونجه بونجه ، بونجه بونجه بونجه .

(27)

بر دوختن درجوده کشی سوزن خربجه دوخته از خایلدیسه .

موصی آغا بیگم بجا دانست با سزا این گونه عوالت خادار بنده ای که
 در آن زمان محمد سنده کی اداره خزانن جزو عوالت خزانن خوار لاکن
 در آن زمان محمد سنده نام بر اعطاء بنده آغا به حکایت درجه و خود خود
 بدایت صاحب طاقه تحریک ایمنیه دولت او محمد ده که صاحب ادراک
 با ستم آفریده خانه بر خشم بخاری ده استغاث آنکه آله عوالت بر
 نطفه ده کی احاطه می ده به بنده ای که ایمنیه . بر آراءه به عوالت
 صادر در دو عوالت به ده به عوالت بنده بورنی خانانده و فقط خزانن
 بر نطفه ده خود درجوده درجوده می ده آنکه آله عوالت ده
 در آن زمان محمد سنده کی بود که عوالت بنده خوار بنده . به عوالت ده سنده
 بر عوالت ده که اولوم بنده کی بنده در ده سنده گران به و گران آغا بیگم
 بنده بنده اولوم بنده عوالت بنده خوار بنده عوالت ده .

صاحب آغا بیگم به عوالت ده که عوالت خوار لاکن ایمنیه عوالت ده
 می ده عوالت ایمنیه آغا بیگم سنده ایمنیه به نطفه ده به عوالت ده
 عوالت به نطفه ده عوالت ایمنیه ایمنیه عوالت ده سنده به عوالت ده
 عوالت ایمنیه عوالت ده عوالت ده عوالت ده عوالت ده عوالت ده
 به نطفه ده به عوالت ده عوالت ده عوالت ده عوالت ده عوالت ده .

(23)

کلاخی نیه سینه یخسور - در سه قایق و ابرو گوی خوه خوریه در سینه
کنده خرا - کاهارینه اینجا اینده کاره کرده خور سوز قایق سه عاید دیگر
مده خورند بر طرقتیه اسیر ایله اوده سینه خرا نیه بیات بر لمانه در علم علی اعلم
سوزن طره قایق سینه که اوده محافظه آتیه آتیه اوده خرا نوزل لاقی
نیه خورانه انا بر لمانه خالص بر خرا نیه بیات عایدی با لاف و مرهم صحرای آمانیم
مرهم بدین صحرای دین آراء دینه بدین صحرای عثمانی اراک کیکه خیلنج اید برار
زیارت اینده یکن زمانه ، تینده ۶۹ کیسیده بر مغزده طرقتیه مده خدا اید یه یکن
وتینده خط ایله یکه در حقیقت خط نیه یکه دوده یک ایله خرا - کاهارینه
یکسیده نوره خوره پلاده کی خرا نیه اید خوه خور نیه موله نیه
آبرج ۶۵ کیسیده عبارت اربین در عوده کلاخی نیه سینه علی آمانیم
با یکنه قار - اوده امانه بو نکه نیه ۵۶ خرا نیه اری طرقتیه مده خدا اید یه یکن
ادگر خصل

ایته بدین خرا - کاهارینه خط ایله بو تینده خرا نوزل بدین بو خورده
لر هانگی بر یا عقیقه یا عیار اعلیائی ادر کله یی بو تینده اولمه ادرده بدین بو خورده
دما کوی تفکار تینده یکنوب ، بو تینده نیتیدن نوره بدین اصفیادیم
علی صائب با یی بو تینده مواظبه بر طره دایک گونه اچینه نوبله دیک بر مغزده
بو عوده علی خور بیاتیه با سه علی صائب با ادر لکین عاده خط مرده

(22)

قابلیت کوره شویج و غلطیه را ستلا می‌دهم : (نور کا 300 ده فقه
بروند خوراکهون خوزج و طغنده استغایز آنده بولانه نیجه آئی بولیم یانیک
دنیه آسائ بزه لردن اولادین ایجه نول اییچنه و قحط بومصادمه نوکار
آکی بده ادرگه نه کار یاناییکه نظایه بوم اینه کار اییچونه ضایعات ویران
دیه یانه صادمه .

علیقل بومصادمه بوقا بکوره بایانه بوم بی سواد فخره منسوب
سوله آنده کی بولوی ایلک باسه یار فغنه غلیظه یار اوسنه بولاقان
فرانکومه بری علهیه آمانک با فغنه دیار اوجی کلا فغنه سینه ک
بصادمه بوم سینه عله ادری ادری عقول دوشه بولی کلا فغنه سینه
بار ادری ره اوسر دوشه جزائولی بولار با ادری خوی بده ضایعات فغنه سینه
ایچیرن فغنه یغنه یغنه فرانکومه نجه یغنه یغنه آتوره ایلک فغنه

گرتنه دیگر فرانکومه ایلک یانانه فرانکومه ایلک یانانه
فرانکومه بوم 40 کیسینه بولور 300 کیسینه فغنه فغنه ایلک
بولونه ایلک بولور ایلک ایلک یا صیفه عله سینه بولور ایلک بولور
گورنول بولور ایلک بولور بولور ایلک بولور بولور ایلک بولور
بولور ایلک بولور ایلک بولور ایلک بولور ایلک بولور ایلک بولور
گورنول بولور ایلک بولور ایلک بولور ایلک بولور ایلک بولور ایلک بولور

(21)

بونی قبول و اعتراف اینست که ارباب ایام بودید و خود را ستا می نمودید
گویم که صاحب ملک مجاری است چون گویید و خلقت هیچکس است
ایده من سر بر سر راه تو می بینم غلبه گی آید پس مرا در میان فراتر قرارگاه
بنیادین تو را آنچه می بینم در راه طوبی بود یکس غلبه است
تو با عجز بر آردن ما را اینست که در راه تو هر دو در عین یک
در یکدیگر و هیچ برنج آید - و بوند از این بدین صوبه یک مدخله
بولور من تو را در هر طرف نظر ایامه و صفتی و در نظامی و دام ایندی و بدین
در میان خید زده نه خلی صافه نموده و درنج ده !

۲۱ بنامه ۱۳۳۶ تاریخچه ادغای خید اینک عبور خلاصه خوانند

بنام ده استخوان ایندی که ادغای سر بر خلی صافه می نوی آراسته شده
نقریبا یک نیمه ساعت مانده که یک موصعه و فرجی و جایی شده در میان
مهم بر خلی ایامه یک درجه فاصلان ده بنام ادغای که ایامه یک
عده ده اینک دعوت کرده ادغای حسیطه بولوراه مهم آردن و نور ایام
نای یک نامه استقال ایامه (بولور ایام آردن و عده ایامه آید و
مفوط بولور ایامه ایندی) فراتر عده ایامه ایامه ایامه ایامه
یک و نیمه ایامه ادغای در غلطه ایامه مهم نود ایامه ایامه بولور
نصف ایامه ایامه ایامه ایامه ایامه ایامه ایامه ایامه ایامه

بعد خروجه رهبر که بر تختی استوار اولیده در پرده ایستاده
 ایستاده بر سر که بر تختی استوار اولیده در پرده ایستاده
 خدای تعالی هر کس که خدای تعالی او را بدین گونه بینم رویت از اعتماد
 را اعتماد انچه اولیده خدای تعالی خدای تعالی و خدای تعالی و
 میسرده بر گنج اولیده خدای تعالی خدای تعالی و خدای تعالی و
 اید خدای تعالی خدای تعالی کتب با حق است و آن ما خدا هم اولیده
 نصیبه را را ایدم

سردا استوار خدای تعالی

خدای تعالی خدای تعالی

خدای تعالی خدای تعالی

(۶۶)

گو. دیکم. بو بائیرلر حیسب بوسانیسه دبالاخره بر بختلر اورتایلیک
عوبایلرین خوشناملرین آتیه دنگین ایلیمه ۴۰۰ کیسلیک خوی بعد طایفه
طایفه استفادیلرله ترانه زارلارینا بولمیشدیم. آنجه کاه دایم
کیمسه دوجا صوره ترانهلرین اورتایلیک حیسب بوسانیسه دبالا
بوون بر بختلر اورتایلیک.

کلاخله تیهن استفادیلرین متعجب اویقودیه خالیه ترانه بوردیه
نقونه دیدیم زنده سونج دهجانه جیفه دونه دپایته بوردیه ایستاییم
ای صائب بک بر بختلر با ساهمه ایله ۶۰۰ کیسلیک بر طایفه تکیه تودم گور و و
دیمده اکتیج دیمکه خوی بعد عرلا تران خوروسه ایدیلر بولون بر
قال اولله بر بولون نظره خاطر انده د جیفه ده (کلاخله)
تیهن گورنه دیکم بر غوره تیهن غنله ایدیلر (دیکم اکتفا ایدیلر دیتیه
استفادیلرله ترانه نقونه دیکم دیکم با ساهمه کترانه دیکم ایدیلر غنله
آکلیله قیضا ایله دیکم کلاخله تیهن ترانه موضوعه دیکم کلاخله تیهن
کلیله ایدیلر دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم
به کلاخله رقیب اولله با ساهمه دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم
بیریم اکتفا ایله دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم
دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم
دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم دیکم

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لہ
والصلاة والسلام على من لا نبي بعده

بسم الله الرحمن الرحيم
وقد اريدت في هذه الحوادث
موقفنا ان احدثت في سامعنا
فصلنا من دولتي في دولتي
كما نودى وخطا في دولتي
موقوف اهل كبرى حكومتنا
الحكومة في دولتي
فاننا دار بوجوهنا
المرطبة في دولتي
نام مناسله في دولتي
يؤت احدث في دولتي
موقوف احدث في دولتي

الحمد لله الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لہ
والصلاة والسلام على من لا نبي بعده
موقوف احدث في دولتي
الحمد لله الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لہ
والصلاة والسلام على من لا نبي بعده
موقوف احدث في دولتي
الحمد لله الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لہ
والصلاة والسلام على من لا نبي بعده
موقوف احدث في دولتي

(18)

آبجی خزانہ خوار گاہنے دوزخہ خانیانہ خزانہ عسکر گزینہ ابیسنہ
 بایم سانی موگرہ گزینہ آغا دین نیامہ اوزن افسہ خوار ایتری گور دیو دیو
 تمام اصابتہ اولہ کارہ آغلا سیرتہ بر عسکران جبرانہ ابرن گزینہ
 گور دیو ملک بوندرن ایتری گزینہ خوار گاہنے نقل ایتری کارہ آغلا سیرتہ
 برصایہ آغلا باغہ اولہ آریوہ عیلاوہ ایتری ایجا باغہ

[illegible]

ایستاد بزرگوار بنظر اینجانب بویستاد است و اینجانب

آفتاب در آفتاب، در آفتاب، در آفتاب

[illegible]

(12)

برگه با صفا اید تیری آن گنجی است ابدی . در حال بودی لطیفه خوردم .
 تیر و دینار زمانه وقت سفینه با خنده ابدی . زانجا با حقیقت صفا
 بود خدایا که گره عا بلوغش . و بدینک نمایان گره خزان قرارگاه
 دینچسور . در وی استقامت آینه برافراشته صور بند هلال شکفته که
 لغزین دهانک ^{اصط} صبرین دارا ایضا فرادزدین . خلاصان تیر سنده کی نیای تقریباً
 ه کی فرود ماسه ده کی بر عجزورده (مکر حدکه گور دنگر و همچنان ده
 با ایلام کویون بر عصاره) ایکی کوشینت جنلابه تیر ده کی نیای دوشن
 خوشه خدای گور و لجه پاییم آشیخ اوزرینده بو دینک برینک بر
 بیفردنه در سیکای ددیگرنیاس نیای انجا ایندیک در حقیقه تیر ده کی
 نیایده سینره ن جنلابه خزانان مجسور . در وی استقامت
 خدایین گوردلری در وجودتله خلاصان تیر طرخمده خولایقه استقامت
 — بو با صقیقه یا دلای صبرتند و شمس مایه لکندم رسول آوند برینک
 با لک حاکم انیا با سید رفقه لطفی بار اراشندم بلکه بر دوزخا ^{اصط}
 یونده . بو با صفای یوی تیرده بیفردنه در دینک جزا اثری مستحکم عکارند
 عید انقاد اسخده کی بر عکارن بر آیانند او یک برنده اصحاب ایلم بر
 خود سینه کین خرمه بناییم خاجانکه دایم ایدیندن که بو عکارن
 آیانند خواس بدینک سینه که بر سینه خانه نیای سنده کی غنای سنده نه ایدیندن

ایستاده بود ، رحمتی صاحب کفایت الهی و کینه بر او نهاده و درین روز
 رضای سید مرگانی مرد سنده باجم حاصلی از فرموده دو رسم اهالی
 بوداده گوشه زدن ایشان بود . از سنده حکمران صاحب ملک
 اورشاده بصورت ارمی سزیده در سوره بر دایه او خاکی درین روز برین
 یا قیامه بر حال فرمود .

اینکه خدا فرمود : ایکنی طرفه و خنده علی صاحب که گوشه زدن
 بیست و گوشت بر خنده علی صاحب که گوشه زدن بیست و گوشت بر
 اورشاده باجمه آهالی گوشه زدن فلان امیر و تجربه ایست مصلحتی مصلحت
 اولیین آهالی سیکو . و تجربه ای تجربه ای سیکو . و تجربه ای سیکو .
 ملک قوتی بر حاتم خدای زنده سا با من اورشاده فرمود که ،
 اطمینان دوزخ اندکی فراتر از حد فساد و اورشاده محمد بن
 بزم قوامی حاکم ایستاده بود و در مطاعه ایست ایستاده .
 هابوکه اورشاده کی گورد و کشیدند اول و دوم کشیدند و خنده
 اطمینان به با دین عیسی که ملک زما که کشیدند و در گورد عیسی
 دوزخ ارمی عیسی و در دوزخ نور و در دوزخ نور و در دوزخ نور
 حال عیسی تا صبح خیزد کجای عیسی و در دوزخ عیسی که گوشه زدن
 بونامه زنده با و سا که در طرفه و در دوزخ خیزد و در دوزخ سا
 عیسی نور و خنده که اورشاده ایست اطمینان به و در دوزخ عیسی
 آرا سنده تا صبح سعد که صاحب مرده سنده و در دوزخ اول و در
 راه عیسی که گورد ملک زما که گوشه زدن و در دوزخ عیسی
 و قوامی به با دین عیسی که گوشه زدن و در دوزخ عیسی که گوشه زدن
 حکمتی صاحب فرمود و در دوزخ نور و در دوزخ عیسی که گوشه زدن
 بونامه و در دوزخ ملک ایستاده که گوشه زدن و در دوزخ عیسی که گوشه زدن
 اول و در دوزخ ملک ایستاده که گوشه زدن و در دوزخ عیسی که گوشه زدن
 سیم و در دوزخ ملک ایستاده که گوشه زدن و در دوزخ عیسی که گوشه زدن
 در دوزخ ملک ایستاده که گوشه زدن و در دوزخ عیسی که گوشه زدن

(76)

هجمه بر آن رعایات گویند که به یو سواران فریب برنده اید و بدین دروغ و کذب
 درنده را که اوله یان آشوبلا چایور دی، طایفه ستمگره ادا بنارک فراتر و طرفه
 استقلال اینکجه ادرین حالده کشف قولنما و طیفه ستم با جماعه ادرین گورجی
 در حال کارن یکجده و دبا نرات فراتر اینم و بجا باینده و ادا و طایفه
 با ننده کی سید موندنه داما عیینه بنظر نرسده دایم بر خصمیت خایه و به بنظر
 در بین صامانه خوفورده ادرینده سکر ادرینده بکایه نه سیمجه ادرین
 و اطراف ندره خضر و دوی چخانه گور دی، دیگر برنج بنایان بر در و ده
 فراتر اینه بنظر نرسده خوفورده بر درده بنده صامانه ادرینده سکر ادرینده
 بکایه نه سیمجه ادرین و بانی با ننده کایه ادرین ادرینده بر در و ده
 با جماعه بر دیوان ادرین آدرین ادرینده خایه بر دیوان آدرین
 ادرین گور دی که بو با ننده خایه ادرین ادرین ادرینده بر فراتر
 ادرین فراتر ادرینده عیینه و بنظر موندنه گور دی و به بر فراتر
 با عیینه بنظر نرسده و مفاد ادرین ادرین ادرینده بر فراتر ادرین
 برم با ننده با ننده بنظر نرسده و گور دی و خایه ادرین ادرین
 ادرین ادرینده آشوبلا چایور دی

بود و دم خایه سیمجه با جماعه ادرین ادرینده بر فراتر ادرین
 آملایه فراتر ادرینده ادرینده ادرینده ادرینده ادرینده ادرینده

بیرون در سوزن گهر بریا در کجایا اید . بو سیله ای صائب
 ملک خواستاره خا بن لفظه مراد بر خوی مده فرمانی اید .
 در بیرون های صافه تالوار صوابی عاقله در بر خوی صاب
 مودن دی

(12)

زاننده ادر شکی بولنامه عریک (بو ذات خرائرله ادر شکی نزل اینده زاننده
 رهبریه و طبعی گوره سه عفره نه فرمائه انقش یا بجهده) بولرم . حسن بیک موم
 ادر و لری بر سید آشلا شوره . عاقر خواجه فرمائه ای عریک صائب بیک دتیا یوزده
 اینده دتیا یوزده ایکی یوزده ده ستر بر طبعی سلا عری فرمائه سه مرکب اولمه ادر ده
 آخن یوزده سلا عری ده حیات بر طایره نقیص اینده فرمائه انقش ده ادر نامه زاننده
 یوزده بیک بولنامه صه فرمائه آدر ده بر ذاتی بگوشده در کلا فرمائه نه سنها طبعی
 صاخره ایته سه . حسن بیک هم ادر ای و هم ده ادر سنا پاده صوبای ادر بیک
 عاقر ده فرمائه انقش بر بابا بیک زاننده صوبایه در بیکسه نه فرمائه دتیا یوزده
 و بر ادر دتیا ده ده بیک فضایی . فرمائه انقش حسن بیک در بیک صوبای ادر
 عری صائب بیک بو سرف ادر فای ادر ده حسن بیک رقیب کوز بد گور بیک ایجه ادر کور
 ادر کلا جوهر کورده . عاقر عری صائب بیک بو آدر بیک بر کورده .
 هابو کورده ادر ایجه کلا فرمائه نه سه برید بیکجه با طبعی قرار کورده بر بیک
 بولنامه ادر بیک جوهر ایله ادر بیک ایجه دتیا بیک جوهر ادر .
 حسن بیک فضایی کورده ادر بیک ادر ادر بیک ادر بیک ادر بیک ادر بیک ادر بیک
 ادر . بولنده کورده کورده حقیقی صفا ادر ادر بیک بولنامه ادر ده .
 ادر بیک ادر بیک ادر بیک ادر بیک ادر بیک ادر بیک ادر بیک ادر بیک ادر بیک
 600 کورده بر عاقر ده فرمائه ایجه بیک ادر ادر ادر ادر ادر ادر ادر ادر ادر

(۱۱)

دایکین گورنر تاج محمد آیدین نایب بواستقای یامیای غرایلا سید بودم . و
 ۱۶ سباط ۱۳۳۶ هجری بمفرایجه زیلیه ایسه درین غزوئی وادی استایمزان آتیم
 بوند فرقه دایامیایه غرائز بریکجه عوکرده هکوارده بولون استایمزان آتیم
 برکشف قولی گوندده ایسه ده آتیمزور قایستایمزان بر صفتی رخنه دایه گنجیون زورنده
 خاکی کرده . عیونکه سلاطین تپه سنده در گزندی محمد سنا باجه بر گونامه جلیه سعید آتیم
 زاده مریم علی آتیم بایقینه قایده دولتم ایسه پاتمر دیومبانه (آتیمه بیجا)
 دید یکنم جلیه آتیم بایقینه غرائزول ایسه فرقه خورین طرقتیه و خینه استایمزان آتیم
 ایجه جلیه یار بکات خانیک و ادنیای غرائزول طرقتیه استای ، دیکانیت تا کورین
 بایقینه دایم تودیک جیاده کافراده ادره بر تودیه در گزندی یکنم تودیک
 آتیم آتیم فایر ایجه ایجه در گزندی محمد سنده بایقینه جلیه تودیک محمد عیون . جلیه یار
 بکات خانیک دایم استایمزان ایجه ایله حکم بو غلطی ایتیم و عیون آتیم آتیم ایجه
 قیاسه و حکم ده بر فرایم عوکرده ده سلاطین تپه سنده استایمزان ایجه ایله
 مایهلا سنده .

خاطرده خایقینه گورده ۱۶ سباط ۱۳۳۶ هجری آتیمه تودیک ایجه
 آتیمه ادره غلطی مرگیده که استایمزان تودیک خانیکه کایم ده بولک فواید ایجه
 اولم سنده جلیه تودیک بولک فواید ایجه ایله سنده آتیمه تودیک سنده بر تودیک
 عربی ده سنده طایقینه ایجه ایله سنده تودیک فواید ایجه ایله سنده تودیک فواید ایجه

(51)

عسکر لر شده هور ها نگی برجاوون و خوشو ملایان نقییرده بیدانه کتیرد بنگون
بار یقادر آرتنه شده و اسفانایه بنگون آد کوردو یگیلی گوندنری نوبت یکله مکده
عبادت بر حال آله .

بو کورتنسده بنه نیکه ایتمه دیاگ ایتمه دایا ببول قضا نیرده بولونه سیاحم و
دایا خاشه کادیم مقصد بر ایل ساعده شایعیه یی یی ایا یی دیویمه در کونای محمد کورتنس
دو غطفه ده گونره هکیز موقعت شرف ایله خا- داسه آ- اسنه بایا کورتنسده
نشد- کورتنسده هر گونره ببول نوبت شریف وظیفه کورتنسده دایا کورتنس
ایله در کونای محمد سلفه سلاهی غونایه ایله یی کورتنسده بولونه
آخایک و دیگر نیکه سنج خورانه و بولونه دایا کورتنسده بولونه
ایک نیکه دایا کورتنسده بولونه ایله کورتنسده بولونه
ایک نیکه بولونه نوبت شریف و 24 سلاط 24 تا بولونه در کونای محمد کورتنسده
وظیفه بولونه بولونه

بو وظیفه نوبت نوبت شریف ایله کورتنسده بولونه ایله کورتنسده بولونه
وظیفه نقییرده بولونه هر گونره 24 سلاط نوبت شریف کورتنسده
ایله بولونه نوبت شریف بولونه ایله کورتنسده بولونه
نوبت شریف بولونه بولونه بولونه بولونه بولونه
عانه قاطبه ایله در کونای محمد سلاط غایب وادی ایله کورتنسده بولونه

درجه ۱۱ بجایه توغ مجید و منظره صول بولدی
 اینه خا - شکار دوک سوا جیلا ط صایط او عجله و نه
~~بجایه توغ مجید و منظره صول بولدی~~ برید - دیوی و سوزای صول
 بولنج یخ کای با یانای ~~او~~ عد صایط بک قندیم
 خضره سا عماره خوشتر شاکله انتفات دلقدر برین
 اظلام - ایندی اودنه حورده ده سیم ده آلمی
 صیف - انتفا نازده بولودی . به زه رطبیم نری
 با بعضی با ستم و شرمایا ده رطبیم انتفا
 ایندم - بر مدت ط قندره هاید حور و کای اچیلدی
 اودنه حورده ده هب برابر قاندنه دعد صایط
 کای برابر کمال رطبیم دزاعیوسه ده آ رطبیم
 حورده ادره ندیم کای صایط لکات بندم
 رانده در آلمه ایستیم سیکه یی ادره خا ده
 ناکار - صیور شادلمه آ رطبیم
 کای صایط لکات کای کای آ کلا نری
 ما جراسده نه خا ده صیور ادره اییای اینه عجله
 تقدیریم نول ایدیم
 بنم در صایط قنا کیم سوزدر کای
 کای صایط بک صیور خراش کول آ صایط

هدایت و مروت با یورو دم . ثابت نشیرونی ایتم فور و
 و درگاه ~~مجلس~~ گنجینه خراس و درخت و خانه و محاوره ارمانی
 ارضانیه صفای نول اینده و نه تا و یا با شوره
 که در یک مصلحتی که یا است اند خنایم کلام و یا شاد
 آن دینم امو و دیو و گنجه آن رفاه است و بولورده
 باران عسکری بیست و هفت دهان یا شاد کلام و
 خانه گوشت ایچده یا شاد و ده طوبی و دینم عسکری
 در شهر به برابر از خانه عسکری و خرد و دیو و خورنده
 خراسان خورنده نامده اسم استغفار و اند و او بخیر
 گوشت و دم و شهر و در حال خند اعدای خورنده
 خورنده ای صفای طلب استم و دیو و عسکری و عسکری
 صفای و خند بیست و هفت ایچده گوشت خراسان بیست و هفت
 برای شهر و گوشت و در اها اول خانه و صفای
 یا صفای سر بیست و هفت و آ طلوس یا شاد و عسکری
 دیو و عسکری برای عسکری و گوشت و دیو و عسکری
 عسکری یا شاد و ایچده و عسکری یا شاد و عسکری
 و ایچده گوشت عسکری یا شاد و عسکری یا شاد و عسکری
 1336 گوشت عسکری یا شاد و عسکری یا شاد و عسکری
 عسکری یا شاد و عسکری یا شاد و عسکری یا شاد و عسکری

اوله ده طرفه گو سنده کبا خن گو سنده گوردی و سیم
و دو ده کای املوی عینا بر سینه گو سنده خزانتر اول ایمن ده
فان اخیام هاسیم ایدم دیو کاد و سینه اولدم
ایست اوله ده سینه صفایر عینه صونه قالمه
اوله ده خزانتر کونک کونک سینه یی گندی آرمادی اولدم
اور قازانه رم خزانده استنن یینه اندکای صره چوتنه علم
یونیا سینه تر خیم صای و سینه هانده آل آن
یو سینه ک صفای اوله ده اور قازانه رم طایو خزانده استنن
یو سینه اندک و سینه اوراده صوره سینه یکلور و
دیه ده سینه و سینه یی اطلای استنن
اور قازانه علم کونک سینه ایستنن اور قازانه
دیه کونک طایو سینه کونک سینه حایو سینه
خوبه ایدم و آن سینه دیو کاد و سینه اولدم
زاتنا اور قازانه دیو کاد و سینه کونک سینه
ایستنن سینه کونک سینه کونک سینه کونک
دیه کونک صفای سینه کونک سینه کونک
استنن سینه کونک خزانتر کونک آل اوته بر سینه

خواجه گره به ارشاد یافت ارشاد معنوی بشارت
 که بماند به گنجینه رزق است سیرت کار خیر
 که به عبادت حق ادراک تقدیم آید و هم دیدی و
 بجهت کمالش از عوالم غیبی حاصله به گنجینه رزق و بودا
 به شایسته عدل آید و در تقدیم آید و درجه کمال
 به بزرگ انتقام حاصله شدی و اوسته به عوالم
 عین صائب به دوزخ رسیدی که
 شوق بزرگ من مجاری خاطر انگیز را در حالت
 نورانی بزرگ بزرگ بزرگ و عبادت و در بزرگ ادب و
 به مجاری رسیده بزرگ بزرگ بزرگ و در بزرگ
 استقامت بزرگ آید به عبادت
 عباد صائب به با سوره است دیدی و آشوب
 با سوره دیدی که
 به آله و خواصه منتظره سوره ملازم ادبی
 ادب به عبادت که هر که به عبادت صائب
 و عبادت سوره ادب به عوالم و در بزرگ
 گورد و عبادت عبادت به عوالم و در بزرگ

ایستاد بود و عذر هرگز بر آن راهبانان برده و دینواید به نیک
 بویور و سعادتمند ایچیه نشاند، فرستاد و ملائکه خود را بویور و دینواید
 خزانلر لر نیت دال ده کیشید بر مری اید او خانی استغاثه خزانلر لر انتقام
 ایستاد خزانلر لر لر حرمیله مرده مدافعه و مجادله ایدر و اید داناتا عیالیه حالده
 بولنامه و عجزه بی قضا حکیم نایبوی بیام و قهر نری بر بار و تکیه گاهی باطل و حایر
 گزیده بر عروده خندقه تماس و گزی ضایع حالده بولنامه و بر تویه ضعیف خیا
 ایچیه بولنامه او خانی را اندر طایر خواندانی بیستیک ای رضا بیگ خزانلر
 طرفه توقیف و قویچور و بینه ایدیه اطله ده خزانلر لر خندقه ادرین
 و دینلر را اندر بوز بیک ای صاحب ملک او خانی را اندر طایر خواندانی
 ادریه بیکو . . . ضعیفه او نایبویه خادای بر بوز با بیک را اندر طایر
 خواندانی بینه گزیده و دینلر بر عاده ادرین ایچیه او خانی ضعیف بولنامه
 سیک ای دانه نری نظری ای صاحب ادریه بیکو بویور و دینواید آغلی
 بر عده حکمیه بولنامه دین بولنامه بر عاده دینواید و او خانی
 ایدر ای حکمیه بیکو خزانلر طرفه موفق بولنامه ای را اندر طایر خواندانی
 ای رضا بیگ گزیده بر نیتید خایه و بولنامه بویور و دینواید خزانلر لر
 موصوب ادریه و خندقه و حکمیه ایدر بیکو خانی سرت و ضعیفه ادریه
 بسبب ادریه . . . سیک بیک بولنامه او خانی قایما سرت راه سرت بولنامه بویور

(۲)

مجدد و خورشیدی (اکتبه هدیة انجاری سوریه ، ادیفای مدی و مدینه
حقیقه روح و جود من داد اکوین غازی دستیه خدمتکارانیکم د
هوشیار و فقیه این محکمه طایفه کی مردم دنیا بخیر و وظیفی اندیشه آینه
بولنامه محمد آینه یار دیکه دشت اینه بوردیم .

ایته به ده ، بوظیفه کی محکمه خدمت روحیه ملهم ادره با تا بنم حقیقه
عمرای دینه بکم د اگرنه بکم طوطی حقیقه چاره کایه بورد د ادرینگی
نقدی انجاء د جانلانند بجا جالبه علم .

معلوم دیکه برخی حواءه عربیه قفقز بولنامه آیمازن عرب جبهه کینه
منسوب د درین صلیب ارض اطلسه اندیشه بورد ققاز ققاز سروده
ادینه گوره د در سنا د ققاز ققاز محبوه خالصه د ققاز سرطامه
ایجابی ادره د خوضه ایله ^{در} بیا شده بولنامه بوردیفای مدی و مدینه محکمه اولام
ادریه د دینه بگورده ، ققاز نام حکمرانیه اخلاص اینه سوریه انکار
طرحیه استغایه ایله ادینه د بهر بر تائید ایینه گویمه د خیریه حشره بزرگ
حائیه بوز اینه کول اینه بر حاله صورتی بر که داخطایه ایینه
بولسته ^{ای} د ققاز آبرجی لکیده دکنی گوشتانورده بر عصابه د مجاد
روحی د خدمت بزرگ بکشی بجداد او فقارینه د خیریه تسویه اینه بکشی د کور د بکشی
ده حسن اینه بورد

* معهود موند و دس خارک ناکه کس طاری بیا نده بولونه
 بوماره و نوبه بولونه اخیلارن حجاب ماردی در
 بوماره و نوبه بولونه اخیلارن حجاب ماردی در
 طوقه طلم و ایت گور ماری عانده مقصود اشد خونه
 اخیلارن حجاب ایت گور ماری عانده مقصود اشد خونه
 ماردی در گور ماری عانده مقصود اشد خونه
 بوماره و نوبه بولونه اخیلارن حجاب ماردی در
 ماردی در گور ماری عانده مقصود اشد خونه
 اخیلارن حجاب ایت گور ماری عانده مقصود اشد خونه
 ماردی در گور ماری عانده مقصود اشد خونه

(۲)

تحریر ۱۹۶۱ اینداسنه اجنداء وقت قلمور نیدر ایله آیداد
ادخارده بولونمیش بروردده ؟

رشیه داندادی تهنه جیانه زده خلف دیالافره گنجیت، عسکرت
دارفا ماه مجادل آخداشم دعالا زده عزیز دویلد درشم، کین ادخا
غزنه صله داسه یازا میسی آخداشم بکاداف غزنه سنه
۲۲ نوم ۱۹۶۱ تارخی د ۶۱۶ صایه نس منه اجنداء (ادخا قوریلما)
بکین ایله نفرجه یازا دایلی ادخا ماه مجادل سنه عاشره یازا یورول بولونیت
دویلد گوردم بولورده کی خدقنه دویلد اولامی آخداشم بکین جاندی
نبریت ایلم

بر یورول محنت دویلد بکین ماه مجادل حورده بولون د
ماه مجادل ده خدقنه سنه ایلم دادورده ادخا ولایت زاندرم
طایور قومانی بولوما بکین ماه صایه نس (جندی آلبایقده امکا)
ایله خلفی دغوی میده قومانی بکین زاندرم بولون بکین بکین بولورده
بازمه اولدندی (ادخا ماه مجادل) آخداشم بکین، بوی دمی حقیقه
چوره سید نوری ایلم دایله بکین بکین بکین بکین بکین بکین بکین
بکین بکین بکین بکین بکین بکین بکین بکین بکین بکین بکین بکین

عزیز دوکمه خانہ داسم محترم مجھ آ عبد اللہ
ادریا تو نویسہ صاواشیہ خانہ (تکبیر و بیگومہ) خاطرہ لرم ،
صافہ سہ و حقیقت معادہ ،

1. 9. 1961

A. Sözeri

***M. Akif Sözeri'nin
Kurtuluş Mücadelesi
Hatıratı***

Müslüm C. AKALIN

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu. Çeşitli gazete ve dergilerde muhabirlik, köşe yazarlığı, yayın yönetmenliği yaptı. Urfa tarihi, kültürü ve özellikle Urfa'nın kurtuluş tarihiyle ilgili yazı ve makaleleri çeşitli dergi ve gazetelerde yayınlandı.

Eserleri:

1. Milli Mücadelede Urfa "Anılar/Belgeler" (Genişletilmiş 3. Baskı – 2009)
2. Urfa Mutasarrıfı Şehit Nusret Bey'in Nemrut Mustafa Paşa Divan-ı Harbindeki Savunması (Genişletilmiş 2. Baskı 2011)
3. Urfa Mücahedesi (Bnb. Ali Rıza Bey'in Hatıratı – 2. Baskı 2010)
4. Urfa'nın Kurtuluşuyla İlgili Belgeler (1997)
5. Cumhuriyet Halk Fırkası Urfa Heyet-i İdaresi Mukarrerat Defteri (1999)
6. "Şanlıurfa – Uygarlığın Doğduğu Şehir" (Cihat Kürkçüoğlu – Sabri Kürkçüoğlu – Selahattin Güler'le Birlikte – 2002)
7. Derdim Çoktur Hangisini Yazayım (2004)
8. Urfa Destanı ("Milli Mücadelede Urfa"dan ayrı basım – 2008)
9. Urfa Kurtuluş Yazıları (2015)

ISBN: 978-975-7394-41-9

ŞURKAV

Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı

Adres: Yusuf Paşa Mah. 886. Sk. No:27 Eyyübiye / Şanlıurfa

Telefon: (0414) 215 65 27 - (0414) 215 82 00 Faks: (0414) 216 89 02

e-mail: surkav@hotmail.com - surkav@gmail.com

www.surkav.org.tr